

SILLAMÄE VANALINNA KOOL

SILLAMÄE VANALINNA KOOLI LIHTSUSTATUD ÕPPEKAVA

Kinnitatud direktori 14.06.2012 käskkirjaga nr. 1.1-2/24

1.–2. klassid	4
1. klass	5
Vene keel, 1. klass.....	5
Matemaatika, 1.klass	5
Loodusõpetus, 1. klass	6
Inimeseõpetus, 1. klass.....	8
Muusikaõpetus, 1. klass	9
Kunstiõpetus, 1. klass.....	9
Kehaline kasvatus, 1. klass.....	10
Tööõpetus, 1. klass.....	11
2. klass	12
Vene keel, 2. klass.....	12
Matemaatika, 2.klass	12
Loodusõpetus, 2. klass	14
Inimeseõpetus, 2. klass.....	15
Muusikaõpetus, 2. klass	17
Kunstiõpetus, 2. klass.....	17
Kehaline kasvatus, 2. klass.....	18
Tööõpetus, 2. klass.....	19
3.–5. klassid	20
3. klass	20
Vene keel, 3. klass.....	20
Eesti keel teise keelena, 3. klass.....	21
Matemaatika, 3.klass	22
Loodusõpetus, 3. klass	24
Inimeseõpetus, 3. klass.....	25
Muusikaõpetus, 3. klass	27
Kunstiõpetus, 3. klass.....	27
Kehaline kasvatus, 3. klass.....	28
Tööõpetus, 3. klass.....	29
4. klass	30
Vene keel, 4. klass.....	30
Eesti keel teise keelena, 4. klass.....	31
Matemaatika, 4.klass	32
Loodusõpetus, 4. klass	34
Inimeseõpetus, 4. klass.....	35
Muusikaõpetus, 4. klass	37
Kunstiõpetus, 4. klass.....	38
Kehaline kasvatus, 4. klass.....	38
Tööõpetus, 4. klass.....	40
5. klass	41
Vene keel, 5. klass.....	41
Eesti keel teise keelena, 5. klass.....	42
Võõrkeel, 5. klass	43
Matemaatika, 5.klass	43
Loodusõpetus, 5. klass	45
Inimeseõpetus, 5. klass.....	46
Muusikaõpetus, 5. klass	48
Kunstiõpetus, 5. klass.....	48
Kehaline kasvatus, 5. klass.....	49
Tööõpetus, 5. klass.....	50

6.–7. klassid	52
6. klass	52
Vene keel, 6. klass.....	52
Eesti keel teise keelena, 6. klass.....	53
Võõrkeel, 6. klass	54
Matemaatika, 6.klass	55
Loodusõpetus, 6. klass	56
Ajalugu, 6. klass	58
Inimeseõpetus, 6. klass.....	59
Muusikaõpetus, 6. klass	61
Kunstiõpetus, 6. klass.....	62
Kehaline kasvatus, 6. klass.....	63
Tööõpetus, 6. klass.....	64
7. klass	65
Vene keel, 7. klass.....	65
Eesti keel teise keelena, 7. klass.....	66
Võõrkeel, 7. klass	67
Matemaatika, 7.klass	68
Loodusõpetus, 7. klass	69
Ajalugu, 7. klass	71
Inimeseõpetus, 7. klass.....	72
Muusikaõpetus, 7. klass	74
Kunstiõpetus, 7. klass.....	75
Kehaline kasvatus, 7. klass.....	76
Tööõpetus, 7. klass.....	77
8.–9. klassid	79
8. klass	79
Vene keel, 8. klass.....	79
Eesti keel teise keelena, 8. klass.....	80
Võõrkeel, 8. klass	81
Matemaatika, 8.klass	82
Loodusõpetus, 8. klass	83
Ajalugu, 8. klass	85
Inimeseõpetus, 8. klass.....	86
Muusikaõpetus, 8. klass	88
Kunstiõpetus, 8. klass.....	89
Kehaline kasvatus, 8. klass.....	89
Tööõpetus, 8. klass	90
9. klass	92
Vene keel, 9. klass.....	92
Eesti keel teise keelena, 9. klass.....	93
Võõrkeel, 9. klass	94
Matemaatika, 9.klass	95
Loodusõpetus, 9. klass	96
Ajalugu, 9. klass	98
Inimeseõpetus, 9. klass.....	99
Muusikaõpetus, 9. klass	102
Kunstiõpetus, 9. klass.....	102
Kehaline kasvatus, 9. klass.....	103
Tööõpetus, 9. klass.....	105

1.–2. klassid

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 1.–2. klassis

1. Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on tajude, mõtlemine on kaemuslik-praktiline, areneb kaemuslik-kujundilise mõtlemise suunas, tegevusega kaasnev kõne on vähene. Õppetöös on eelistatud üldõpetuslik tööviis või üld- ja aineõpetuse kombineeritud variant. Soovitav on õppimine praktilise tegevuse ja didaktilise mängu kaudu. Õppematerjal esitatakse õpilastele jõukohases mahus, õpilaste tegevust verbaliseerib valdavalt pedagoog.
2. Õpetuse põhitaotluseks on õpilase rolli mõistmine ja vastavate alusoskuste omandamine koostegevuse ja matkimise tasandil: kuulamine, vaatlemine, matkimine, tegutsemine näidise järgi, võrdlemine, rühmitamine, adekvaatne reageerimine korraldustele, osalemine dialoogis, produktiivse tegevuse tulemusel orienteerumine, tegevusse lülitumine ning ühelt tegevuselt teisele ümberlülitumine, oma välimuse ja õppevahendite korrashoid, omandatud praktilise tegevuse (toimingute) struktuuri ettekujutamine. Õpilased omandavad elementaarse lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskuse.
3. Rõhuasetus on oma mina teadvustamisel (MINA ise) ning MINA – MEIE suhtel: kontakt ja koostegevus täiskasvanuga (pedagoogiga), koostegevus klassikaaslastega, osalemine õpitud süžee mängudes ja dramatiseeringutes.
4. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad. Seetõttu varieeritakse vastavalt õpilaste individuaalsetele iseärasustele õppeülesandeid, materjali keerukust, abi osakaalu ja oskuse omandamiseks kuluvat aega.
5. Väärtuskasvatuseks kasutatakse ülesandeid, kus on vaja hinnata käitumisakte põhimõttel ÕIGE – VALE, motiivi TAHAN kõrval õpitakse lähtuma ka motiivist ON VAJA.
6. Õpetaja olulisim ülesanne on toetada õpilase eneseusk ja käitumist õpilase rollis.

Taotletavad üldpädevused 1.–2. klassis

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb end oma pere liikmena, oma klassi ja kooli õpilasena;
- 2) eristab oma-võõrast-ühist;
- 3) hoiab korras oma koolitarbed ja välimuse, hoiab puhtust;
- 4) märkab ilu;
- 5) kuulab ja vastab küsimustele;
- 6) kontakteerub ühistegevuses teiste inimestega, palub abi ja osutab ise abi kaaslastele;
- 7) osaleb klassi ühistegevuses (sh õpitud süžee mängudes);
- 8) käitub tuttavas situatsioonis viisakalt;
- 9) hindab käitumisakte *õige/vale-*, *meeldib / ei meeldi-* tasandil;
- 10) oskab looduses käituda õpitu ulatuses ning hinnata oma ja teiste käitumist looduses *õige/vale* põhimõttel;
- 11) täidab ülesandeid koostegevuses, eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi;
- 12) selgitab mõisteid *õõpäev* ja *aastaajad*;
- 13) leiab paberilehelt ja raamatu leheküljelt vajaliku teabe (suunamisel);
- 14) vaatleb esemeid ja märkab nende erinevusi;
- 15) eristab objekte ja nende kujutisi kuju, suuruse ja värvuse järgi; tajub ruumisuhteid esemete ja kujutiste ning nende osade vahel;
- 16) võrdleb ja rühmitab esemeid ja kujutisi erinevate tajutavate tunnuste alusel;
- 17) viib kokku eseme või kujutluse ja keelelise väljendi, tunneb tuttavaid esemeid kirjelduse järgi;
- 18) väljendab ennast 3–4-sõnaliste lihtlausetega;
- 19) kujutab ette ja modelleerib lühitekstis kirjeldatud situatsiooni;
- 20) loeb jõukohast õpitud teksti lühikeste sõnade ja/või kõnetaktide kaupa;
- 21) arvutab 20 piires.

1. klass

Vene keel, 1. klass

Õpitulemused

1. klassi lõpuks õpilane:

- 1) eristab häälikuid kuulmise ja hääldamise järgi;
- 2) analüüsib sõna häälikkoosseisu, laob kuulnud silpe ja sõnu liikuvaaabitsas;
- 3) häälib sõnu, koostab analüüsitud sõnade skeeme, määrab silpide ja häälikute järjestuse sõnas;
- 4) loeb veerides 1–3-silbilisi sõnu ja vähe laiendatud lihtlauseid;
- 5) mõistab loetu tähendust varasemale kogemusele toetudes;
- 6) vastab dialoogi repliigile;
- 7) väljendab suuliselt oma soove ja alustab dialoogi tarvete rahuldamiseks;
- 8) tunneb suuri ja väikseid trükitähti;
- 9) kirjutab väikseid kirjatähti;
- 10) laob analüüsitud sõnu tähtedega, teeb analüüsitud sõnade ja;
- 11) mõistab, koostab ja kasutab lihtsaid 3–4-sõnalisi lauseid;
- 12) kasutab elementaarseid viisakusväljendeid.

Õppesisu

1. Häälikud, silpid, sõnad. Täishäälikud, kaashäälikud. Silbitamine.
2. Sõna häälikkoosseisu analüüs (1–2-silbilistes sõnades, õpetaja abiga).
3. Sõnade skeemid.
4. Aabits. Suured ja väikesed trükitähed. Väikesed kirjatähed.
5. Aabitsa sõnajärg (Sõnade alfabeetiline järjestus).
6. Häälikud ja tähed. Sõnade tähtedega analüüs.
7. Veerimine: 1–3-silbilised sõnad ja vähe laiendatud lihtlauseid.
8. Analüüsitud sõnade ära kirja tegemine (õpetaja abiga).
9. Analüüsitud tähtede, silpide, sõnade kirjutamine (õpetaja juhatusel).
10. Poolitamine (õpetaja juhatusel).
11. Aktiivse sõnavara suurenemine ja kasutamine.
12. Dialoogid: küsimused ja vastused (õpetaja juhatusel).
13. 3–4-sõnalisi lihtlauseid mõistamine, koostamine ja kasutamine.
14. Viisakusväljendid.

Matemaatika, 1.klass

Õpitulemused

1. klassi lõpuks õpilane:

- 1) võrdleb ja järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi;
- 2) orienteerub ruumis ja tasapinnal küsimuse *kus?* ja korralduse *pane ...!* alusel;
- 3) opereerib hulkadega (oskab hulki võrrelda, võrdsustada ja ühendada ning eraldada osahulka);
- 4) vastab küsimusele *mitu?* (nii haaramise teel kui ka loendades);
- 5) nimetab, kirjutab ja võrdleb arve 10 piires;
- 6) teab arvude koostist 10 piires;
- 7) liidab ja lahutab 10 piires;
- 8) sooritab ja kommenteerib esemete hulga suurust muutvaid tegevusi (+ , - , =);
- 9) teab rahaühikuid;
- 10) moodustab erinevatest õpitud rahatähtedest vajaliku rahasumma;
- 11) teab geomeetriliste kujundite *ring*, *kolmnurk*, *nelinurk* nimetusi;
- 12) nimetab nädalapäevade ja aastaegade nimetusi õiges järjekorras;
- 13) konstrueerib praktiliselt geomeetrilisi kujundeid; joonistab kõverjoont; sirgjoont;

- 14) koostab matemaatilisi jutukesti ja lahendab neid õpetaja abiga;
15) eristab tekst- ja tulpülesannet.

Õppesisu

1. Eseme suurus. Esemete pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi võrdlemine ja järjestamine.
2. Esemete järjestamine suurustunnuste alusel kasvavas ja kahanevas järjekorras (2-5 eset reas).
Suurustunnused: suur-väike, suurem-väiksem, ühesuurused; pikk-lühike, pikem-lühem, ühepikkused; lai-kitsas, laiem-kitsam, ühelaiused; kõrge-madal, kõrgem-madalam, ühekõrgused; paks/jäme-õhuke/peenike, paksem/jämedam-õhem/peenem, ühepakused; sügav-madal, sügavam-madalam.
3. Esemete hulk. Hulkade vaatlemine, ühise tunnuse leidmine ja nimetamine. Esemete hulgale ühise nimetuse andmine.
4. Hulkade moodustamine ühe ja/või kahe ühise etteantud tunnuse alusel; hulgaelementide järjestamine etteantud tunnuse järgi (laius, kõrgus jne).
5. Hulkade võrdlemine ja võrdsustamine (üksüheses vastavuses).
6. Orienteerumine ruumis: üleval-all; ülemine-alumine; ees-taga; ette-taha; kaugel-lähedal; keskel, vahel, järel, äärel; kõrval; juures; peal; kohal; sees; kaugemal-lähemal; vasak-parem, vasakul-paremal; siin-seal.
7. Eseme asukoha määramine küsimuse *kus?* abil. Esemete asetamine nõutud kohale.
8. Orienteerumine ajas: vara-hilja; ammu-hiljuti; aeglaselt-kiiresti; noorem-vanem; eile, täna, homme, hommik.
Ööpäeva osade nimetamine ja järjestamine (öö-päev; hommik-lõuna-õhtu-öö).
9. Nädalapäevade ja aastaegade nimetamine ja järjestamine.
10. Esemete võrdlemine raskuse alusel (lihastundlikkusele toetudes). Kujutlused raskustest: raske-kerge, raskem-kergem, samarasked/üheraskused.
11. Geomeetrilised kujundid: ring, kolmnurk, nelinurk (ruut, ristkülik). Kujundite eristamine ja nimetamine, konstrueerimine ja joonistamine.
12. Sirg- ja kõverjoonte eristamine, nimetamine ja joonistamine.
13. Naturaalarvude rida 1-10. Arvude nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras. Puuduvate arvude nimetamine.
Arvu naabrite nimetamine.
14. Arvude võrdlemine: on suurem kui; on väiksem kui; on võrdne.
15. Arv kui loendamise tulemus. Järgmise arvu tekkimine eelmisele ühe lisamise teel.
16. Hulga, arvu ja numbriga vaheline seos. Arvule vastava hulga moodustamine.
17. Järgarvud 1.–10.
18. Arvude koostis kümne piires.
19. Märkid +, -, =. Liitmis- ja lahutamistabeli kümne piires koostamine ja kasutamine arvutamiseks.
20. Liitmis- ja lahutamise vahetuvusseaduse praktiline kasutamine.
21. Esemete hulka muutva tegevuse sooritamine ja kommenteerimine (konkreetsel materjalil põhjal ja arvudega). Märkide +, -, = sisulise tähenduse tutvustamine.
22. Rahahühikute (euro, sent) eristamine ja nimetamine. Vajaliku summa moodustamine rahatähtedest ja müntidest (10 piires).
23. Matemaatiliste jutukeste koostamine ja lahendamine (õpetaja abiga).
24. Lihtülesanded summa ja vahe leidmiseks. Lihtülesannete koostamine ja lahendamine (esemete ja aplikatsioonide, seeriapiltide ja seejärel süžee-piltide abil).
25. Võtmesõnad: on kokku, sain kokku, lisan juurde, panen juurde, oli, võtan ära, jäi järele. Võtmesõnade kasutamine ülesannete lahenduses.

Loodusõpetus, 1. klass

Õpitulemused

1. klassi lõpuks õpilane:

- 1) lahendab õpitud ülesandeid koostöös õpetajaga (värvimis-, sobitus-, valikülesandeid jt);
- 2) keskendab õpetaja (täiskasvanu) suunamisel tähelepanu vaatlusobjektile;
- 3) orienteerub kodus, koolis ja kooliteel (täiskasvanute abil);
- 4) eristab õpitud taimi, loomi, linde ja loodusnähtusi, õpetaja küsimustele toetudes kirjeldab neid 2–4-sõnalise lausega;

- 5) nimetab õpitud kodu- ja metslooma, taimi, nende kuuluvusrühma (piltide rühmitamine);
- 6) nimetab aastaaegu, nende järjestust ja aastaegadele iseloomulikke loodusnähtusi.

Õppesisu

1. Orienteerumine täiskasvanu abil kodus, kooliteel ja koolis.
2. Ohutusnõuete järgimine.
3. Orienteerumine ajas (aastaaeg, nädalapäev; tahtpäev; vanus).
4. Tähelepanu keskendumine vaatlusobjektile (täiskasvanu suunamisel).
5. Looduskeskkonna ja linnaelu vaatamine koostöös õpetajaga. Tundmaõpitud loodusnähtuste eristamine ja kirjeldamine.
6. Tundmaõpitud taimede, loomade ja nende kuuluvusrühmi eristamine ning kirjeldamine.
7. Õpitud ülesannete lahendamine (värvimis-, sobitus-, valikülesanded jt).

Võimalikud õppeteemad

KOOL

- Koolimaja, klassiruum, söökla, raamatuhoidja jne. Koolitee.
- Õpilased ja õpetajad: enda ja kaaslaste nimed, õpetaja nimi, õpetaja poole pöördumine.
- Koolitarbed ja nende korrashoid.

KODU

- Perekonnaliikmed.
- Koduloomad.
- Kodukoha aadress.
- Talumaja, korter suures majas. Erinevad ruumid kodus: esik, köök jne.
- Õu, aed. Kodu- ja aiatööd.
- Sõbrad. Mängud. Lemmikharrastused.

AEG

- Aastaaegad ja kuud.
- Nädalapäevade nimetused, järjestus. Töö- ja puhkepäevad.
- Koolivaheajad.
- Eile, täna, home.
- Päev ja öö.
- Vanus. Sünnipäevad. Tahtpäevad.

SÜGIS

- Sügise tunnused looduses. Sügisilmad. Sügisvärvid.
- Loomad, nende elu sügisel.
- Inimeste elu ja tegevus sügisel. Sügisriietus.
- Sügisviljad aias ja põllul.
- Sügised tähtpäevad.

TALV

- Talve tunnused looduses. Talveilmad.
- Meer ja jõgi talvel.
- Loomad, nende elu talvel.
- Inimeste elu ja tegevus talvel. Talveriietus.
- Ohutusnõuded jääle minekul.
- Talvised tähtpäevad. Aastavahetus.
- Jõuludeks valmistumine kodus ja koolis. Jõulupuu, jõuluvana, jõululaulud, luuletused.

KEVAD

- Kevade tunnused looduses. Kevadilmad. Looduse ärkamine.
- Meer ja jõgi kevadel. Jääminek veekogudel. Ohutusnõuded veekogu ääres.
- Loomad, nende elu kevadel.
- Kevadtööd aias ja põllul. Kevadised koristustööd. Talgud.
- Kevadised tähtpäevad.

Inimeseõpetus, 1. klass

Õpitulemused

1. klassi lõpuks õpilane:

- 1) nimetab oma lemmiktegevusi küsimuste toel;
- 2) vastab dialoogi repliigile, alustab dialoogi oma soovide ja vajaduste väljendamiseks;
- 3) kirjeldab ennast, nimetades oma nime, kooli, klassi, kodu asukohta, õdede-vendade ja vanemate nimesid;
- 4) väärtustab kodu ja perekonda;
- 5) kirjeldab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes;
- 6) teab oma kohustusi kodus;
- 7) osaleb ühistes (õppe)mängudes ja suudab meeldetuletamisel mängureeglitest kinni pidada;
- 8) hindab kaaslaste tegevusi meeldib / ei meeldi-tasandil ning õppesituatsioonis õige / valetasandil;
- 9) hoolitseb isikliku välimuse ja hügieeni eest (kammib juukseid, peseb käsi ja hambaid, kasutab tualetti);
- 10) märkab õpetaja suunamisel ümbritsevate esemete välimust, esemete ja ruumide puhtust ning korrashoidu;
- 11) teab Eesti lipu värve nende õiges järjestuses;
- 12) nimetab nädalapäevi, ööpäeva osasid ja aastaaegu õiges järjestuses;
- 13) teeb vahet endale ja teistele kuuluvate asjade vahel;
- 14) korrastab õpetaja juhendamisel oma töölauda ja lähiümbrust;
- 15) teab, kuidas ohutult sõiduteed ületada, ja käitub vastavalt;
- 16) kirjeldab ühissõidukisse sisenemise ja väljumise korda.

Õppesisu

1. Oma lemmiktegevuste küsimuste toel nimetamine.
2. Dialoogi repliigile vastamine. Dialoogi alustamine oma soovide ja vajaduste väljendamiseks.
3. Kirjeldamine enese, nimetades oma nime, kooli, klassi, kodu asukohta, õdede-vendade ja vanemate nimesid.
4. Kodu ja perekonda väärtustamine.
5. Kirjeldamine võimaluste, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes.
6. Oma kohustuste kodus teadmine.
7. Ühistes (õppe)mängudes osalemine.
8. Hindamine kaaslaste tegevuste meeldib / ei meeldi-tasandil ning õppesituatsioonis õige / valetasandil.
9. Isikliku välimuse ja hügieeni eest hoolitsemine.
10. Ümbritsevate esemete välimuse, esemete ja ruumide puhtuse ning korrashoidu märkimine (õpetaja suunamisel).
11. Eesti lipu värvide nende õiges järjestuses teadmine.
12. Nädalapäevade, ööpäeva osade, kuude ja aastaegade õiges järjestuses nimetamine.
13. Tegemine vahe endale ja teistele kuuluvate asjade vahel.
14. Raamatu hoidmine. Raamatukogus käimine.
15. Oma töölauda ja lähiümbruse korrastamine (õpetaja juhendamisel).
16. Teadmine, kuidas ohutult sõiduteed ületada, ja vastavalt käitumine.
17. Ühissõidukisse sisenemise ja väljumise korda kirjeldamine.

Võimalikud õppeteemad

MINA ja MEIE

- Meie kool. Meie klass. Piginaaber. Klassi õpilased.
- Eesimi, perekonnanimi. Kaaslaste nimed. Õpetaja nimi. Õpetaja poole pöördumine.
- Tervitamine ja tänamine.
- Koolikohustused. Käitumine tunnis ja vahetunnis.
- Oma töökoht. Puhastus ja korrashoid.
MINA ja MINU PERE
- Vanemad. Vanavanemad. Õed ja vennad.
- Kodukohustused.
- Ema, isa, vanavanemate abivalmidus ja abistamine. korraharjumuste kujundamine.

MINA ja ASJAD

- Minu oma, kaaslaste oma. Asjade hoidmine.
- Ausus ja vargus.
- Raamatu hoidmine. Raamatu laenutamine raamatukogust.

MINA ja KODU

- Linn, küla. Maakond. Eestimaa.
- Aadress.
- Ema, isa amet.
- Eesti Vabariigi sümbolika. Lipp.
- Ööpäeva osad. Nädalapäevad. Aastaajad ja kuud. Aastaegade, kuude ja nädalapäevade õige järjestus.

MINA ja TERVIS

- Päevakava.
- Isiklik hügieen. Juuste korrastamine. Tualeti kasutamine. Käte ja hammaste pesemine ja hooldus.
- Koolilapse toit.
- Tuleohutuseeskirjade järgimine lapse igapäevastes tegevustes. Käitumine tulekahju korral.
- Käitumine veekogude juures, basseinis, veekeskuses.
- Käitumine metsas, loodusmatkal. Loodussäästlik käitumine.

MINA ja TÄNAV

- Tänav. Manatee. Sõidutee. Jalakäijate tee. Valgusfoor ja ülekäigurada. Sõidutee ületamine.
- Minu koolitee.
- Mängukohad õues.
- Ühissõidukid. Bussi ootamine, sisenemine, väljumine.
- Helkuri vajadus.
- Jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmine. Ohud.

Muusikaõpetus, 1. klass

Õpitulemused

6.7.3.1. 1. klassi lõpuks õpilane:

- 1) teeb vahet kõrgel ja madalal helil;
- 2) teeb vahet kiirel ja aeglasel muusikal;
- 3) tunneb rütmivorme TA, TI-TI, plaksutab neid kaasa;
- 4) liigub lihtsa muusika rütmis;
- 5) mängib õpitud rütme tuttavatel rütmipillidel;
- 6) tunneb ära Eesti hümnit, käitub hümnit laulmise ajal õigesti;
- 7) osaleb õpitud laulumängude mängimisel, hoiab rivi ja sõõri.

Õppesisu

1. Kõrged ja madalad helid.
2. Kiire ja aeglane muusika.
3. Rütmivormid: TA, TI-TI (plaksutab neid kaasa, mängib tuttavatel rütmipillidel).
4. Lihtsaliikumine muusika rütmis.
5. Eesti hümn (tunneb ära Eesti hümnit, käitub hümnit laulmise ajal õigesti).
6. Laulumängud (hoiab rivi ja sõõri).

Kunstiõpetus, 1. klass

Õpitulemused

1. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb ära ja nimetab õpitud värvusi;
- 2) kujutab esemeid/olendeid orientiiride abil;
- 3) valmistab ette ja korrastab õpetaja juhendamisel oma töökohta;
- 4) täidab kunstiõpetuse ülesandeid koostegevuses, eeskuju ja näidise järgi.

Õppesisu

1. Tajude, kujutluste ja motoorika arendamine.
2. Vaatlemine ja võrdlemine (esemete suurused, vormid, värvid, proportsioonid, materjalid). Vaatamine, kompimine.
3. Ruumilise mõtlemise arendamine. Orienteerumine pildipinnal ja ruumis.
4. Erinevate töövahendite kasutamine.
5. Joonistamine, maalimine, voolimine, modelleerimine, rebimine, kleepimine jne.
6. Värvused. Kromaatiliste ja akromaatiliste värvuste, primaar- ja sekundaarvärvuste eristamine ning äratundmine.
7. Värvide üksteise sisse sulatamine.
8. Kujutamine eeskuju ja näidise järgi.
9. Mustrite joonistamine.
10. Esemete kujutamine.
11. Olendite kujutamine.
12. Situatsiooni mõistmine ja kujutamine (nt. laps mängib).
13. Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.
14. Näituste korraldamine ja vaatamine.

Kehaline kasvatus, 1. klass

Õpetuse eesmärgid ja õpitulemused

Kehalise kasvatus eesmärgid ning õpitulemused rahuldatakse eesmärkidest ning sama vanade laste õpitulemustest põhikooli riiklikus õppekavas, võttesarvesse lihtsustatud õppel olevate õpilaste arenguvajadusi ja õppetöö rõhuasetusi.

Õppetöö rõhuasetused 1.–2. klassis

1. Kehalise kasvatus kaudu õpetatakse ühistegevuses kontakteerumist, korralduste täitmist ja abi küsimist.

Laps suunatakse vastama küsimustele, mis puudutavad füüsilise pingutusega seotud enesetunnet.

 - Selle etapi eesmärk on õpetada last oma keha tunnetama.
 - Arendatakse orienteerumist keskkonnas.
 - Kehaline kasvatus lõimitakse emakeele ja matemaatika õpetamisega (ruumisuhete tajumine, objektide ja nende kujutiste eristamine, kasutatavate spordivahendite ja nende nimetuse kokkuviiimine, kirjelduse järgi äratundmine jne).
 - Harjutusi sooritatakse peamiselt matkides ja eeskuju järgi, õpitud oskuse piirides ka suulise korralduse järgi.
2. Lapse harjutusvara põhineb igapäevaelus kasutatavatel liikumisviisidel, liigutustel ja asenditel ning vahendite käsitlemisega seotud tegevustel.
 - Üldarendavad harjutused ja mängud on oma iseloomult dünaamilised, soodustades liikumisaparaadi arenemist ja avaldades mõju kõikidele lihasgruppidele.
 - Tundide käigus omandatakse algteadmised oma rühi ja liigutuste kontrollimiseks.
 - Primaarne on osavuse, liigutuskoodinatsiooni, kiiruse ja tasakaalu arendamine, kujundatakse ka elementaarsed korra- ja hügieeniharjumused.

Õppesisu

1. Põhiasendid ja -liikumised.
 - Algeis, sulgseis, päkkseis, harkseis, toengkägar, toengpõlvitus, iste, toengiste, kägariste, kõhuli, selili.
 - Käed all, ees, ülal, kõrval, puusal, pihkseongus, sõrmseongus.
 - Kerepööre, painutamine, vibutamine, käte ja jalgade ringitamine.
2. Rivi- ja korraharjutused. Rivistumine ühte viirgu. Rivistumine kolonni ühekaupa.
 - Põhiseisang. Joondumine viirus varvaste järgi.
 - Hüppega pöörded paigal.

- Liikumise alustamine ja lõpetamine.
 - Paaride moodustamine. Pihkseongus ringi moodustamine.
3. Võimlemine.
 - Matkimisharjutused, vabaharjutused, tasakaaluharjutused.
 - Kõnd ja kõnniharjutused. Kõnd kindla rütmi järgi. Kõnd erinevas tempos, erineva sammu pikkusega. Päkk-kõnd, kõnd kandadel. Kägarkõnd. Juurdevõtusamm kõrvale.
 - Hüplemisharjutused. Hüplemine kahel jalal, ühel jalal, liikumisega. Sulghüplemine, harkihüplemine, kükkihüplemine.
 - Rakendusvõimlemine. Rippseis ja ripe varbseinal. Ronimine varbseinal. Ronimine kaldpingil. Üle takistuse ronimine.
 - Roomamine. Takistuste alt läbi roomamine.
 - Väikeinventari kandmine.
 - Akrobaatika. Veeremine. Kägardumine seisust, istest, selililamangust. Veere kägarasendist ette, taha, kõrvale.
 - Tasakaaluharjutused. Seis ühel jalal, teine jalg tõstetud ette, taha kõrvale. Päkk-kõnd mööda joont.
 4. Kõnniharjutused võimlemisingil.
 - Jooks ja jooksuharjutused. Õige keha ja käte asend.
 - Jooks vahelduvalt kõnniga. Tagurpidijooks. Jooksu kiire alustamine ja lõpetamine järsu pidurduseta.
 - Jooks 30 m. Jooks rahulikus tempos kuni 1 km.
 5. Hüpped ja hüppeharjutused.
 - Õige maandumisasend hüplemistel ja hüpetel. Hüpped võimlemisingilt.
 - Hüpped 3-4-sammuliselt hoojooksult. Hüpped hoojooksult üle madalate takistuste.
 6. Visked ja viskeharjutused.
 - Palli tunnetamine, hoie, viskeliigutus, püüdmine.
 - Palli veeretamine mitmesugustest lähteasenditest.
 - Palli visked ja püüdmine kahe käega. Visked ühe käega, vise üle takistuste.
 - Keskmise palli põrgatus ja püüdmine. Märkivisked.
 7. Mängud. Mängud osavuse, reageerimis- ja liigutuste kiiruse, üldise vastupidavuse, ruumitaju, kuulmise arendamiseks.
 8. Suusatamine (vastavalt võimalustele). Astesamm keppideta, libisamm keppideta. Lehvikpööre paigal. Kukkumine ja tõusmine suuskadel. Laskumine madalasendis. Käitumine suusarajal.
 9. Ujumine (vastavalt võimalustele). Veega kohanemise harjutused.

Tööõpetus, 1. klass

Õpitulemused

1. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb õpitud kasutatava materjali ära (paber, plastiliin, savi, looduslik materjal jms);
- 2) joonistab šablooni abil kujundeid;
- 3) rebib paberit eesmärgistatult;
- 4) lõikab silma järgi ning kontuuri (sirgjoon,) mööda paberitükke ja ribasid;
- 5) liimib paberit;
- 6) voldib paberilehe pooleks ja neljaks ning ruudu diagonaalselt pooleks;
- 7) voolib rullimise, veeretamise ja lamendamise teel lihtsamaid kujundeid ja esemeid.

Õppesisu

1. Materjalide tundmine ja kasutamine. Paber, plastiliin, savi, looduslik materjal jt materjalid. Õpitud kasutatavate materjalide äratundmine.
2. Kujundite šablooni abil joonistamine.
3. Paberi eesmärgistatult rebimine.
4. Lõikamine silma järgi ning kontuuri (sirgjoon, kõverjoon) mööda paberitükkide ja ribade.
5. Paberi liimimine.
6. Voltimine paberilehe pooleks ja neljaks ning ruudu diagonaalselt pooleks.

7. Voolimine rullimise, veeretamise ja lamendamise teel lihtsamate kujundite ja esemete.

2. klass

Vene keel, 2. klass

Õpitulemused

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) analüüsib sõnade häälikulist koostist, määrab häälikujärje 1–2-silbilistes sõnades;
- 2) teeb lühikeste analüüsitud lausete ära kirja;
- 3) kirjutab õpetaja etteütlemise järgi 1–2 silbist koosnevaid sõnu häälikkoostist moonutamata;
- 4) mõistab, koostab ja kasutab kuni 5-sõnalisi laiendatud lihtlauseid;
- 5) alustab ja jätkab dialoogi oma kogemusele vastavas situatsioonis;
- 6) kõneleb õpetaja suunamisel oma tegevusest 3–4 lausega;
- 7) kirjeldab tuttavaid esemeid 2–3 tajutava tunnuse alusel;
- 8) kuuleb ja eristab rõhulist häälikut (silpi) sõnas;
- 9) loeb õpitud teksti lühikeste sõnade kaupa;
- 10) järjestab pildiseeria teksti sisu järgi;
- 11) taastab lühiteksti abivahendeid kasutades (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalünkadega laused).

Õppesisu

1. Häälikud, tähed, silpid, sõnad. Täishäälikud, kaashäälikud. Silbitamine.
2. Aabits. Aabitsa sõnajärg.
3. Rõhulised ja rõhutud täishäälikud ja silbid.
4. Kaashäälikute *ж, ш, ч, щ* õigekiri.
5. Pehmendusmärgi õigekiri.
6. Suured tähed nimedes.
7. Sõna häälikkoosseisu analüüs (1–2-silbilistes sõnades, õpetaja abiga).
8. Analüüsitud sõnade kirjutamine. Poolitamine.
9. Lühikeste lausete ära kirjutamine ja kontrollimine (õpetaja juhatusel).
10. Lause algustäht. Kirjavahemärgid lause lõpus.
11. Harjutav etteütlus (1–2 silbist koosnevaid sõnu).
12. Lühikeste tekstide lugemine (õpitud teksti silpe ja lühikeste sõnade kaupa).
13. Sõnaühendid ja laused. 2-5-sõnalisi lihtlauseite mõistamine, koostamine, laiendamine ja kasutamine.
14. Lühikeste lausete laiendamine ja täiendamine (õpetaja abiga).
15. Dialoogide koostamine (õpilase kogemusele vastavas situatsioonis).
16. Vestlemine õpilase tegevust (3-4 lauset).
17. Tuttavate esemete kirjeldamine (2-3 tajutava tunnuse alusel).
18. Pildiseeria teksti sisu järgi järjestamine.
19. Lühitekstide taastamine abivahendeid kasutades (pildid, pildiseeriad, küsimused, sõnalünkadega laused).
20. Aktiivse sõnavara suurenemine ja kasutamine.

Matemaatika, 2.klass

Õpitulemused

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) moodustab abivahendeid kasutades arve 1–20;

- 2) vastandab hulgaelemente arvuga (20 piires);
- 3) määrab arvu koha naturaalarvude reas (20 piires);
- 4) järjestab arve 1–20;
- 5) eristab kümnelisi ja ühelisi kahekohalises arvus (20 piires);
- 6) loeb ja kirjutab arve 1–20;
- 7) loeb, kirjutab ja lahendab liitmis- ja lahutamisvõrdusi 20 piires (järku ületamata);
- 8) kasutab vajaduse korral liitmise vahetuvusseadust;
- 9) lahendab kolme arvu liitmise või lahutamise liitülesandeid (20 piires);
- 10) seostab ajasuhteid *eile, täna, homme* nädalapäevadega;
- 11) eristab ajasuhteid *üleeile* ja *ülehomme*;
- 12) tunneb kellade liike ja kellaosade nimetusi;
- 13) määrab aega täistundides;
- 14) kasutab mõõtmisel pikkusühikut *sentimeeter*;
- 15) mõõdab joonlaua abil lõigu pikkust sentimeetrites;
- 16) võrdleb lõikude pikkusi mõõtmise tulemuste järgi;
- 17) joonestab ettemärgitud punktide järgi joonlaua abil kolmnurka ja nelinurka;
- 18) tajub lihttekstülesannete struktuuri, teab nende lahendamise üldpõhimõtteid ning vormistamisnõudeid;
- 19) kasutab õpitud rahaühikuid ostu-müügi operatsioonide praktilisel sooritamisel (20 piires);
- 20) koostab ja lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid summa ja vahe leidmiseks 20 piires (õpetaja abiga).

Õppesisu

1. Teise kümne arvude moodustamine (abivahendeid kasutades). Järgmise arvu tekitamine eelmisele arvule ühe lisamise (liitmise) teel.
2. Hulga, arvu ja numbrile vaheline seos. Arvule ja numbrile vastava hulga moodustamine.
3. Naturaalarvude rida 1–20. Arvude nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras. Puudevaheliste arvude nimetamine. Arvu naabrite nimetamine.
4. Kümneline ja üheline, nende koht arvus. Ühe- ja kahekohalised arvud. Arvude 11–20 lugemine ja kirjutamine.
5. Järgarvud 1.–20.
6. Liitmine ja lahutamine 20 piires (konkreetse materjali abil ja arvudega). Liitmis- ja lahutamise avaldiste lugemine, kirjutamine ja lahendamine (20 piires). Puuduva tehtekomponendi leidmine (proovimise teel).
7. Liitmise vahetuvusseaduse praktiline kasutamine.
8. Kolme arvu liitmise või lahutamise liitülesannete lahendamine (20 piires: $8 + 2 + 5$; $15 - 5 - 4$; $6 - 4 + 5$).
9. Ajasuhted: mõisted *nädal, puhke-* ja *tööpäevad, üleeile* ja *ülehomme*. Mõistete *eile, täna, homme* sidumine nädalapäevadega. Nädala kestus.
10. Ööpäevaosade üldistamine sõnaga *ööpäev*.
11. Kellaeg: kella liikide ja kellaosade nimetamine ja eristamine; suur ja väike osutid.
12. Kellaaja määramine täistundides.
13. Pikkusühikud: *sentimeeter* (cm). Nimetus, tähendus ja kasutamine; mõõtühiku valmistamine (1 cm); mõõtmistulemuste lugemine.
14. Joonlaua kasutamine mõõtmisel. Sirglõikude mõõtmine sentimeetrites. Lõikude pikkuste võrdlemine (mõõtmise tulemuste järgi).
15. Geomeetrilise kujundi elementide (*nurk, külg*) nimetamine ja loendamine. Kolmnurka ja nelinurka joonestamine (ettemärgitud punktide järgi, joonlaua abil).
16. Lihttekstülesannete struktuuri tajumine. Lahenduse kirjalik vormistamine (küsimus, võrdus, vastus).
17. Lihttekstülesannete lahendamise üldpõhimõtete ja vormistamisnõuete tundmine.
18. Ühetehtelisi tekstülesannete koostamine ja lahendamine summa ning vahe leidmiseks 20 piires (õpetaja abiga). Suhete *rohkem-vähem* ja *pikem-lühem* kasutamine.
19. Rahaühikud: rahatähed ja mündid (20 piires).
20. Vajaliku summa moodustamine rahatähtedest ja müntidest. Praktilised harjutused rahatähtede ja müntidega.

Loodusõpetus, 2. klass

Õpitulemused

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) täidab tuttavaid verbaalselt esitatud ühe- ja kaheosalisi tööjuhiseid valdavalt iseseisvalt;
- 2) nimetab, rühmitab kodukoha elusa ja eluta looduse objekte ja toob esile nende iseloomulikud tunnused (õpetaja abiga või küsisõnade toel);
- 3) võrdleb vaadeldavaid objekte 2–3 tajutava tunnuse põhjal (õpetaja suunamisel);
- 4) iseloomustab loodusvaatlustes nähtut (tugisõnadele toetudes);
- 5) keskendab õpetaja (täiskasvanu) suunamisel tähelepanu vaatlusobjektile; teeb lihtsamaid loodusvaatlusi (õpetaja suunamisel); iseloomustab loodusvaatlustes nähtut (tabeli alusel, tugisõnadele toetudes);
- 6) kirjeldab peamisi aasta jooksul toimuvaid rütmilisi muutusi elus ja eluta looduses;
- 7) loetleb õpitud taimede nimetusi ja nende kuuluvusrühma (juurviljad, puuviljad, köögiviljad, lilled, lehtpuud, okaspuud);
- 8) loetleb õpitud loomade/lindude nimetusi ja tunneb kuuluvusrühma (metsloomad, (-linnud), koduloomad, (-linnud), rändlinnud), nimetab mõningaid fakte nende elu kohta;
- 9) nimetab koduümbruse veekogusid, pinnavorme, puid, taimi, loomi õpitu ulatuses;
- 10) kirjeldab 3–4 lausega aastaajale iseloomulikke tegevusi (pildile toetudes);
- 11) järjestab (abivahenditele toetudes) aastaegadele vastavaid kuid ja seostab neid enda või oma pereliikme olulise sündmusega/tegevusega.

Õppesisu

1. Ohutusnõuete järgimine.
2. Tuttavate verbaalselt esitatud ühe- ja kaheosaliste tööjuhiste täitmine valdavalt iseseisvalt.
3. Kodukoha elusa ja eluta looduse objektide nimetamine ning rühmitamine (õpetaja abiga või küsisõnade toel).
4. Vaadeldavate objektide võrdlemine 2–3 tajutava tunnuse põhjal (õpetaja suunamisel).
5. Tähelepanu keskendumine vaatlusobjektile (täiskasvanu suunamisel). Lihtsamate loodusvaatluste tegemine (õpetaja suunamisel). Loodusvaatluste nähtude iseloomustamine (tabeli alusel, tugisõnadele toetudes).
6. Peamiste aasta jooksul toimuvate rütmiliste muutuste elus ja eluta looduses kirjeldamine.
7. Õpitud taimede nimetuste ja nende kuuluvusrühmade loetlemine (juurviljad, puuviljad, köögiviljad, lilled, lehtpuud, okaspuud).
8. Õpitud loomade/lindude nimetuste ja kuuluvusrühmade loetlemine (metsloomad, -linnud, koduloomad, -linnud, rändlinnud). Oluliste faktide nende elu tundmine.
9. Koduümbruste veekogude, pinnavormide, pude, taimede, loomade nimetamine õpitu ulatuses.
10. Aastaajale iseloomulikkude tegevuste kirjeldamine 3–4 lausega (pildile toetudes).
11. Aastaegadele vastavate kuude järjestamine (abivahenditele toetudes). Seostamine nende enda või oma pereliikme olulise sündmusega/tegevusega.

Võimalikud õppeteemad

AEG

- Aastaegad ja kuud.
- Kellatundmine- täis- ja pooltund, veerand ja kolmveerand kellal.

SUVI

- Suvekuud.
- Loodus suvel. Meer ja jõgi suvel.
- Suvise koolivaheaja meenutamine.

SÜGIS

- Sügiskuud.
- Sügise tunnused eluta looduses, taime- ja loomariigis. Õhutemperatuur.
- Meer ja jõgi sügisel.
- Sügised tööd peres.
- Puuviljad. Köögiviljad.
- Sügisesed tähtpäevad.

TALV

- Talvekuud.

- Talve tunnused eluta looduses, taime- ja loomariigis. Õhutemperatuur.
- Meer ja jõgi talvel. Ohutusnõuded veekogu ääres.
- Hoolitsemine meil talvituvate lindude eest.
- Talvised tööd peres.
- Talverõõmud. Kelgutamine, suusatamine, uisutamine.
- Talvised tähtpäevad. Aastavahetus.
- Eesti Vabariigi aastapäev. Eesti Vabariigi sümbolika.

KEVAD

- Kevadkuud.
- Kevade tunnused eluta looduses, taime- ja loomariigis. Õhutemperatuur.
- Meer ja jõgi kevadel. Ohutusnõuded veekogu ääres.
- Rändlindude saabumine. Kevadlilled.
- Kevadtööd peres, aias ja põllul.
- Kevadised tähtpäevad.

SUVEOOTUS

- Suvised rõõmud.
- Suveplaanid.

Inimeseõpetus, 2. klass

Õpitulemused

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tavasituatsioonides suhtlemisel tervitab, palub, tänab, vabandab;
- 2) teab oma vanust, sünnipäeva ja kodust aadressi;
- 3) alustab ja jätkab dialoogi tuttavates situatsioonides;
- 4) kutsub õpetaja suunamisel kaaslasti tuttavat (õppe)mängu mängima, valib ja jagab rolle ning mänguasju;
- 5) nimetab näoilmele ja hääletoonile vastava emotsiooni (4 erinevat);
- 6) hindab õpetaja abiga kaaslaste igapäevaseid käitumisakte õige/vale-, meeldib / ei meelditasandil;
- 7) tunneb ära situatsiooni, kus kedagi kiusatakse;
- 8) kirjeldab ja järgib õpetaja meeldetuletusel hügieeninõudeid igapäevaste tegevuste käigus, nohu/köha korral (käte pesemine, taskuräti kasutamine jms);
- 9) nimetab illustatsioonidele toetudes vajalikke toidukordi ja tervisele kasulikke toite;
- 10) käitub söögilauas viisakalt (palub, tänab, räägib vaikse häälega, hoiab puhtust);
- 11) kirjeldab üksteisega arvestamise võimalusi peres;
- 12) selgitab lähemaid sugulussuhteid;
- 13) teab oma vanemate ja koolitöötajate ameteid;
- 14) määrab aega täistundides;
- 15) kirjeldab ja väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks;
- 16) eristab oma, võõrast ja ühist asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta;
- 17) väärtustab ausust asjade jagamisel;
- 18) teab sagedasemaid ohtusid kooliteel liiklemisel ja võõraste inimestega suhtlemisel, oskab pöörduda täiskasvanu poole abi saamiseks.

Õppesisu

1. Tavasituatsioonides suhtlemisel tervitamine, palumine, tänamine, vabandamine.
2. Oma vanuse, sünnipäeva ja koduse aadressi teadmine.
3. Alustamine ja jätkamine dialoogi tuttavates situatsioonides.
4. Kutsumine kaaslaste tuttavat (õppe)mängu mängima; valimine ja jagamine rollide ning mänguasjade (õpetaja suunamisel).
5. Näoilmele ja hääletoonile vastava emotsiooni nimetamine (4 erinevat).
6. Hindamine kaaslaste igapäevaste käitumisaktide õige/vale-, meeldib / ei meeldi-tasandil (õpetaja abiga).

7. Äratundmine situatsiooni, kus kedagi kiusatakse.
8. Kirjeldamine ja järgimine (õpetaja meeldetuletusel) hügieeninõuete igapäevaste tegevuste käigus, nohu/kõha korral (käte pesemine, taskuräti kasutamine jms).
9. Vajalike toidukordade ja tervisele kasulike toitute nimetamine (illuustratsioonidele toetudes).
10. Viisakas käitumine söögilauas (palumine, tänamine, vaikse häälega räägimine, puhtuse hoiamine).
11. Kirjeldamine üksteisega arvestamise võimaluste peres.
12. Lähemate sugulussuhete selgitamine.
13. Oma vanemate ja koolitöötajate ametite teadmine.
14. Aja määramine täistundides.
15. Kirjeldamine ja väärtustamine oma tegevuste, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks.
16. Oma, võõrase ja ühise asja eristamine. Mõistmine, et võõrast asja ei tohi loata võtta.
17. Aususe asjade jagamisel väärtustamine.
18. Raamatu hoidmine. Raamatukogus käimine.
19. Teadmine sagedasemate ohtude kooliteel liiklemisel ja võõraste inimestega suhtlemisel. Pöördumine täiskasvanu poole abi saamiseks.

Võimalikud õppeteemad

MINA ja MEIE

- Klassikaaslased, sõbrad, suhtlemine nendega. Suhtlemine õpetajatega.
- Õige ja vale käitumine. Õpilasreeglite mõistmine.
- Koolitöötajate ametid.
- Teise inimese kuulamine. Antud lubaduste täitmine.
- Mängude osalemine. Rollide ning mänguasjade valimine ja jagamine.

MINA ja MINU PERE

- Vanus. Sünnipäev. Aadress.
- Onu, tädi. Onude, tädide lapsed.
- Vanemate ja väikeste inimeste abistamine.
- Kodused tööd. Tööde jaotus.
- Oma asjade eest hoolitsemine.
- Oma vanemate töökohad ja ametid.

MINA ja ASJAD

- Minu oma. Meie oma.
- Hoolitsemine ühiste asjade eest.
- Laenu palumine ja selle tagastamine.
- Raamatu hoidmine. Raamatu laenutamine raamatukogust.

MINA ja KODU

- Küla. Linn. Maakond. Riik.
- Eesti vabariigi sümbolika.
- Inimeste elukutsed kodukohas.
- Kodukoha vaatamisväärtused.

MINA ja TERVIS

- Päevakava. Kell, tunnid, minutid.
- Terve ja haige laps. Haiguse tundemärgid.
- Igapäevane pesemine. Hammaste tervishoid.
- Tervislik toitumine. Värske aed-ja puuviljad. Maiustused. Käitumine söögilauas.
- Tuleohutuseeskirjade järgimine lapse igapäevastes tegevustes. Käitumine tulekahju korral.
- Käitumine veekogude juures, basseinis, veekeskuses.
- Käitumine metsas, loodusmatkal. Loodussäästlik käitumine.

MINA ja TÄNAV

- Ohud sõiduteel. Sõidutee ületamine. Valgusfoor.
- Käitumisreeglid liiklusvahendites.
- Koolitee kirjeldus.
- Üldkasutatav transport. Ohud seisva liiklusvahendi varjust väljumisel.

- Ohud talvisel teel.
- Jalgrattaga, rulaga, rulluiskeudega sõitmine. Ohud.

Muusikaõpetus, 2. klass

Õpitulemused

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) teeb vahet pikal ja lühikesel helil ja reageerib nendele erinevalt;
- 2) eristab kurvakõlalist meloodiat rõõmsakõlalisest;
- 3) tunneb helipikkusi ja rütmivorme TA, TI-TI, paus (ühelöögiline), mängib õpitud rütme tuttava laulu saateks kaasa;
- 4) laulab lihtsama regilaulu kooriosa;
- 5) laulab peast mõnda lastelaulu;
- 6) mõtleb välja liigutusi tuttavates laulumängudes.

Õppesisu

1. Pikad ja lühikesed helid (reageerib nendele erinevalt).
2. Meloodiad kurvakõlalised ja rõõmsakõlalised.
3. Helipikkused ja rütmivormid: TA, TI-TI, paus (ühelöögiline) (mängib õpitud rütme tuttava laulu saateks kaasa).
4. Regilaulu laulmine (laulab lihtsama regilaulu kooriosa).
5. Llaulmine (laulab peast mõnda lastelaulu).
6. Laulumängud (mõtleb välja liigutusi tuttavates laulumängudes).

Kunstiõpetus, 2. klass

Õpitulemused

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb (nimetab) kasutatavaid töövahendeid ning -materjale;
- 2) leiab paberilehel ja pildipinnal otsitava (õpetaja juhendamisel);
- 3) kujutab kõrvutiasetsevaid sarnaseid figuure väiksemana ja suuremana;
- 4) võrdleb 2–3 tajutava tunnuse alusel (värvus, kuju, suurus) näidiseid ja valminud kujutisi õpetaja suunamisel;
- 5) valmistab ette ja korrastab õpetaja suunamisel oma töökoha;
- 6) täidab kunstiõpetuse ülesandeid koostegevuses, eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi.

Õppesisu

10. Tajude, kujutluste ja motoorika arendamine.
11. Vaatlemine ja võrdlemine (esemete suurused, vormid, värvid, proportsioonid, materjalid). Vaatamine, kompimine.
12. 2–3 tajutava tunnuse alusel (värvus, kuju, suurus) näidiste ja valminud kujutiste võrdlemine (õpetaja suunamisel).
13. Ruumilise mõtlemise arendamine. Orienteerumine pildipinnal ja ruumis.
14. Paberilehel ja pildipinnal otsitavat leidmine (õpetaja juhendamisel).
15. Erinevate töövahendite ning -materjalide kasutamine. Kasutatavate töövahendite ning -materjalide tundmine.
16. Joonistamine, maalimine, voolimine, modelleerimine, rebimine, kleepimine jne.
17. Värvused. Kromaatiliste ja akromaatiliste värvuste, primaar- ja sekundaarvärvuste eristamine ning äratundmine. Opereerimine kuni 4 värviga.
18. Värvide üksteise sisse sulatamine. Sekundaarvärvide segamine (lilla, roheline, oranz).
19. Kujutamine eeskuju ja näidise järgi.
20. Kõrvutiasetsevate sarnasete figuuride väiksemana ja suuremana kujutamine.
21. Mustrite joonistamine. Mustride koostamine (näidise järgi).
22. Esemete kujutamine.
23. Olendite kujutamine.

24. Situatsiooni mõistmine ja kujutamine (nt. laps mängib).
25. Täitmine kunstiõpetuse ülesannete koostegEVuses, eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi.
26. Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.
27. Näituste korraldamine ja vaatamine.

Kehaline kasvatus, 2. klass

Õpetuse eesmärgid ja õpitulemused

Kehalise kasvatusE eesmärgid ning õpitulemused rahuldatakse eesmärkidest ning sama vanade laste õpitulemustest põhikooli riiklikus õppekavas, võttesarvesse lihtsustatud õppel olevate õpilaste arenguvajadusi ja õppetöö rõhuasetusi.

Õppetöö rõhuasetused 1.–2. klassis

1. Kehalise kasvatusE kaudu õpetatakse ühistegevuses kontakteerumist, korralduste täitmist ja abi küsimist.

Laps suunatakse vastama küsimustele, mis puudutavad füüsilise pingutusega seotud enesetunnet.

- Selle etapi eesmärk on õpetada last oma keha tunnetama.
- Arendatakse orienteerumist keskkonnas.
- Kehaline kasvatus lõimitakse emakeele ja matemaatika õpetamisega (ruumisuhete tajumine, objektide ja nende kujutiste eristamine, kasutatavate spordivahendite ja nende nimetuse kokkuviimine, kirjelduse järgi äratundmine jne).
- Harjutusi sooritatakse peamiselt matkides ja eeskuju järgi, õpitud oskuse piirides ka suulise korralduse järgi.

2. Lapse harjutusvara põhineb igapäevaelus kasutatavail liikumisviisidel, liigutustel ja asenditel ning vahendite käsitlemisega seotud tegevustel.

- Üldarendavad harjutused ja mängud on oma iseloomult dünaamilised, soodustades liikumisaparaadi arenemist ja avaldades mõju kõikidele lihasgruppidele.
- Tundide käigus omandatakse algteadmised oma rühi ja liigutuste kontrollimiseks.
- Primaarne on osavuse, liigutuskoordinaatsiooni, kiiruse ja tasakaalu arendamine, kujundatakse ka elementaarsed korra- ja hügieeniharjumused.

Õppesisu

1. Põhiasendid ja -liikumised.
 - Jalg ees (kõrval) varbal, kükk, põlvitus, põlvitusiste, harkiste, rististe.
 - Käed rinnal, õlgadel.
2. Rivi- ja korraharjutused.
 - Tervitamine rivis. Rivikäskluste täitmine. Loendamine kaheks, kolmeks, neljaks. Ringi moodustamine. Harvenemine ja koondumine.
3. Võimlemine.
 - Matkimisharjutused, vabaharjutused, tasakaaluharjutused. Harjutused vahenditega.
 - Kõnd ja kõnniharjutused.
 - Kõnd kindla rütmi järgi. Kõnd erinevas tempos, erineva sammu pikkusega. Päck-kõnd, kõnd kandadel. Kägarkõnd. Juurdevõtusamm kõrvale. Põlvetõstekõnd. Kõnd käte erinevate asenditega. Jalatõstekõnd, tagurpidikõnd. Juurdevõtusamm ette.
 - Hüplemised ja hüplemisharjutused.
 - Harkishüplemine, käärihüplemine jalavahetusega, sulghüplemine pöõrettega.
 - Hüplemine kahel jalal, ühel jalal, liikumisega.
 - Sulghüplemine, harkihüplemine, kükkihüplemine.
 - Rakendusvõimlemine. Rippseisust varbseinal pöõre tagarippesse. Rippkükk, rippküki liikumine kõrvale.
 - Roomamine. Ronimine varbseinal üleminekuga kaldpingile. Ronimine kaldpingil kápili.
 - Väikeinventari kandmine.
 - Akrobaatika. Veere kõrvale sirutatult. Toengkägarast veere taha turjale ja tagasi (käte haardega põlvedest).
 - Tasakaaluharjutused. Päck-kõnd võimlemispingil. Kõnd juurdevõtusammudega kõrvale võimlemispingil. Pöõrded päkkadel maas ja pingil. Kõnd võimlemispingil üle takistuse. Kõnniharjutused võimlemispingil.

4. Jooks ja jooksuharjutused. Õige keha ja käte asend.
 - Jooks pika ja lühikese sammuga. Põlvetoetajooks, jooks suuna muutmisega.
 - Jooks vahelduvalt kõnniga. Tagurpidijooks. Jooksu kiire alustamine ja lõpetamine järsu pidurduseta.
 - Jooks 30 m. Jooks rahulikus tempos kuni 1 km.
5. Hüpped ja hüppeharjutused. Õige maandumisasend hüplemistel ja hüpetel. Hüpped võimlemispingilt.
 - Hüpped 3-4-sammuliselt hoojooksult. Hüpped hoojooksult üle madalate takistuste.
 - Üleshüpe poolkükist maandumisega poolkükki.
 - Paigalt kaugshüpe. Kaugshüpe lühikese hoojooksuga. Kõrgshüpe otsejooksult.
6. Visked ja viskeharjutused.
 - Palli tunnetamine, hoie, viskeliigutus, püüdmine.
 - Palli veeretamine mitmesugustest lähteasenditest.
 - Palli viskamine ühe ja püüdmine kahe käega üksi ja paarides. Keskmise palli pörgatamine paigal.
 - Tennispalli vise. Rõnga veeretamine. Märkivisked.
7. Mängud. Mängud osavuse, reageerimis- ja liigutuste kiiruse, üldise vastupidavuse, ruumitaju, kuulmise arendamiseks.
8. Suusatamine (vastavalt võimalustele). Libisamm keppidega. Pöörded paigal. Trepptõus. Laskumine põhiasendis.
9. Ujumine (vastavalt võimalustele). Veega kohanemise harjutused.

Tööõpetus, 2. klass

Õpitulemused

2. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb ja nimetab õpitud materjale (paber, kartong, plastiliin, savi, riie, lõng, looduslik materjal jms);
- 2) kasutab joonlauda sirgjoone tõmbamiseks (läbi ühe ja kahe punkti);
- 3) teeb voltimise teel lihtsamaid esemeid;
- 4) joonistab šablooni abil kujundeid, lõikab neid välja, liimib ja täiendab;
- 5) lõikab õhukest riidet silma järgi;
- 6) kasutab õpitud voolimismõtteid (veeretamine, rullimine, lamendamine, venitamine, pigistamine jms) sõltuvalt eesmärgist.

Õppesisu

1. Paber, kartong, plastiliin, savi, riie, lõng, looduslik materjal jt materjalid. Õpitud materjalide tundmine ja nimetamine.
2. Kasutamine joonlauda sirgjoone tõmbamiseks (läbi ühe ja kahe punkti).
3. Voltimise teel lihtsamate esemete tegemine.
4. Kujundite šablooni abil joonistamine, nende väljalõikamine, liimimine ja täiendamine.
5. Õhukese riide silma järgi lõikamine.
6. Õpitud voolimismõtte kasutamine (veeretamine, rullimine, lamendamine, venitamine, pigistamine jms) sõltuvalt eesmärgist.

3.–5. klassid

Õppe- ja kasvatuse rõhuasetused 3.–5. klassis

1. Õpilaste juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, hakkab kujunema sisekõne, areneb elementaarne verbaalne mõtlemine. Sisekõne kujunemine võimaldab arendada õpitegevuse kavandamist-reguleerimist: orienteerumine ülesandes, planeerimine, algoritmide valik ja kasutamine, enesekontroll. Õpioskuste seisukohalt on oluline õppeülesannete teadvustamine, st oma tegevuse refleksioon.
2. Põhitaotluseks on kujundada õpilase roll ja õpioskused, häälestada õpilast suhtuma õppimisse positiivselt.
3. Õppekavaterviku kujundamise aluseks on suhted MINA/MEIE/KODUKOHT (paikkond).
4. Lugemine, kirjutamine, arvutamine, orienteerumine tekstis ja tekstiloomes, vaatlus- ning võrdlusoskus jne omandatakse tasemel, mis võimaldab neid hiljem kasutada ainealaste teadmiste ning tööoskuste omandamiseks.
5. Väärtuskasvatuses on esikohal käitumisaktide teadvustamine ja nende hindamine moraalinormidele vastavuse aspektist. Eesmärk on viisakas ja reeglitekohane käitumine tuttavates situatsioonides.
6. Oluline on kujundada ja toetada õpilase rolli ning valmistada õpilasi ette uute õppeainete (sh tööõpetuse) õppimiseks alates 6. klassist.

Taotletavad üldpädevused 3.–5. klassis

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) osaleb jõukohaselt ühistegevuses, abistab kaaslast;
- 2) alustab ja jätkab dialoogi;
- 3) käitub koolis ja avalikes kohtades viisakalt, tunneb ja järgib lihtsamaid kombeid;
- 4) arvestab teadaolevaid motiive ja tingimusi käitumisaktide hindamisel, väljendab käitumisaktis ilmnunud iseloomuomadusi;
- 5) kirjeldab oma käitumist konfliktsituatsioonides;
- 6) hoidub kaaslast kahjustavast käitumisest;
- 7) väljendab ennast arusaadavalt (sh lühitekstide abil);
- 8) mõistab omandisuhteid OMA – VÕÕRAS – ÜHINE-tasandil ja käitub vastavalt;
- 9) eristab fantaasiat ja reaalsust;
- 10) hoiab puhtust ja korda kodus ning koolis, hoidub loodust kahjustavast käitumisest;
- 11) täidab ülesandeid eeskujul, näidise ja õpitud oskuse piirides verbaalse korralduse (sh kirjaliku instruksiooni) järgi;
- 12) õpib üksi, klassis ning kodus, osaleb ühistöös;
- 13) kasutab tuttavaid abivahendeid õpiülesannete täitmisel (sh lihtsaid skeeme ja sümboleid);
- 14) kirjeldab oma tegevust nii tegevuse ajal kui ka tagantjärele;
- 15) kasutab õpitud enesekontrollivõtteid (resultaadi kontroll, operatsiooniline kontroll);
- 16) mõistab ruumi ja aja suhteid, väljendab neid kõnes;
- 17) vaatleb sihipäraselt, võrdleb ning rühmitab objekte ja nähtusi, kui rühmitusalus on antud;
- 18) eristab tuttavates situatsioonides ja oma tegevuses põhjust, tagajärge ja eesmärki;
- 19) loeb jõukohast õppeteksti lususalt, tõlgendab õpitud teksti oma sõnadega, kujutab kirjeldatud objekte ja situatsioone ette;
- 20) vormistab oma õpiülesanded nõuetekohaselt.

3. klass

Vene keel, 3. klass

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ja koostab kuni 5-sõnalist lihtlauset;
- 2) kasutab laiendatud lihtlauses nimi-, omadus- ja tegusõnade õpitud vorme;

- 3) viib õpitud sõnavorme mitmesse sõnaühendisse;
- 4) osaleb ühistegevuse ajal dialoogis (küsimus-vastus, teade-küsimus);
- 5) võrdleb ja kirjeldab kahte tuttavat objekti tajutavate tunnuste alusel;
- 6) määrab veaohtrikud häälikud ja tähed (täishäälikuühendid, rõhuta täishäälikud), muudab sõnavormi õigekirja kontrollimise eesmärgil;
- 7) kirjutab pärast analüüsi õigesti 2–3-silbilisi üksikhäälikutest koosnevaid sõnu;
- 8) kirjutab ära kirjas 1–2-silbilisi sõnu originaalteksti täiendavalt vaatamata;
- 9) kontrollib ära kirja õigsust;
- 10) loeb õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa;
- 11) leiab õpitud tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele (sh annab hinnangu tegevusaktile);
- 12) annab abivahendeid kasutades ja koostöös õpetajaga tekstilähedaselt edasi õpitud pala sisu.

Õppesisu

1. Häälikud, tähed, silpid, sõnad. Täishäälikud, kaashäälikud. Silbitamine.
2. Aabits. Aabitsa sõnajärg.
3. Rõhulised ja rõhutud täishäälikud ja silbid.
4. Kaashäälikute ж, ш, ч, щ õigekiri. Pehmendusmärgi õigekiri.
5. Heliliste ja helitute kaashäälikute õigekiri.
6. Sõna häälikukoosseisu analüüs (1–3-silbilistes sõnades).
7. Sõnavormid. Sõnavormi muutmine (õigekirja kontrollimise eesmärgil).
8. Nimi-, omadus- ja tegusõnade vorme eristamine.
Lausete laiendamine ja täiendamine (õpetaja abiga).
9. Sõnade kirjutamine ja õigekirja kontrollimine (õpetaja juhatusel). Poolitamine.
10. Suured tähed nimedes.
11. Lause algustäht. Kirjavahemärgid lause lõpus.
12. Lühikeste tekstide ära kirjutamine ja kontrollimine (sõnahaaval). Oma vigade leidmine ja parandamine (õpetaja juhatusel).
13. Etteütlus: 1-3-silbiliste sõnade ja neist koostatud lausete kirjutamine (pärast ühisanalüüsi). Oma vigade leidmine ja parandamine (õpetaja juhatusel).
14. Lühikeste tekstide lugemine (õpitud teksti valdavalt sõnade kaupa).
15. Küsimusi esitamine (õpetaja juhatusel).
16. Tekstist vastusi leidmine (sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele).
17. Teksti ümberjutustamine (abivahendeid kasutades ja koostöös õpetajaga).
18. Sõnaühendid ja laused. 2-5-sõnalisi lihtlausete mõistamine, koostamine, laiendamine ja kasutamine.
19. Dialoogide koostamine (küsimus-vastus, teade-küsimus).
20. Teabe leidmine. Sõnastikud.
21. Tuttavate objektide võrdlemine ja kirjeldamine (tajutavate tunnuste alusel, 2 objekti).
22. Sünonüümide ja antonüümide kasutamine (õpetaja abiga).
23. Vestlemine sündmustest.

Eesti keel teise keelena, 3. klass

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb suulises ja kirjalikus kõnes ära õpitud sõnad ja väljendid, mõistab nende tähendust;
- 2) vastab lihtsatele küsimustele õpitu ulatuses; oskab esitada lühikesi küsimusi õpitud sõnavara ja lausemallide piires;
- 3) tunneb eesti tähestikku;
- 4) kirjutab õpitud sõnu ja väljendeid, teeb ära kirja;
- 5) kirjutab oma isikuandmeid;
- 6) teab Eesti riigi ja rahvuslikke sümboleid;

7) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse.

Õppesisu

1. Eestikeelsete sõnade hääldamine.
2. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
3. Käändsõnade kasutamine ainsuses ja mitmuses. Kes? Mis?
4. Asesõnad: isikulised asesõnad, näitavad asesõnad (see, need), küsivad asesõnad (kes? mis? missugune? mitu? kus?).
5. Pöörsõna *olema* kasutamine. Enim levinud pöörsõnad.
6. Tuttavate esemete nimetamine.
7. Arvutamine kuni 10. Mitu? Kui palju?
8. Lihtsate lühikeste lausete moodustamine (õpitud sõnavara piires). Jaatav ja eitav lihtlause.
9. Lihtsatele küsimustele vastamine (õpitu ulatuses).
10. Lihtsate küsimuste esitamine (õpitud sõnavara ja lausemallide piires).
11. Eesti tähestiku tundmine. Trüki- ja kirjatähed.
12. Õpitud sõnade ja väljendite lugemine.
13. Õpitud sõnade ja väljendite ärakirjutamine ja kirjutamine (õpetaja juhatusel).
14. Oma isikuandmete kirjutamine.
15. Eesti riigi ja rahvuslike sümbolite tundmine.
16. Keelemängudes osalemine.

Võimalikud õppeteemad: Mina ja minu perekond. Viisakus. Kodu. Toit. Riided ja jalatsid. Kool ja klass. Ilm ja aastaajad. Nädalapäevad. Kuud. Õues. Metsas. Aias. Lilled. Puud. Puuviljad. Juurviljad. Marjad. Loomad. Linnud. Arvud. Mis kell on? Värvid. Eesti riigi ja rahvuslike sümbolid.

Matemaatika, 3.klass

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) järjestab arve 1–100 kasvavas ja kahanevas järjekorras esimesest antud arvust teise antud arvuni (nii suuliselt kui ka kirjalikult);
- 2) eristab ühelisi, kümnelisi ja sajalist 100 piires;
- 3) jaotab ja koostab arve kümneliste ja üheliste järgi 100 piires;
- 4) võrdleb arve 100 piires;
- 5) kirjutab ja loeb võrratusi 100 piires;
- 6) teab arvude ehitust kümnendsüsteemis 100 piires;
- 7) teab numbrilise asukoha tähtsust arvu märkimisel 100 piires;
- 8) eristab paaris- ja paarituid arve 100 piires;
- 9) kontrollib liitmise ja lahutamise tulemust pöördtehtega (100 piires);
- 10) liidab ja lahutab arve 20 piires üleminekuta ja ühest kümnest teise üleminekuga (suulise arvutamise võtet kasutades);
- 11) liidab ja lahutab arve 100 piires üleminekuta ühest kümnest teise (suulise arvutamise võtet kasutades);
- 12) teab mõõtühikuid *meeter, kilogramm, liiter, minut, tund, kuu, aasta*; rahaühikuid ja seoseid 1 ööpäev = 24 h; 1 aasta = 12 kuud; 1 m = 100 cm;
- 13) eristab naturaalarve nimega arvudest;
- 14) määrab kellaega täis- ja pooltunnise täpsusega;
- 15) määrab aega kalendri järgi päevades;
- 16) liidab ja lahutab ühenimelisi arve 100 piires;
- 17) mõõdab meetrites ja sentimeetrites (100 piires);
- 18) joonestab sirglõigu etteantud mõõdu järgi;
- 19) joonestab ruudulisele paberile nelinurga etteantud mõõtude järgi;
- 20) eristab kahetehtelist tekstülesannet ühetehtelisest (õpetaja abiga);
- 21) analüüsib ja lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid (õpetaja abiga);

22) sooritab praktiliselt ostu-müügi operatsioone (100 piires).

Õppesisu

1. Naturaalarvude rida 1–100. Arvude nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras (nii suuliselt kui ka kirjalikult).
2. Üheline, kümneline ja sajaline, nende koht arvus. Ühe-, kahe- ja kolmekohalised arved.
3. Arvude ehituse kümnendsüsteemis 100 piires tundmine. Arvude saamine loendamise teel.
4. Arvu koha ja naabrite määramine arvureas. Puuduvate arvude nimetamine.
5. Täiskümnete numeratsioon.
6. Arvude jaotamine ja koostamine kümnelite ja üheliste järgi. Numbri asukoha tähtsus arvu märkimisel.
7. Arvude võrdlemine 100 piires. Võrratuste lugemine ja kirjutamine.
8. Paaris- ja paaritute arvude eristamine.
9. Liitmise ja lahutamise tulemuse õigsuse kontrollimine (pöördtehtega).
10. Arvude 20 piires liitmine ja lahutamine üleminekuta ühest kümnest teise üleminekuga (suulise arvutamise võtet kasutades).
11. Arvude 100 piires liitmine ja lahutamine üleminekuta ühest kümnest teise (suulise arvutamise võtet kasutades).
Kahekohalisele arvule ühekohalise arvu liitmine.
Kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine.
Kahekohalisele arvule kahekohalise arvu liitmine.
Kahekohalisest arvust kahekohalise arvu lahutamine.
12. Puuduva tehtekomponendi leidmine.
13. Pikkusühikud: *meeter* (m). Nimetus, tähendus ja kasutamine; mõõtühiku valmistamine (1 m); mõõtmistulemuste lugemine.
14. Sirglõikude mõõtmine meetrites ja sentimeetrites (joonlauda ja mõõdulinti kasutades). Seos: 1 m = 100 cm. Sobiva mõõtühiku valimine.
15. Sirglõigude joonestamine antud mõõdu järgi. Antud sirglõigu pikendamine ja lühendamine.
16. Nelinurgade joonestamine antud mõõtude järgi (rudulisele paberile).
17. Massiühikud: *kilogramm* (kg). Kujutlus kilogrammist kui raskusmõõdust, kasutamine.
Praktiline tegevus esemete raskuse määramiseks (kaalumine). Kaalukaussidega kaal, Kaaluvihid, kaalupommid.
Mõõtmistulemuste märkimine ja lugemine.
18. Mahuühikud: liiter (l). Kujutlus liitrist kui mahumõõdust, kasutamine.
Erinevate suurustega enamkasutatavate anumate tutvustamine (purgid, pudelid, ämber).
Mõõtmistulemuste märkimine ja lugemine.
19. Rahauühikud: 50 senti, 50 eurot, 100 eurot. Seos: 1 euro = 100 senti.
20. Vajaliku summa moodustamine rahatahtedest ja müntidest.
21. Praktilised ostu-müügi operatsioonid rahatahtede ja müntidega (100 piires).
22. Ajaühikud: tund, minut. Seosed: 1 tund on 60 minutit (1 h = 60 min), pool tundi on 30 minutit; 1 ööpäev = 24 tundi (24 h).
23. Kellaeg: kellaaja määramine täis- ja pooletunnise täpsusega.
24. Ajaühikud: kuu, päevade arv kuus; aasta. Seos: 1 aasta = 12 kuud.
25. Aja määramine kalendri järgi päevades. Järgarvud 1.–31.
26. Nimega arvude lugemine ja kirjutamine.
27. Ühenimeliste arvude 100 piires liitmine ja lahutamine (32 m + 25 m; 24 kg – 11 kg).
Vajadusel tulemuse teisendamiseks naaberühikuteks teisendamine
(57 min + 3 min = 60 min = 1 h; 64 cm + 46 cm = 100 cm = 1 m).
28. Lihtülesanded antud arvu suurendamiseks või vähendamiseks teatud arvu võrra.
29. Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete eristamine (õpetaja abiga).
30. Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete analüüs ja lahendamine (õpetaja abiga).
31. Üleminek tekstülesande sisu esemelis-skemaatilisel kujutamisel andmete skemaatilisele esitamisele. Ülesande lahenduse otsimine ja skeemi täiendamine ühistööna (õpetaja suunavatele küsimustele toetudes).
32. Kahetehteliste tekstülesannete lahenduse kirjalik vormistamine (õpetaja abiga).

Loodusõpetus, 3. klass

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) kirjeldab vaadeldavaid objekte 3–5 lausega;
- 2) võrdleb vaadeldavaid objekte võrdlusplaani alusel (õpetaja suunamisel);
- 3) eristab ja nimetab tundmaõpitud taimi, loomi, linde nii looduses kui ka pildil; määratleb nende kuuluvusrühma;
- 4) kirjeldab õpitud loomade ja lindude välimust ja nende elutegevuse seost aastaajaga (kuni 5-sõnaliste lihtlausetega);
- 5) mõistab termomeetri näitu;
- 6) toob välja õpitud põhjuslikke seoseid looduses;
- 7) loetleb kuude nimetusi ja teab nende järgnevust;
- 8) nimetab aastaegadele omaseid tunnuseid eluta looduses, taime- ja loomariigis; ilmastikus;
- 9) loetleb taimede kasvatamiseks vajalikke töid koduaias;
- 10) nimetab meie metsades kasvavaid leht- ja okaspuuid ning nende mõningaid kasutusvõimalusi.

Õppesisu

1. Ohutusnõuete järgimine.
2. Olulisemate ajajaotuste tundmine. Kuude ja nädalapäevade nimetamine ja järjestamine.
3. Täiskasvanute elukutsete ja tööde eristamine ning nimetamine, kirjeldamine ning iseloomustamine.
4. Aastaegadele tüüpiliste sademete teadmine.
5. Termomeetri täiskasvanu abiga kasutamine. Termomeetri näitude mõistmine.
6. Aastaegadele omaste tunnuste eluta looduses, taime- ja loomariigis teadmine.
7. Tundmaõpitud taimede, loomade ja lindude eristamine ning nimetamine nii looduses kui ka pildil.
8. Tundmaõpitud taimede, loomade ja lindude kuuluvusrühma määratlemine.
9. Ümberkaudu kasvavate leht- ja okaspuude eristamine ja nimetamine.
Nende mõningate kasutusvõimaluste teadmine.
10. Taimede kasvatamiseks vajalike tööde koduaias loetlemine ja tundmine.
11. Õpitud põhjuslike seote looduses tundmine.
12. Vaadeldavate objektide võrdlemine võrdlusplaani alusel (õpetaja suunamisel).
13. Vaadeldavate objektide kirjeldamine (3–5 lausega).
14. Õpitud loomade ja lindude välimuste ja nende elutegevuste kirjeldamine seost aastaajaga (kuni 5-sõnaliste lihtlausetega).

Võimalikud õppeteemad

KOOL

- Kooli personal. Juhtimine.
- Koolihoone ja ruumide ehituseks kasutatud materjalid.
- Elukutsed, mis on seotud koolihoonete ehitamise ja korrashoiuga.

KODU

- Kodupaik. Meie linn.
- Tallinn – Eesti pealinn.

AEG

- Kalender.
- Kellaaja sõnastamine ja märkimine.

SÜGIS

- Õhutemperatuur. Väli- ja toaternomeeter.
- Tuul. Pilved ja sademed.
- Sügisene mets.
- Meer ja jõgi sügisel.
- Sügis aias ja põllul. Leivaviljad. Kõõgiviljad. Puuviljad.
- Pereliikmete tööd aias.
- Sügised tööd linnas.
- Sügisene pööripäev.
- Mihklipäev, mardipäev, kadripäev.

TALV

- Õhutemperatuur talvel. Lume teke. Vee jäätumine.
- Ohutusnõuded jääle minekul.
- Talvine koduümbrus. Jäljed lumel.
- Metsatööd talvel. Talvised tööd linnas.
- Talvine pööripäev. Aastavahetus. Jõulud.
- Eesti Vabariigi aastapäev.

KEVAD

- Õhutemperatuur päeval ja öösel.
- Ohutusnõuded veekogu ääres.
- Kevad loomariigis. Loomariigi mitmekesisus.
- Konnad. Putukad. Merekalad ja mageveekalad.
- Kevadlilled. Sibullilled.
- Taime osad. Seemned ja istikud. Seemnete külv.
- Taime areng seemnest. Kõögiviljaseemnete vaatlus.
- Pereliikmete tööd aias.
- Kevaded tööd linnas.
- Kevadine pööripäev.
- Kevade päev. Emade päev.

SUVI

- Suveplaanid.
- Suvine pööripäev.

Inimeseõpetus, 3. klass

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja mille poolest erineb teistest;
- 2) väärtustab iseennast ja teisi;
- 3) alustab ja jätkab dialoogi (küsimus – vastus, teade – küsimus, kutse koostegevusele, nõustumine, loobumine);
- 4) hindab ning vastandab õpitu olukorras oma ja kaaslaste igapäevaseid käitumisakte õige/vale-, meeldib / ei meeldi-tasandil;
- 5) kirjeldab viisakat käitumist koolis, külas ja koduümbruses;
- 6) kirjeldab kava abil sünnipäevapeo kulgu;
- 7) kirjeldab näoilme ja hääletooni järgi kaaslaste 4–6 emotsiooni;
- 8) nimetab oma keha puhtuse ning välimuse eest hoolitsemise võimalusi – vahendeid ja vajalikkust;
- 9) kirjeldab tervet ja haiget inimest;
- 10) teab, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud;
- 11) teadvustab oma enesetunnet ja teavitab sellest kaaslasti;
- 12) kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport;
- 13) kirjeldab oma perekonda: pere suurus, andmed pereliikmete kohta (nimi, vanus, tegevus);
- 14) kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad;
- 15) väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres;
- 16) nimetab oma kohustusi peres;
- 17) tunneb Eestimaa sümboleid (lipp, vapp, hümn; suitsupääsuke, rukkilill);
- 18) väärtustab Eestit – oma kodumaad;
- 19) jutustab oma ja pereliikmete tegevusest pühade tähistamisel (5–6 lauset);
- 20) määrab aega täis- ja pooltundides;
- 21) kirjeldab positiivseid vaba aja veetmise võimalusi;
- 22) kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu tee sihtpunkti;
- 23) palub ohuolukorras ja õnnetusjuhtumi korral abi (sh kasutada telefoni, valida hädaabi numbrit).

Õppesisu

1. Enda võrdlemine teistega (mille poolest ta sarnaneb teistega ja mille poolest erineb teistest).
2. Iseenda ja teiste väärtustamine.
3. Dialoogi alustamine ja jätkamine (küsimus – vastus, teade – küsimus, kutse koostegevusele, nõustumine, loobumine).
4. Hindamine ning vastandamine õpituatsioonis oma ja kaaslaste igapäevaste käitumisaktide õige / vale-, meeldib / ei meeldi-tasandil.
5. Viisaka käitumise koolis, külas ja koduümbruses kirjeldamine.
6. Sünnipäevapeo kulu kirjeldamine kava abil.
7. Näoilme ja hääletooni järgi kaaslaste emotsioonide kirjeldamine (4–6 emotsiooni).
8. Oma keha puhtuse ning välimuse eest hoolitsemise võimaluste nimetamine (vahendid ja vajalikud).
9. Terve ja haige inimese kirjeldamine.
10. Ravimi kasu ja ohtude teadmine.
11. Teadvustamine oma enesetunde ja teavitamine sellest kaaslaste.
12. Tervise hoidmise viisi kirjeldamine: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport.
13. Oma perekonna kirjeldamine: pere suurus, andmed pereliikmete kohta (nimi, vanus, tegevus).
14. Kirjeldamine, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad.
15. Üksteise abistamise ja arvestamise peres väärtustamine.
16. Oma kohustuste peres nimetamine.
17. Eestimaa sümbolite tundmine (lipp, vapp, hümn, suitsupääsuke, rukkilill).
18. Oma kodupaiga ja kodumaa tundmine ning väärtustamine.
19. Jutustamine oma ja pereliikmete tegevusest pühade tähistamisel (5–6 lauset).
20. Aja täis- ja pooltundides määramine.
21. Positiivsete vaba aja veetmise võimaluste kirjeldamine.
22. Raamatu hoidmine. Raamatukogus käimine.
23. Ohtlike kohtade ja olukordade kooliteel ja koduümbruses kirjeldamine. Ohutu tee sihtpunkti valimine.
24. Ohuolukorras ja õnnetusjuhtumi korral abi palumine (sh kasutada telefoni, valida hädaabi numbrit).

Võimalikud õppeteemad

MINA ja MEIE

- Sünniaja, aadressi, vanemate teadmine.
- Käitumisreeglid. Oma ja kaaslaste käitumise kirjeldamine.

MINA ja MINU PERE

- Erinevad peretüübid.
- Käitumine kodus. Kohustused peres.
- Kodused tööd, tööjaotus. Üksteise abistamine.

MINA ja ASJAD

- Minu asjad, ühised asjad, teiste asjad. Asja hind.
- Suhtumine asjadesse. Asjade kogumine.
- Raha teenimine, kokkuhoidmine.
- Suhtumine teiste töösse.
- Raamatu hoidmine. Raamatu laenutamine raamatukogust.

MINA ja AEG

- Kell, tunnid, minutid. Aega täis- ja pooltundides määramine.
- Aja mõistlik kasutamine. Päeva planeerimine. Vaba aja veetmine.

MINA ja KODU

- Eesti Vabariigi sümbolid.
- Kodukoha vaatamisväärtused.
- Inimeste elukutsed kodukohas. Kodukoha tähtsamad ettevõtted.
- Turvakodu. Kiirabi, politsei, tuletõrje abi vajadus, selle kutsumine.

MINA ja TERVIS

- Tervislik eluviis. Isiklik hügieen. Puhkus ja uni.
- Levinumad haigusnähud. Kehatemperatuuri mõõtmine.
- Ravimid. Kasu ja ohtud.

- Hingamiselundite haiguste ennetamine. Keha karastamine suvel ja talvel.
- Tuleohutuseeskirjade järgimine lapse igapäevastes tegevustes. Käitumine tulekahju korral.
- Käitumine veekogude juures, basseinis, veekeskuses.
- Käitumine metsas, loodusmatkal. Loodussäästlik käitumine.
MINA ja TÄNAV
- Liiklemine teedel ja tänavatel. Sõidutee ja selle ületamise kohad. Helkuri vajadus.
- Seisva liiklusvahendi varjust ootamatu väljumise ohtlikkus.
- Jalakäijatele ohtlikud kohad kooliümbruses. Ohutu koolitee.
- Valgusfoor. Teede ületamine väljaspool asulat.
- Ohud libedal ja märjal sõiduteel. Ohud veekogude ääres.
- Jalgrattaga, rulaga, rulluisudega sõitmine. Ohud.
- Praktilised harjutused liiklusväljakul.

Muusikaõpetus, 3. klass

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) teab peast 3–4 lastelaulu;
- 2) laulab tuttavat laulu võimalikult selge diktsiooni ja õige kehahoiuga vaikselt/valjusti;
- 3) tunneb tuttavas laulus rütmivältust TA-A, reageerib sellele keha liikumisega;
- 4) tähistab käega viibates kaheosalist taktimõõtu;
- 5) tunneb kuulatud muusikapala iseloomu (kurb, rõõmus; aeglane, kiire);
- 6) tunneb hümnit, laulab esimest salmi kaasa;
- 7) teab mõnda rahvakalendri tähtpäevadega seotud rahvalaulu, osaleb nende laulmisel (mardi- ja kadrilaulud);
- 8) mängib paarides laulumänge („Me lähme rukist lõikama” vm).

Õppesisu

1. Laulmine (teab peast 3–4 lastelaulu, laulab tuttavat laulu võimalikult selge diktsiooni ja õige kehahoiuga vaikselt/valjusti).
2. Rütmivältus TA-A (tunneb tuttavas laulus rütmivältust TA-A, reageerib sellele keha liikumisega).
3. Kaheosaline taktimõõt (tähistab käega viibates kaheosalist taktimõõtu).
4. Muusika iseloom (kurb, rõõmus; aeglane, kiire).
5. Eesti hümn (tunneb hümnit, laulab esimest salmi kaasa).
6. Rahvakalendri tähtpäevade rahvalaulud (mardi- ja kadrilaulud).
7. Laulumängud (mängib paarides laulumänge („Me lähme rukist lõikama” vm)).

Kunstiõpetus, 3. klass

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) kasutab ohutult töövahendeid ja -materjale;
- 2) kujutab loomi (jt elusolendeid) neile iseloomulikus asendis;
- 3) märkab õpetaja suunamisel esemete ja figuuride detaile, täiendab kujutist;
- 4) järgib mustri rütmi;
- 5) võrdleb ja iseloomustab õpetaja suunamisel kahte kujutist tajutavate tunnuste alusel, väljendab kujutiste paiknemist pildiruumis;
- 6) korrastab oma töökohta;
- 7) täidab kunstiõpetuse ülesandeid eeskujul, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi.

Õppesisu

1. Tajude, kujutluste ja mootorika arendamine.
2. Vaatlemine ja võrdlemine (esemete suurused, vormid, värvid, proportsioonid, materjalid). Vaatamine, kompimine.
3. Ruumilise mõtlemise arendamine. Orienteerumine pildipinnal ja ruumis. Tasapinnaliste ja ruumiliste esemete pikkuse määramine.
4. Kahe kujutise tajutavate tunnuste alusel võrdlemine ja iseloomustamine (õpetaja suunamisel). Kujutiste paiknemise pildiruumis väljendamine.
5. Esemete ja figuuride detailide märkmine (õpetaja suunamisel). Kujutise täiendamine.
6. Erinevate töövahendite ning -materjalide kasutamine. Kasutatavate töövahendite ning -materjalide tundmine.
7. Joonistamine, maalimine, voolimine, modelleerimine, rebimine, kleepimine, voltimine paberist jne.
8. Värvused. Soojade ja külmade värvuste eristamine. Emotsioonide edasiandmine värvisümbolika abil.
9. Värvide üksteise sisse sulatamine. Sekundaarvärvide segamine (lilla, roheline, oranž).
10. Kujutamine eeskuju ja näidise järgi.
11. Kõrvutiasetsevate sarnaste figuuride väiksemana ja suuremana kujutamine.
12. Mustrite joonistamine. Mustride koostamine (näidise järgi). Mustri rütmi järgimine.
13. Esemete ja figuuride pisidetailide kujutamine.
14. Loomade (jt elusolendeid) neile iseloomulikus asendis kujutamine.
15. Situatsiooni mõistmine ja kujutamine (nt. laps mängib).
16. Tehnikate tundmaõppimine: graafilised tööd, tilgatrükk, vahakriibe, šabloontrükk, kollaaž jt.
17. Piltide ja raamatuillustratsioonide lahtimõtestamine.
18. Täitmine kunstiõpetuse ülesannete eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi.
19. Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.
20. Näituste korraldamine ja vaatamine.

Kehaline kasvatus, 3. klass

Õpetuse eesmärgid ja õpitulemused

Kehalise kasvatus eesmärgid ning õpitulemused rahuldatakse eesmärkidest ning sama vanade laste õpitulemustest põhikooli riiklikus õppekavas, võttesarvesse lihtsustatud õppel olevate õpilaste arenguvajadusi ja õppetöö rõhuasetusi.

Õppetöö rõhuasetused 3.–5. klassis

1. Kujundatakse oskus ja harjumus kontrollida oma kehaasendit ja liigutusi.
 - Õpetatavad harjutused (kõnd, jooks, hüpped, visked, ronimine, roomamine) on nende oskuste kujundamise teenistuses.
 - Alustatakse kehaliste harjutuste tehnika õppimise ning ujumise algõppega.
2. Innustatakse liikuma ja õppima kõike uut, mis seotud erinevate füüsiliste tegevuste ning harjutustega.
 - Kehalise ja motoorse arengu seisukohast on väga tähtis motiveerida õpilasi süsteemseks kehaliseks aktiivsuseks – treeninguks.
 - Uute liigutuste õppimisel ei arene üksnes luuja lihaskond, vaid sellest protsessist võtab osa ka kesknärvisüsteem.
 - Oluline on õpilaste mootorika arendamisega koos pöörata tähelepanu ka kognitiivsele ja sotsiaalsele-emotsionaalsele arengule.

Õppesisu

1. Põhiasendid, kehaosade liikumised.
 - Põlvitus ühel jalal, väljaaste, toenglamang.
 - Käte kõverdamine-sirutamine toengpõlvituses ja kõhuli.
 - Vabaharjutused kõigile lihaskogumadele.
2. Rivi- ja korraharjutused.
 - Tervitamine ravis. Rivikäskluste täitmine. Loendamine kaheks, kolmeks, neljaks.
 - Ringi moodustamine. Pöörded paigal. Harvenemine ja koondumine.
3. Võimlemine.
 - Matkimisharjutused, vabaharjutused, tasakaaluharjutused. Harjutused vahenditega.

- Kõnd ja kõnniharjutused.
Marsisamm, vahetussamm. Kõnd (kõnniharjutused) mitmesuguste käteliigutustega. Väljaastekõnd.
- Hüplemised ja hüplemisharjutused.
Koordinaatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Sulghüplemine hüpitsa tiirutamisega ette.
- Rakendusvõimlemine. Harjutused varbseinal rippes.
- Roomamine. Ronimine varbseinal üleminekuga kaldpingile. Ronimine kaldpingil käpili.
- Akrobaatika. Tired ette. Turiseis.
- Tasakaaluharjutused.
Harjutused kummuli võimlemispingil. Kõnd pingil lisaõlesannetega. Õige keha ja käte asend.
- 4. Jooks ja jooksuharjutused. Pendelteatejooksu teatevahetus.
 - Jooks 30 m. Jooks rahulikus tempos kuni 1 km.
 - Püstilähe. Jooksu alustamine püstilähtest.
- 5. Hüpped ja hüppeharjutused. Õige maandumisasend hüplemistel ja hüpetel. Hüpped võimlemispingilt.
 - Poolkükist käte hooga üleshüpe. Hüpped üle "kraavi" maandumisega kahele jalale.
 - Kaugushüpe 5-7-sammuliselt hoojooksult. Ridahüpped (jalalt jalale). Kõrgushüpe otsejooksult.
- 6. Visked ja viskeharjutused.
 - Palli viskamine ja püüdmine lisaülesannetega.
 - Palli pörgatamine vahelduvalt parema ja vasaku käega paigal ja liikumisel.
 - Rõnga pöörlema panemine. Pallivise paigalt. Tennispalli vise. Märkivisked.
- 7. Mängud. Kullimängu erinevad variandid.
 - Mängud ja teatevõistlused reageerimis-, liikumis- ja liigutuste kiiruse, üldise vastupanu, jõu, painduvuse, kuulmise ja orienteerumise arendamiseks.
- 8. Suusatamine (vastavalt võimalustele).
 - Vahelduvtõukeline 2-sammuline sõiduviis.
 - Paaristõukeline sammuta sõiduviis. Käärtõus. Poolkäärtõus.
- 9. Ujumine (vastavalt võimalustele). Ujumise algõpetus.

Tööõpetus, 3. klass

Õpetuse eesmärgid

Tööõpetusel on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistusel täita oluline roll. Tööõpetuse kaudu omandab laps ainekavas fikseeritud baasoskused, lapsel kujuneb hoiak ja harjumus tööd teha ning teadvustub tööprotsess.

Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli sooritama.

Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimete kohast tööd.

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks;
- 2) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana;
- 3) õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- 4) õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- 5) õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste toel;
- 6) omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- 7) õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima ning hindama;
- 8) arendab loovust ja esteetilist maitset;
- 9) õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- 10) õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;
- 11) on võimeline omandama kutseharidust.

Õppetöö rõhuasetused 3.–5. klassis

1. Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskus. Uued oskused omandatakse peamiselt eeskuju järgi. Õpilasi suunatakse ühistegevuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

2. Omandatakse mõõtmise, märkimise, lõikamise (tükeldamise), ühendamise, viimistlemise oskused.

Õpitulemused

3. klassi lõpuks õpilane:

- 1) nimetab kasutatud materjalide omadusi: rabe, õhuke, paks, jäme, peenike, pehme, kõva, painduv, tugev (suunamisel);
- 2) valib töövõtteid lähtuvalt materjalist: paberi rebimine, lõikamine ja voltimine, savi voolimine erinevate võtetega;
- 3) kasutab šablooni;
- 4) kasutab materjali ökonoomselt;
- 5) valmistab voltimise teel lihtsamaid kujundeid;
- 6) mõõdab paberil pikkusi täissentimeetrites;
- 7) lõikab kääridega mitmesuguseid kujundeid paberist, õhemast kartongist ja riidest;
- 8) paneb niidi nõelasilmast läbi;
- 9) tikib eelpistet;
- 10) õmbleb riidele kahe auguga nõöpi;
- 11) torkab naaskliga auke;
- 12) valmistab tähtpäevalisi ruumikaunistusi.

Õppesisu

1. Nimetamine kasutatud materjalide omadusi: rabe, õhuke, paks, jäme, peenike, pehme, kõva, painduv, tugev (suunamisel);
2. Valimine töövõtteid lähtuvalt materjalist: paberi rebimine, lõikamine ja voltimine, savi voolimine erinevate võtetega;
3. Šablooni kasutamine.
4. Materjali ökonoomselt kasutamine.
5. Valmistamine voltimise teel lihtsamate kujundite.
6. Mõõtmine paberil pikkuste täissentimeetrites.
7. Lõikamine kääridega mitmesuguste kujundite paberist, õhemast kartongist ja riidest.
8. Niidi nõelasilmast läbi panemine.
9. Eelpiste tikkimine.
10. Õmblemine riidele kahe auguga nõöpi;
11. Aukude naaskliga torkamine.
12. Tähtpäevaliste ruumikaunistuste valmistamine.

4. klass

Vene keel, 4. klass

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ja koostab kuni 6-sõnalisi lauseid, kasutab laiendatud lihtlauseid;
- 2) osaleb ühistegevuse ajal üksteise tegevust reguleerivas dialoogis;
- 3) kasutab sõnaühendites ja lausetes sõna käändevorme õpitud funktsioonides;
- 4) võrdleb ja kirjeldab tuttavaid esemeid rühmas (kuni 3 objekti); kirjeldab ühistegevust;
- 5) määrab sõnadevahelised seosed süntaksiküsimuste alusel;
- 6) kirjutab õigesti üksikhäälikutest koosnevaid kuni 4-silbilisi sõnu;

- 7) sooritab ära kirja sõnahaaval;
- 8) loeb õpitud teksti sõnaühendite ja fraaside kaupa; tundmatut teksti sõnahaaval;
- 9) kasutab suunamisel õigekirja kontrollimise võtteid;
- 10) leiab tekstist küsimuste ja/või juhendite alusel sõnu, lauseid, lõike (sh peamõttele viitavaid lauseid);
- 11) tuletab tekstis sõnastamata teabe oma kogemustele/teadmistele toetudes ja õpetaja juhendamisel;
- 12) vastab küsimustele teksti kohta (põhjuslikud seosed, hinnangud tegevustele, tegudele);
- 13) annab ühisvestlustes hinnanguid tegevusaktidele;
- 14) annab abivahenditele toetudes tekstilähedaselt ja valikuliselt edasi teksti või lõigu sisu.

Õppesisu

1. Täishäälikute ja kaashäälikute õigekiri:
Rõhulised ja rõhutud täishäälikud ja silbid.
Kaashäälikute *ж, ш, ч, щ* õigekiri. Pehmendusmärgi õigekiri.
Heliliste ja helitute kaashäälikute õigekiri.
Sõna häälikkoosseisu analüüs.
Sõnavormi muutmine (õigekirja kontrollimise eesmärgil).
Kommenteerimine, kirjutamine ja kontrollimine (õpetaja juhatusel).
2. Suured tähed nimedes.
3. Sõnaühendid ja laused. 2-6-sõnalisi lihtlausete mõistamine, koostamine, laiendamine ja kasutamine.
4. Lause algustäht. Kirjavahemärgid lause lõpus.
5. Nimi-, omadus-, ase- ja tegusõnade vorme eristamine.
Lause laiendamine ja täiendamine (õpetaja juhatusel).
6. Käänevormide mõistmine, moodustamine ja kasutamine.
7. Pöördevormide mõistmine, moodustamine ja kasutamine.
8. Etteütlus: 1-3-silbiliste sõnadest koostatud lausete kirjutamine. Oma vigade leidmine ja parandamine (õpetaja juhatusel).
9. Tekstide lugemine (õpitud teksti sõnaühendite ja fraaside kaupa; tundmatu teksti sõnahaaval).
10. Tuttavate objektide võrdlemine ja kirjeldamine (tajutavate tunnuste alusel, kuni 3 objekti).
11. Tekstide ära kirjutamine ja kontrollimine (sõnahaaval). Oma vigade leidmine ja parandamine (õpetaja abiga).
12. Küsimusi esitamine (õpetaja juhatusel).
13. Tekstist vastusi leidmine (sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele).
14. Teksti kohta esitatud küsimustele vastamine (põhjuslikud seosed, hinnangud tegevustele, tegudele).
15. Teksti peamõtet leidmine (õpetaja juhatusel).
16. Teksti ümberjutustamine (abivahendeid kasutades ja koostöös õpetajaga, tekstilähedaselt või valikuliselt).
17. Teabe leidmine. Sõnastikud.
18. Dialoogid (küsimus-vastus ja teade-küsimus ühistegevuse ajal).
19. Sünonüümide ja antonüümide kasutamine (õpetaja abiga).
20. Vestlemine tegevusaktidest.
21. Vestlemine sündmustest.

Eesti keel teise keelena, 4. klass

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- 1) kasutab suhtluses õpitud sõnu, väljendeid ja lihtsaid lauseid oma elementaarsete vajaduste väljendamiseks;
- 2) saab aru õpetaja poolt antud suulistest selgelt häälstatud juhenditest;
- 3) osaleb dialoogis elementaarsetel isiklikel teemadel, kasutades õpitud sõnavara ja lausemalle;
- 4) mõistab kirjutatud lühikesi lihtsaid tekste õpitud teemade piires;
- 5) leiab vajaliku teabe lühikestest lihtsatest tekstidest;
- 6) kirjutab lühikesi lauseid enda kohta õpitud lausemallide alusel;
- 7) vastab kirjalikult enda kohta käivatele lihtsatele küsimustele õpitud lausemallide alusel;

8) tunneb Eesti traditsioone ja tähtpäevi.

Õppesisu

1. Eestikeelsete sõnade hääldamine.
2. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
3. Asesõnade eristamine ja kasutamine. Isikulised asesõnad, näitavad asesõnad (see, need), küsivad asesõnad (kes? mis? kelle? kellel? missugune? mitu? kuhu? kus? kust?).
4. Käändsõnade lõpud, käänevormid küsimuste vastustena.
5. Pöörd sõna *olema*. Enim levinud pöörd sõnad. Õpitud pöörd sõnade pööramine (olevikus). Käskiv kõneviis.
6. Tuttavate esemete nimetamine.
7. Arvutamine kuni 20. Järgarvud. Mitu? Mitmes? Kui palju?
8. Lihtsate lühikeste lausete moodustamine (õpitud sõnavara piires). Jaatav ja eitav lihtlause.
9. Lihtsatele küsimustele vastamine (õpitu ulatuses).
10. Lihtsate küsimuste esitamine (õpitud sõnavara ja lausemallide piires).
11. Suuliste juhendite järgimine.
12. Eesti tähestiku tundmine. Trüki- ja kirjatähed.
13. Õpitud sõnade ja väljendite lugemine, ära kirjutamine ja kirjutamine.
14. Kirjutatud lühikeste lihtste tekstide lugemine ja mõistmine (õpitud teemade piires).
15. Lühikestest lihtsatest tekstidest vajaliku teabe leidmine.
16. Oma isikuandmete kirjutamine.
17. Eesti tähtpäevi tundmine.
18. Keelemängudes osalemine.

Võimalikud õppeteemad: Mina ja minu perekond. Viisakus. Kodu. Toit. Riided ja jalatsid. Poes. Kool ja klass. Mängud. Sport. Ilm ja aastaajad. Nädalapäevad. Kuud. Õues. Metsas. Aias. Lilled. Puud. Puuviljad. Juurviljad. Marjad. Loomad. Linnud. Putukad. Arvud, liitmine ja lahutamine. Mis kell on? Värvid. Eesti riigi ja rahvuslike tähtpäevad.

Matemaatika, 4.klass

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- 1) esitab arvu kümneliste ja üheliste summana (100 piires);
- 2) liidab ja lahutab 100 piires (suulise arvutamise võtet kasutades);
- 3) tähtsustab järkude kohakuti kirjutamist kirjalikul arvutamisel;
- 4) liidab ja lahutab 100 piires ilma järguühikut ületamata (kirjaliku arvutamise võtet kasutades);
- 5) mõistab korrutamise ja jagamise olemust;
- 6) teab korrutamise ja jagamise tabelit;
- 7) korrutab ja jagab täiskümneid ühekohalise arvuga (ilma järku ületamata) 100 piires;
- 8) kasutab tehtekomponentide nimetusi;
- 9) leiab puuduva tehtekomponendi proovimise teel ja analoogia põhjal;
- 10) määrab tehete järjekorra kahe- ja kolmetehtelistes avaldistes;
- 11) eristab osa tervikust;
- 12) leiab tegevuslikult osa tervikust (oskab märkida kirjalikult);
- 13) teab mõõtühikuid *sentimeeter*, *millimeeter*, *tsentner* ja seoseid: 1 min = 60 sek;
1 cm = 10 mm; 1 ts = 100 kg;
- 14) ütleb kellaega veerandtunnise täpsusega (veerand, kolmveerand);
- 15) eristab ühe- ja mitmenimelisi arve;
- 16) liidab ja lahutab 100 piires ühe- ja mitmenimelisi arve (suulise ja kirjaliku arvutamise võtet kasutades, õpetaja abiga), vajaduse korral teisendab tulemuse;
- 17) eristab murd- ja kõverjoont;

- 18) joonestab lõike etteantud mõõdu (3 cm, 5 cm 6 mm) järgi;
- 19) teab nurkade liike (*täis-*, *nüri-*, *teravnurk*);
- 20) joonestab joonlaua abil nurki (*täis-*, *terav-*, *nürinurk*);
- 21) lahendab koostöös õpetajaga lihttekstülesandeid arvu suurendamiseks või vähendamiseks mingi arv korda;
- 22) kasutab ostu-müügi ülesannetes sõltuvust $\text{maksumus} = \text{hind} \cdot \text{hulk}$;
- 23) loeb ja mõistab erinevalt esitatud andmete skeeme;
- 24) koostab skeemi järgi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid (koostöös õpetajaga);
- 25) lahendab kahetehtelisi tekstülesandeid (koostöös õpetajaga).

Õppesisu

1. Naturaalarvud 1–100: lugemine, kirjutamine, arvu asukoha määramine arvude reas.
2. Naturaalarvude nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras 10 kaupa.
3. Ühe- ja mitmenimelised (kahe- ja kolmekohalised) arvud. Üheliste, kümneliste, sajalise eristamine arvus.
4. Arvude kümneliste ja üheliste summana esitamine (100 piires).
5. Arvude võrdlemine. Märkide $<$, $>$, $=$ kasutamine arvude võrdlemise tulemuse ülesmärkimisel.
6. Järgarvud 1.–100.
7. Liitmine ja lahutamine 100 piires (suulise arvutamise võtet kasutades).
8. Vahetuvusseadus kasutamine.
9. Liitmis- ja lahutamistehte kontrollimine pöördtehtega.
10. Liitmine ja lahutamine 100 piires ilma järguühikut ületamata (kirjaliku arvutamise võtet kasutades).
11. Liitmine ja lahutamine 100 piires järgu ületamisega.
12. Liitmine ja lahutamine 100 piires suulise ja kirjaliku arvutamise võtet kasutades (õpetaja abiga). Tulemuse teisendamine vajaduse korral.
13. Korrutamise ja jagamise olemuse selgitamine. Praktiliste tegevuste sooritamine hulkadega: esemelite hulkade võtmine teatud arv korda.
14. Korrutamine kui võrdsete liidetavate summa leidmine. Võrdsete liidetavate liitmise asendamine korrutamisega.
15. Korrutamise vahetuvusseadus.
16. Korrutamise ja jagamise vaheline seos, selle kasutamine jagamise õppimisel ja kontrollimisel.
17. Korrutamise ja jagamise tabelite koostamine ja tundmine.
18. Korrutustabelile tuginev korrutamine ja jagamine.
19. Täiskümnete korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga 100 piires (ilma järku ületamata: $20 \cdot 4=80$; $90:3=30$).
20. Tehtekomponentide nimetused liitmisel ja lahutamisel.
21. Tehtekomponentide nimetused korrutamisel ja jagamisel.
22. Puuduva tehtekomponentide leidmine liitmisel ja lahutamisel (proovimise teel ja analoogia põhjal).
23. Puuduva tehtekomponentide leidmine korrutamisel ja jagamisel (proovimise teel ja analoogia põhjal).
24. Tehete järjekord. Tehete järjekorra kahe- ja kolmetehtelistes avaldistes määramine.
25. Ümarsulgude kasutamine kahetehtelistes võrdustes.
26. Mõiste *osa tervikust* olemuse selgitamine.
Poole (kahendiku), kolmandiku, neljandiku, viiendiku leidmine tervikust (tegevuslikult).
27. Hariliku murru märkimine (kirjalikult).
28. Pikkusühikud: *millimeeter* (mm). Nimetus, tähendus, lugemine ja kasutamine. Seos: 1 cm = 10 mm.
29. Murd- ja kõverjoone eristamine.
30. Sirglõigude mõõtmine ja joonestamine etteantud mõõdu (3 cm, 5 cm 6 mm) järgi. Antud sirglõigu pikendamine ja lühendamine (võrra).
31. Murdjoone mõõtmine ja joonestamine joonlaua abil etteantud mõõtude järgi.
32. Nurkade (täisnurk, nürinurk, teravnurk) nimetamine ja eristamine. Nurkade joonestamine joonlaua abil.
33. Raskusühikud: *tsentner* (ts). Nimetus, tähendus, lugemine ja kasutamine. Seos: 1 ts = 100 kg.
34. Termomeeter, termomeetrite liigid. Termomeetrite kasutamine, näidu lugemine skaalalt kraadides.
35. Ajaühikud: *sekund* (s). Seos: 1 min = 60 sek.
36. Kellaaja määramine minutilise täpsusega, veerandtunnise (veerand, kolmveerand) täpsusega. Kahesugune määramine (toetudes ööpäeva osadele).
37. Rahaühikud: rahaühikute kasutamine probleemülesannete lahendamisel.
38. Nimega arvude lugemine ja kirjutamine.

39. Nimega arvude liitmine ja lahutamine teisendamiseta (kirjaliku liitmise ja lahutamise võtet kasutades):
5 m 30 cm + 2 m 17 cm; 19 min 6 s – 7 min 2 s.
40. Nimega arvude liitmine teisendamisega: 2 ts 80 kg + 20 cm = 2 ts 100 kg = 3 ts.
41. Aja arvutamine kella järgi tundides ja kalendri järgi päevades (vastavad seeriapildid ja tekstülesanded).
42. Lihtülesanded: arvude suurendamine või vähendamine mingi arv korda. Seoste *korda/võrra ja rohkem/vähem* eristamine. Tekstülesannete lahendamine (koostöös õpetajaga).
43. Ostu-müügi ülesannete lahendamine. Sõltuvuse *maksumus = hind · hulk* kasutamine.
44. Erinevalt esitatud andmete skeemi lugemine ja mõistmine.
45. Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete koostamine skeemi järgi (koostöös õpetajaga).
46. Liitülesanded: kahetehteliste tekstülesannete lahendamine (koostöös õpetajaga).

Loodusõpetus, 4. klass

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- 1) viib iseseisvalt läbi lihtsamaid loodusvaatlusi ja täidab vastavat tabelit (juhendamisel);
- 2) võrdleb loodusobjekte ja -nähtusi võrdlusplaani alusel;
- 3) kirjeldab võrdlemise põhjal lihtlausetega kuni kolme objekti;
- 4) jälgib õpetaja suunamisel demonstratsioonkatsetes ja laboratoorsetes töödes toimuvat ja kirjeldab seda;
- 5) rühmitab õpitud taimi ja loomi erinevate tunnuste alusel;
- 6) teab looduse jagunemist elus ja eluta looduseks, nende omavahelist seost;
- 7) eristab kultuurtaimi ja toob näiteid;
- 8) nimetab kodukohas enamlevinud kultuurtaimede nimetusi ja nende kasvamise iseärasusi;
- 9) loetleb taimede eluks vajalikke tingimusi;
- 10) nimetab ja toob näiteid õhu, vee ja mulla peamistest omadustest;
- 11) nimetab vee ja õhu saastumise olulisi põhjusi ja saastumise vältimise/vähendamise võimalusi;
- 12) otsustab termomeetri näitude järgi, kas tegemist on vee/õhu soojenemise või jahtumisega;
- 13) selgitab aastaegadele iseloomulikke muutusi soojus- ja valgustingimustest lähtuvalt;
- 14) hindab õpetaja abiga kohaliku keskkonna seisundit.

Õppesisu

1. Llihtsamate loodusvaatluste iseseisvalt läbiviimine ja vastava tabeli täitmine (õpetaja juhendamisel).
2. Loodusobjektide ja -nähtuste võrdlemine võrdlusplaani alusel.
3. Kuni kolme objekti kirjeldamine võrdlemise põhjal (lihtlausetega).
4. Õpetaja suunamisel demonstratsioonkatsete ja laboratoorsete tööde toimuvat jälgimine, kirjeldamine ja selgitamine.
5. Aastaaegadele iseloomulike muutuste selgitamine soojus- ja valgustingimustest lähtuvalt.
6. Elus ja eluta looduse objektide eristamine. Nende omavaheliste seoste tundmine.
7. Õpitud taimede ja loomade erinevate rühmitamine tunnuste alusel.
8. Taimeriigi kultuur- ja metsikuteks taimedeks jagunemine. Kultuurtaimede eristamine ja nimetamine.
9. Taimede eluks vajalike tingimuste loetlemine.
10. Kodukohas enamlevinud kultuurtaimede kasvamise iseärasuste tundmine.
11. Õhu, vee ja mulla põhilisemate omadustete tundmine.
12. Vee, õhu ja mulla saastumiste oluliste põhjuste nimetamine. Võimaluste saastumist vähendada/vältida tundmine.
13. Otsustamine termomeetri näitude järgi, kas tegemist on vee/õhu soojenemise või jahtumisega.
14. Aastaaegadele iseloomulike selgitamine muutuste soojus- ja valgustingimustest lähtuvalt.
15. Kohaliku keskkonna seisundi hindamine (õpetaja abiga).

Võimalikud õppeteemad

LOODUSVAATLUSED

- Muutused looduses.
- Elus ja eluta loodus sügisel, talvel, kevadel ja suvel.

- Sügis, talv, kevad ja suvi metsas, aias, põllul ning linnas.
- Öö ja päeva pikkus. Pööripäevad looduses.

TAIMED

- Taime osad ja nende ülesanded.
- Taime eluks vajalikud tingimused. Taimede viljad ja seemned.
- Ühe-, kahe- ja mitmeaastased taimed.
- Kultuurtaimed ja metsikud taimed.
- Teraviljad, teraviljatooted.

ÕHK

- Õhu omadused. Leidumine looduses. Õhu vajalikkus.
- Soe ja külm õhk. Suvine ja talvine õhutemperatuur. Õhu temperatuuri mõõtmine.
- Õhu soojenemine looduses ja ruumis. Tuul.
- Puhas ja saastunud õhk. Puhta õhu tähtsus. Õhu puhtuse tagamine ruumis. Õhu puhtus linnas ja maal.
- Metsa tähtsus õhu puhastamiseks.

VESI

- Vee omadused. Leidumine looduses. Mage ja soolane vesi.
- Vee olekud ja nende muutumine. Keemine. Aurustumine. Vee külmumine, külmumistemperatuur.
- Märgumine ja mittemärgumine.
- Veekogud. Veekogud talvel.
- Vee ringlemine looduses.
- Vee kasutamine igapäevaelus. Puhas ja saastunud vesi, vee puhtuse kaitse. Säätlik vee kasutamine.

MULD

- Muld kui loodusvara. Mulla tekkimine ja tähtsus. Tutvumine kodukoha muldadega.
- Kevadised mullatööd aias ja põllul: harimine, väetamine jt.
- Kultuurtaimed: seemnete külv, tõusmete eest hoolitsemine. Umbrohud, umbrohutõrje.
- Mullas elunevad loomad.

KODU

- Linnakodu ja maakodu.
- Taluhooned. Maad (nt põld, heinamaa, karjamaa, mets). Maatööd.
- Loomakasvatus talus.
- Taimekasvatus talus.
- Kiriku- ja rahvakalendri tähtpäevad.

Inimeseõpetus, 4. klass

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- 1) nimetab ning võrdleb oma ja sõprade vaba aja tegevusi, huvisid;
- 2) väärtustab iseennast ja teisi, väärtustab oma soolist kuuluvust;
- 3) analüüsib ühisvestluses situatsioonide, oma ja kaaslaste käitumisaktide ning emotsionaalsete seisundite põhjuseid ja tagajärgi;
- 4) osaleb üksteise tegevust reguleerivas dialoogis (*teade – teade*);
- 5) jälgib kaasõpilaste tegevust ja vajaduse korral abistab neid;
- 6) tunneb õpisisu olulisel määral ning mõistab, millistel juhtudel on vajalik sellest täiskasvanule/õpetajale teatada;
- 7) kirjeldab õpilase tervist tugevdavate ja nõrgestavate tegurite ja harjumuste mõju füüsilisele tervisele ja õppimisvõimele;
- 8) nimetab oma lähisugulasi ja selgitab abistavate küsimuste toel kodu ja perekonna tähtsust oma elus;
- 9) väärtustab oma kodukohta, nimetab kodukoha rikkusi ja tunneb ära sümbolid;
- 10) hoiab koolis ning kodus puhtust ja korda;
- 11) kirjeldab pühade tähistamise kombeid oma perekonnas;
- 12) määrab aega veerandtunnise täpsusega ning seostab seda tegevustega õpilase päevakavas;

- 13) hangib koostegevuses teavet koolistendilt ja ajalehe kuulutustest;
- 14) mõistab töö vajalikkust ja väärtuslikkust;
- 15) planeerib täiskasvanu abiga oma taskuraha kulutamist;
- 16) sorteerib klassis tekkivaid olmejäätmeid;
- 17) kirjeldab igapäevaseid turvalise käitumise viise (liiklemine kooliteel, jalgrattaga sõitmine, tulekahju vältimine, käitumine veekogu juures ja metsas).

Õppesisu

1. Oma ja sõprade vaba aja tegevuste, huvide nimetamine ning võrdlemine.
2. Iseenda ja teiste väärtustamine. Oma soolise kuuluvuse väärtustamine.
3. Situatsioonide analüüsimine ühisvestluses, oma ja kaaslaste käitumisaktide ning emotsionaalsete seisundite põhjuste ja tagajärgede analüüsimine.
4. Üksteise tegevuse reguleerivas dialoogis osalemine (teade – teade).
5. Kaasõpilaste tegevuse jälgimine ja nende abistamine vajaduse korral.
6. Õpituatsioonis konfliktsituatsiooni tundmine ning mõistmine, millistel juhtudel on vajalik sellest täiskasvanule/õpetajale teatada.
7. Kirjeldamine õpilase tervise tugevdavate ja nõrgestavate tegurite ning harjumuste mõju füüsilisele tervisele ja õppimisvõimele.
8. Kodu ja perekonna tähtsuse oma elus selgitamine (abistavate küsimuste toel). Oma lähisugulaste nimetamine.
9. Oma kodukoha väärtustamine. Kodukoha rikkuste nimetamine. Kodukoha sümbolite äratundmine.
10. Koolis ning kodus puhtuse ja korra hoidmine.
11. Pühade tähistamise kommete oma perekonnas kirjeldamine.
12. Määramine aja veerandtunnise täpsusega ning seostamine selle tegevustega õpilase päevakavas.
13. Koostegevuses teabe hankimine koolistendilt ja ajalehe kuulutustest.
14. Töö vajalikkuse ja väärtuslikkuse mõistmine.
15. Oma taskuraha kulutamise planeerimine (täiskasvanu abiga).
16. Klassis tekkivate olmejäätmete sorteerimine.
17. Igapäevaste turvalise käitumise viiside kirjeldamine (liiklemine kooliteel, jalgrattaga sõitmine, tulekahju vältimine, käitumine veekogu juures ja metsas).
18. Raamatu hoidmine. Raamatukogus käimine.

Võimalikud õppeteemad

INIMENE ja INIMENE

- Mina. Huvid ja hobid.
- Sugulased, sõbrad ja tuttavad. Sarnasused ja erinevused õe-vennaga, sõbraga. Soolised erinevused.
- Sõprus. Sõprade valimine ja hoidmine. Ühistegevus. Klassivaim.
- Vägivaldne käitumine (tõukamine, ehmatamine, narrimine jne). Keeldumine halbadest ettepanekutest.
- Eakaaslaste ja täiskasvanute kõnetamine. Vestlemine sõbraga.
- Abivalmidus. Teiste abistamine. Abi vajamine ja küsimine. Abivajaja märkamine ja abi pakkumine. Vanemate abistamine. Abi vastuvõtmine.
- Konfliktid igapäevases koolielus. Konfliktide vältimine ning lahendamine. Teatamine, kaebamine.
- Meie kool. Koolipere (direktor, õppealajuhataja, õpetajad, õpilased).
- Õpilase käitumise meelepea.

INIMENE ja AEG

- Kellaaja määramine veerandtunnise ja minutilise täpsusega. Kellaaja kahesugune määramine (toetudes ööpäeva osadele).
- Aja kasutamine. Õpilase päevakava koostamine.
- Kellaajast kinnipidamine: täpsus; hiline mine, selle tagajärjed.

INIMENE ja TÖÖ

- Töö, selle eesmärk ja tulemus (produkt, tasu). Töökus. Töö kvaliteet.
- Kodused tööd. Lapse töö kodus ja koolis.
- Pereliikmete tööd (tööde jaotus, koostöö) kodus majapidamises.
- Elukutsed ja ametid.

INIMENE ja RAHA

- Raha teenimine. Palk.
- Kokkuhoidlikkus. Soovid ja võimalused.
- raha hoidmise võimalused: pank.
- Raha laenamisest. Võla tagastamine.
- Lapse taskuraha, selle otstarbekas kulutamine (lihtsamate ostude sooritamine). Kulutamise planeerimine.
INIMENE ja KODU, KOOL
- Sugupuu (perefond ja lähisugulased).
- Klassi ja eluruumi korrashoid. Koristusvahendid, nende hoidmine ja kasutamine.
- Kodukoha rikkused. Muuseumid kodukohas. Käitumine muuseumis.
- Kodukoha sümbolid: lipp, vapp.
- Pühad ja kombed (uusaasta, EV aastapäev, volbripäev, jaanipäev jne).
INIMENE ja TEAVE
- Koolistend. Ajakirjad ja ajalehed lastele. Teabeallikate kasutamine.
- TV-kava (sisu, eakohased saated, teleaadete hulgast valikute tegemine).
- TV-, raadioreklaamide sisu ja eesmärk.
INIMENE ja TERVIS
- Kasvamine ja arenemine.
- Isiklik hügieen. Õppimise tervishoid (rüht, õige istumine, silmade tervishoid, puhkus, sport).
- Kahjulikud harjumused (liigne telerivaatamine, liigne arvuti taga istumine jms; suitsetamine ja meelemürkide tarvitamine). Nende mõju füüsilisele ja õppimisvõimele.
- Isiklikud toitumisharjumused, tagajärjed õppimisvõimele.
- Esmased kodused ravivõtted külmetushaiguste korral.
- Haiguste ennetamine (hügieen, toitumine, liikumine, puhkus ja uni).
- Esmaabi lihtsamate vigastuste puhul (lõikehaav, ninaverejooks jne).
INIMENE, SÄÄSTLIKKUS ja TURVALISUS.
- Olmejäätmete tekkimine klassis ja koduses majapidamises. Jäätmete käitlemine.
- Liiklusmärgid kodu ümbruses ja kooliteel (ülesanne, vajalikkus).
- Tuleohutuseeskirjade järgimine lapse igapäevastes tegevustes. Käitumine tulekahju korral.
- Käitumine veekogude juures, basseinis, veekeskuses.
- Käitumine metsas, loodusmatkal. Loodussäästlik käitumine.
INIMENE ja LIIKLUS
- Liiklusõnnetused, nende peamised põhjused.
- Liiklusvahendid, käitumine transpordivahendites.
- Jalakäija liiklusreeglid.
- Jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmine. Liiklusreeglid.

Muusikaõpetus, 4. klass

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- 1) laulab peast 5–6 laulu vaba ning kõlava tooniga, selge diktsiooniga, muudab laulmise ajal hääle tugevust;
- 2) tunneb 3-osalist taktimõõtu, seostab seda valsil rütmiga;
- 3) teeb vahet marsil ja valsil, valib õige liikumisviisi;
- 4) tunneb rütmivältust TA-A-A, tunneb selle ära õpitud laulus;
- 5) mõistab terminite *valss*, *orkester*, *orkestrijuht* tähendust;
- 6) eristab puhkpillide mängu keel- ja löökpillide mängust;
- 7) laulab Eesti hümnit (laululehelt);
- 8) mängib laulumänge (sh paaride vahetusega).

Õppesisu

1. Laulmine (laulab peast 5–6 laulu vaba ning kõlava tooniga, selge diktsiooniga, muudab laulmise ajal hääle tugevust).

2. 3-osaline taktimõõt (seostab seda valsi rütmiga).
3. Muusikažanrid: mars ja valss.
4. Rütmivältus TA-A-A (tunneb selle ära õpitud laulus).
5. Muusika terminid: *valss, orkester, orkestrijuh*t.
6. Pillid: puhkpillid, keel- ja löökpillid.
7. Eesti hümn (laululehelt).
8. Laulumängud (sh paaride vahetusega).

Kunstiõpetus, 4. klass

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- 1) kujutab inimest paigalasendis;
- 2) jälgib pinna katmisel kujutise kontuuri;
- 3) segab põhivärvide II astme värvid (värvuste tabeli eeskujul);
- 4) kujutab esemeid kahel horisontaalsel abijoonel (ees, taga);
- 5) voldib paberit eeskuju järgi.

Õppesisu

1. Ilumeele ja loovuse arendamine.
2. Vaatlus- ja võrdlusoskuse ning kõne arendamine.
3. Motoorika ja kompimistaju arendamine.
4. Ruumilise mõtlemise arendamine. Tasapinnaliste ja ruumiliste esemete pikkuse, laiuse ning kõrguse määramine.
5. Pinna katmisel kujutise kontuuri jälgimine.
6. Esemete kujutamine kahel horisontaalsel abijoonel (ees, taga).
7. Esemete ja figuuride detailide märkimine (õpetaja suunamisel). Kujutise täiendamine.
8. Joonistamine, maalimine, voolimine, modelleerimine, rebimine, kleepimine, voltimine paberist jne.
9. Värvused. Soojade ja külmade värvuste eristamine. Emotsioonide edasiandmine värvisümbolika abil.
10. Põhivärvide II astme värvide segamine (värvuste tabeli eeskujul).
11. Esemete ja figuuride pisidetailide kujutamine.
12. Loomade (jt elusolendeid) neile iseloomulikus asendis kujutamine.
13. Inimese paigalasendis kujutamine.
14. Tehnikate tundmaõppimine: graafilised tööd, maalitööd, tilgatrükk, vahakriibe, šabloontrükk, kollaaž jt.
15. Piltide ja raamatuillustratsioonide lahtimõtestamine.
16. Täitmine kunstiõpetuse ülesannete eeskuju, näidise ja omandatud oskuste piirides suulise korralduse järgi.
17. Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.
18. Oma tegevuse planeerimine ja analüüsimine. Valmistööde analüüsimine.
19. Näituste korraldamine ja vaatamine.

Kehaline kasvatus, 4. klass

Õpetuse eesmärgid ja õpitulemused

Kehalise kasvatus eesmärgid ning õpitulemused rahuldatakse eesmärkidest ning sama vanade laste õpitulemustest põhikooli riiklikus õppekavas, võttesarvesse lihtsustatud õppel olevate õpilaste arenguvajadusi ja õppetöö rõhuasetusi.

Õppetöö rõhuasetused 3.–5. klassis

1. Kujundatakse oskus ja harjumus kontrollida oma kehaasendit ja liigutusi.
 - Õpetatavad harjutused (kõnd, jooks, hüpped, visked, ronimine, roomamine) on nende oskuste kujundamise teenistuses.
 - Alustatakse kehaliste harjutuste tehnika õppimise ning ujumise algõppega.

2. Innustatakse liikuma ja õppima kõike uut, mis seotud erinevate füüsiliste tegevuste ning harjutustega.

- Kehalise ja motoorse arengu seisukohast on väga tähtis motiveerida õpilasi süsteemseks kehaliseks aktiivsuseks – treeninguks.
- Uute liigutuste õppimisel ei arene üksnes luuja lihaskond, vaid sellest protsessist võtab osa ka kesknärvisüsteem.
- Oluline on õpilaste mootorika arendamisega koos pöörata tähelepanu ka kognitiivsele ja sotsiaalsele-emotsionaalsele arengule.

Õppesisu

1. Põhiasendid, kehaosade liikumised.

- Jalg ees-all, kõrval-all, väljaseade, poolkük.
- Põlvitus ühel jalal, väljaaste, toenglamang. Põlvitusiste paremal (vasakul).
- Käed vasakul (paremal), ees-all, kõrval-ülal.
- Käte kõverdamine-sirutamine toengpõlvituses ja kõhuli. Käte altkaar, ülaltkaar.
- Vabaharjutused, harjutused vahenditega.

2. Rivi- ja korraharjutused.

- Loendamine. Pööre ümber (ühe jala kannal ja teise päkal).
- Ümberrivistumine ühest viirust kahte ja tagasi.

3. Võimlemine.

- Matkimisharjutused, vabaharjutused, tasakaaluharjutused. Harjutused vahenditega.
- Kõnd, jook, hüplemine.
Vahelduva rütmiga kõnniharjutused.
Hüplemine hübitsaga. Hüplemine hübitsa tiirutamisega 30 sekundit.
Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutuste seosed. Koordinaatsioonihüplemised.
- Rakendusvõimlemine. Harjutused varbseinal rippes.
- Roomamine. Ronimine varbseinal üleminekuga kaldpingile. Ronimine kaldpingil käpili.
- Akrobaatika. Tiritamm (poisid). Kaarsild selililamangust (abistamisega).
Turiseis jalgade erinevate asenditega. Kaks tirelit ette.
- Tasakaaluharjutused.
Harjutused kummuli võimlemispingil. Kõnd pingil lisaõlesannetega. Õige keha ja käte asend.
- Ronimine köiel.
- Harjutused võimlemisriistadel.

4. Kergejõustik.

- Jooks erinevatest lähteasenditest. Kiirendusjooks, süstikjooks.
Pendelteatejooks. Jooks rahulikus tempos kuni 1,5 km.
- Hüpped. Kaugushüpe (kägarhüpe). Kõrgushüpe (üleastumishüpe).
Poolkükist käte hooga üleshüpe. Hüpped üle “kraavi” maandumisega kahele jalale.
Kaugushüpe 5-7-sammuliselt hoojooksult. Ridahüpped (jalalt jalale). Kõrgushüpe otsejooksult.
- Visked. Pallivise paigalt.

5. Sportmängud.

- Korvpall. Palli pörgatamine liikumisel parema ja vasaku käega. Pealevise.
- Jalgpall. Palli veeretamine ja vedamine takistuste vahel.

6. Mängud. Kullimängu erinevad variandid.

- Mängud ja teatevõistlused osavuse, kiiruse, vastupidavuse, tähelepanu, orienteerumise, kuulmise, ruumitaju arendamiseks.

7. Suusatamine (vastavalt võimalustele).

- Laskumine laugjalt nõlvalt asendi muutmisega. Poolkäärtõus.
- Paaristõukeline sammuta sõiduviis. 1,5 km läbimine.

8. Ujumine (vastavalt võimalustele). Ujumise algõpetus.

Tööõpetus, 4. klass

Õpetuse eesmärgid

Tööõpetusel on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistusel täita oluline roll. Tööõpetuse kaudu omandab laps ainekavas fikseeritud baasoskused, lapsel kujuneb hoiak ja harjumus tööd teha ning teadvustub tööprotsess.

Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli sooritama.

Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimete kohast tööd.

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks;
- 2) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana;
- 3) õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- 4) õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- 5) õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste toel;
- 6) omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- 7) õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima ning hindama;
- 8) arendab loovust ja esteetilist maitset;
- 9) õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- 10) õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;
- 11) on võimeline omandama kutseharidust.

Õppetöö rõhuasetused 3.–5. klassis

1. Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskus. Uued oskused omandatakse peamiselt eeskuju järgi. Õpilasi suunatakse ühistegevuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

2. Omandatakse mõõtmise, märkimise, lõikamise (tükeldamise), ühendamise, viimistlemise oskused.

Õpitulemused

4. klassi lõpuks õpilane:

- 1) teeb punumistöid (palmik, järjehoidja);
- 2) lõikab šablooni abil kartongist ja riidest kujundeid;
- 3) teeb meisterdamistöid erinevatest materjalidest;
- 4) paneb niidi nõelasilmast läbi ja teeb sõlme;
- 5) teeb käsitsi lihtõmblust;
- 6) teeb üleloomispistet;
- 7) õmbleb riidele kannaga nõöpi;
- 8) käsitseb heegelnõela;
- 9) heegeldab alg- ja ahelsilmust;
- 10) käsitseb naasklit, haamrit ja naelu;
- 11) kasutab materjali ökonoomselt;
- 12) kaunistab tähtpäevadeks ruumi;
- 13) hindab oma tööd esteetilisest ja praktilisest küljest.

Õppesisu

1. Punumistööde tegemine (palmik, järjehoidja).
2. Šablooni abil kartongist ja riidest kujundite lõikamine.
3. Meisterdamistööde erinevatest materjalidest tegemine.
4. Niidi nõelasilmast läbi panemine ja sõlme tegemine.
5. Käsitsi lihtõmbluse tegemine.
6. Üleloomispistete tegemine.
7. Riidele kannaga ja kannata nõöptide õmblemine.

8. Heegelnõela käsitlemine.
9. Algsilmuse ja ahelsilmuste heegeldamine.
10. Naaskli, haamri ja naelade käsitlemine.
11. Materjali ökonoomselt kasutamine.
12. Tähtpäevadeks ruumi kaunistamine.
13. Oma töö esteetilisest ja praktilisest küljest hindamine.

5. klass

Vene keel, 5. klass

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ja kasutab kuni 6-sõnalist lihtlauset;
- 2) mõistab õpitud koond- ja liitlausete liike tekstis ja tekstiväliselt; oskab neid suunatult moodustada;
- 3) rakendab lauses sõnade muutevorme õpitud funktsioonides;
- 4) kasutab eri tüüpi dialoogireplike koostegevuses, teeb kokkuvõtteid ühistegevusest;
- 5) sooritab tuttavaid õpitoiminguid suuliste ja kirjalike hargnenud korralduste alusel, sh osaleb tegevuse planeerimisel, valib ja kasutab abivahendeid;
- 6) kirjutab õigesti lihthäälikute koosnevaid sõnu;
- 7) kasutab pehmendusmärki kaashäälikute puhul;
- 8) kirjutab häälikuühenditega sõnu pärast analüüsi õigesti;
- 9) sooritab ära kirja peamiselt sõnapaaride kaupa;
- 10) kasutab kirjutamisel enesekontrollivõtteid; kontrollib rõhuta täishäälikute, heliliste ja helitute kaashäälikute õigekirja sõnavormi muutmise (võrdleva hääldamise) abil;
- 11) kasutab sõnavormide analüüsimisel ja moodustamisel algoritmi;
- 12) täidab valiklugemise ülesandeid, lugedes õpitud teksti lüüsi ladusalt häälega või endamisi vaikselt;
- 13) leiab tekstist küsimuste-korralduste järgi sõnu, lauseid ja lõike, osaleb lõigu ja teksti peamõtte sõnastamisel;
- 14) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegevusaktidele ning põhjendab seda;
- 15) annab tekstilähedaselt edasi tekstilõikude sisu, pealkirjastab lõike ja osaleb sõnastuse täpsustamisel.

Õppesisu

1. Täishäälikute ja kaashäälikute õigekiri. Sõnavormi muutmine (õigekirja kontrollimise eesmärgil). Pehmendusmärgi õigekiri.
Sõna häälikkoosseisu analüüs (1–3-silbilistes sõnades).
Kommenteerimine, kirjutamine ja kontrollimine (õpetaja juhatusel).
2. Sõnaühendid ja laused. 2-6-sõnalisi lihtlausete mõistamine, koostamine, laiendamine ja kasutamine.
Lause algustäht. Kirjavahemärgid lause lõpus.
3. Sõnaliikide nimetuste ja tunnuste teadmine: nimisõna, omadussõna, tegusõna, asesõna
Lause laiendamine ja täiendamine (õpetaja juhatusel).
4. Käänevormide ja pöördevormide rakendamine.
5. Liitlausete ja koondlausete mõistamine ja moodustamine.
6. Tekstide ära kirjutamine ja kontrollimine (peamiselt sõnapaaride kaupa). Oma vigade leidmine ja parandamine (vajaduse korral õpetaja abiga).
7. Etteütlus, valiketteütlus. Oma vigade leidmine ja parandamine (õpetaja juhatusel).
8. Tekstide lugemine (õpitud teksti ladusalt häälega või endamisi vaikselt). Valiklugemine.
9. Küsimusi esitamine (vajaduse korral õpetaja abiga).
10. Tekstist vastusi leidmine (sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele).

11. Teksti kohta esitatud küsimustele vastamine (põhjuslikud seosed, hinnangud tegevustele, tegudele).
12. Teksti peamõtet leidmine (õpetaja juhatusel).
13. Teksti ja teksti lõikude pealkirjastamine.
14. Ümberjutustamine (tekstilähedaselt või valikuliselt).
15. Dialoogid (eri tüüpi dialoogirepliikid koostegevuses, kokkuvõtted ühistegevusest).
16. Vestlemine tegevusaktidest. Oma arvamuste põhjendamine.
17. Vestlemine sündmustest.
18. Sünonüümide ja antonüümide kasutamine (õpetaja abiga).

Eesti keel teise keelena, 5. klass

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) saab aru lihtsatest isiklikest küsimustest ja igapäevaelus vajalikest juhenditest, hoiatustest;
- 2) osaleb dialoogis õpitud sõnavara ja lausemallide piires;
- 3) kirjeldab lühidalt iseennast ja oma lähimat ümbrust;
- 4) tuleb suulises suhtluses toime igapäevaelus kõige sagedamini esinevates olukordades;
- 5) saab aru lihtsate kirjalike sõnumite ja juhendite tähendusest;
- 6) kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid, mis on seotud isikuandmetega, igapäevavajadustega ja tunnetega;
- 7) kirjutab lühikesi lauseid etteütlemise järgi;
- 8) teab mõningaid eesti kirjanikke;
- 9) nimetab Eesti suuremaid linnu, saari, oma elupaiga lähiümbruse vaatamisväärsusi.

Õppesisu

1. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
2. Asesõnade eristamine ja kasutamine. Isikulised asesõnad, näitavad asesõnad (see, need), küsivad asesõnad (mis? kes? kelle? keda? kellel? kellele? kellega? missugune? mitu? kuhu? kus? kust?).
3. Käändsõnade lõpud, käändevormid küsimuste vastustena.
4. Pöörd sõna *olema*. Enim levinud pöörd sõnad. Õpitud pöörd sõnade pööramine (olevikus). Käskiv kõneviis.
5. Arvutamine kuni 20. Järgarvud. Mitu? Mitmes? Kui palju?
6. Määrsõnade eristamine ja kasutamine (hästi; siin, seal; eile, täna, homme).
7. Osalemine dialoogides (õpitud sõnavara ja lausemallide piires).
8. Õpitud sõnade ja väljendite lugemine, ära kirjutamine ja kirjutamine.
9. Kirjutatud lühikeste lihtsate tekstide lugemine ja mõistmine (õpitud teemade piires).
10. Lühikestest lihtsatest tekstidest vajaliku teabe leidmine.
11. Iseenda ja oma lähima ümbruse kirjeldamine.
12. Suuliste ja kirjalikkude juhendite järgimine.
13. Lühikeste lihtsate ja selgete sõnumite kirjutamine (on seotud isikuandmetega, igapäevavajadustega ja tunnetega).
14. Õnnitluse kirjutamine.
15. Lühikeste etteütluste kirjutamine.
16. Eesti autorite kirjandusega tutvumine.
17. Eestimaa kaardi tundmine.
18. Eesti tähtpäevi tundmine.
19. Keelemängudes osalemine.

Võimalikud õppeteemad: Mina ja minu perekond. Kodused tööd ja töövahendid. Kool ja klass. Õppeained. Mis kell on? Minu koolipäev. Sõbrad. Välimus ja iseloom. Mängud. Sport. Ilm ja aastaajad. Nädalapäevad. Kuud. Õues. Metsas. Aias. Meere ääres. Taimed. Loomad. Arvud, liitmine ja lahutamine. Turvalisus. Liiklusvahendid. Eestimaa kaart. Eesti riigi ja rahvuslike tähtpäevad. Eesti kombed. Jutte ja luuletusi eesti lastekirjandusest.

Võõrkeel, 5. klass

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid suulisel kõnes ja kirjalikes lühikestes tekstides, saab aru nende tähendusest;
- 2) vastab lühikestele väga lihtsatele küsimustele õpitu ulatuses; oskab esitada väga lühikesi lihtsaid küsimusi;
- 3) tunneb tähestikku, tunneb ära õpitud sõna kirja pildi;
- 4) oskab teha ära kirja võõrkeelsetest tekstidest;
- 5) oskab kirjutada oma isikuandmeid;
- 6) suhtub positiivselt võõrkeele õppimisse.

Õppesisu

1. Võõrkeelsete sõnade hääldamine. Täishäälikud, kaashäälikud. Raskemate ja eripäraste häälikute hääldamine. Kaksikvokaalid, kolmiktäishäälikud.
2. Isikulistest asesõnadest arusaamine.
3. Enim levinud pöörsõnad.
4. Küsisõnad. Lihtsatele küsimustele vastamine (ühesõnaliselt). Lühikeste lihtsate küsimuste esitamine (õpitud sõnavara piires).
5. Tuttavate esemete ja olendite näitamine. Mõnda tuttavate esemete ja olendite nimetamine.
6. Omadussõnade kasutamine.
7. Mõned näitavad asesõnad. Lihtsate lühikeste lausete moodustamine (õpitud sõnavara piires).
8. Viisakusväljendite kasutamine.
9. Arvutamine kuni 12.
10. Tähestik. Suured ja väikesed tähed. Tähtede ja lühikeste sõnade ära kirjutamine.
11. Õpitud sõnade ja väljendite lugemine.
12. Kirjutatud sõnadest ja väljenditest arusaamine ja esemetega seostamine.
13. Oma isikuandmete kirjutamine.
14. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
15. Keelemängudes osalemine.

Võimalikud õppeteemad: Mina ja minu perekond. Viisakus. Kodu. Toit. Riided ja jalatsid. Kool ja klass. Ilm ja aastaajad. Nädalapäevad. Kuud. Loomad. Linnud. Arvud. Värvid. Võõramaa tähpäevad.

Matemaatika, 5.klass

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) järjestab arve suuliselt ja kirjalikult 1000 piires, esitab neid ühest antud arvust teise antud arvuni;
- 2) eristab järguühikuid, oskab määrata nende arvu;
- 3) võrdleb arve 1000 piires;
- 4) liidab ja lahutab kirjalikult arve 1000 piires (nii üleminekuta kui ka üleminekuga);
- 5) jagab kirjalikult ühekohalise arvuga 100 piires nii üleminekuta kui ka üleminekuga (jäägita ja jäägiga);
- 6) korrutab ja jagab suuliselt ja kirjalikult ühekohalise arvuga 1000 piires (ilma üleminekuta);
- 7) kontrollib liitmist/lahutamist ja korrutamist/jagamist pöördtehetega 1000 piires;
- 8) leiab puuduva tehtekomponendi 1000 piires (nelja aritmeetilise tehte ulatuses);
- 9) määrab tehete järjekorra kahe- ja kolmetehtelistes avaldistes;
- 10) jagab jäägiga 1000 piires (kirjaliku arvutamise võtet kasutades);
- 11) loeb ja kirjutab Rooma numbreid I–X;
- 12) eristab murru lugejat ja nimetajat;
- 13) märgib skemaatiliselt lihtmurde, oskab neid lugeda ja kirjutada;

- 14) leiab jagamistehte abil osa antud arvust 1000 piires;
- 15) teab mõõtühikuid *gramm, kilogramm, tonn, meeter, kilomeeter* ja seoseid $1 \text{ a} = 365 \text{ päeva}$, $1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$, $1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$;
- 16) liidab ja lahutab kirjalikult nimega arve 1000 piires (vajaduse korral teisendab vastuse);
- 17) teab ringjoont, ruutu ja ristkülikut;
- 18) joonistab šablooni abil ringjoont;
- 19) tajub tekstülesannetes sõltuvusi: $\text{hind} = \text{maksumus} : \text{hulk}$; $\text{hulk} = \text{maksumus} : \text{hind}$;
- 20) lahendab lihtülesandeid osa leidmiseks tervikust;
- 21) eristab seoseid *korda/võrra, rohkem/vähem* ning neile vastavaid aritmeetilisi tehteid;
- 22) lahendab näidise eeskujul kahetehtelisi tekstülesandeid; vormistab ülesande kirjalikult;
- 23) modelleerib praktilisi situatsioone, kasutades sõltuvusseoseid:
 $\text{hind} = \text{maksumus} : \text{hulk}$; $\text{hulk} = \text{maksumus} : \text{hind}$.

Õppesisu

1. Naturaalarvud 1000 piires: moodustamine, lugemine, kirjutamine.
2. Arvu naabrid, nimetamine kasvavas ja kahanevas järjekorras 1, 10, 100 kaupa (suuliselt ja kirjalikult).
3. Järgüühikute eristamine. Järgüühikute määramine arvus (tuhandeline) alustades kas kõrgemast või madalamast järgust.
4. Arvu esitamine järkarvude summana ($328 = 300 + 20 + 8$).
Järkarvude summa järgi arvu esitamine ($300 + 20 + 8 = 328$).
5. Arvude 1000 piires võrdlemine. Arvude suurendamine või vähendamine mingi arvu võrra. Iga järgu suurim ja väikseim arv.
6. Liitmine ja lahutamine 1000 piires nii üleminekuta kui ka üleminekuga (kirjalikult).
7. Liitmine 1000-ni, lahutamine 1000-st.
8. Kirjaliku korrutamise ja jagamise algoritm (järku ületamata, suuliselt):

$\underline{12 \cdot 3 = 36}$	$\underline{3 \cdot 12 = 36}$	$\underline{36 : 3 = 12}$	$\underline{36 : 2 = 18}$
$12 = 10 + 2$	$12 = 10 + 2$	$36 = 30 + 6$	$36 = 20 + 16$
$10 \cdot 3 = 30$	$3 \cdot 10 = 30$	$30 : 3 = 10$	$20 : 2 = 10$
$2 \cdot 3 = 6$	$3 \cdot 2 = 6$	$6 : 3 = 2$	$16 : 2 = 8$
$30 + 6 = 36$	$30 + 6 = 36$	$10 + 2 = 12$	$10 + 8 = 18$
9. Jagamine ühekohalise arvuga 100 piires jäägita ja jäägiga nii üleminekuta kui ka üleminekuga (kirjalikult).
10. Kahekohalise arvu kirjalik korrutamine ühekohalise arvuga 1000 piires ($72 \cdot 3$, $4 \cdot 84$).
47. Täissadade korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga ($300 \cdot 3$; $800 : 4$).
48. Kolmekohalise arvu korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga üleminekuta ($221 \cdot 4$; $846 : 2$).
11. Jäägiga jagamine 1000 piires (kirjaliku arvutamise võtet kasutades).
12. Korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga 1000 piires ilma üleminekuta (suuliselt ja kirjalikult).
13. Liitmise ja korrutamise vahetuvusseadused.
14. Liitmise/lahutamise ja korrutamise/jagamise pöördtehetega kontrollimine (1000 piires).
15. Puuduva tehtekomponentide leidmine 1000 piires (nelja aritmeetilise tehte ulatuses).
16. Tehete järjekord. Tehete järjekorra kahe- ja kolmetehtelistes avaldistes määramine.
17. Järgarvud 1000-ni.
18. Rooma numbride I–X lugemine ja kirjutamine.
19. Mõisted *murru lugeja* ja *nimetaja*, *murrujoon*. Murrujoone tähendus. Murru lugeja ja nimetaja eristamine.
20. Lihtmurdude skemaatilisel märgimine. Lihtmurdude lugemine ja kirjutamine.
21. Osa antud arvust jagamistehte abil leidmine (1000 piires).
22. Mõõtühikud: *aasta, gramm, kilogramm, tonn, meeter, kilomeeter*.
Seoseid: $1 \text{ a} = 365$ (366) päeva, $1 \text{ km} = 1000 \text{ m}$, $1 \text{ kg} = 1000 \text{ g}$, $1 \text{ t} = 100 \text{ kg}$.
23. Mahuühikud: pool liitrit ($1/2$ liitrit), $1/3$ liitrit, $1/4$ liitrit, $1/5$ liitrit.
24. Mõõtühikute praktiline kasutamine.
25. Õpitud mõõtühikute teisendamine: suurema mõõtühiku teisendamine väiksemaks ($5 \text{ m } 21 \text{ cm} = 521 \text{ cm}$); väiksema mõõtühiku teisendamine suuremaks naaberühikuks ($805 \text{ cm} = 8 \text{ m } 5 \text{ cm}$).
26. Nimega arvude liitmine ja lahutamine 1000 piires (kirjalikult, vajaduse korral teisendamisega).
27. Ringjoon, ruut ja ristkülik. Ringjoone šablooni abil joonistamine.

28. Tekstülesanded: sõltuvused: *hind = maksumus : hulk; hulk = maksumus : hind.*
29. Ühetehteliste tekstülesannete osa leidmiseks tervikust lahendamine.
30. Seoste *korda/võrra, rohkem/vähem* eristamine ning neile vastavaite aritmeetiliste tehete kasutamine.
31. Andmete iseseisev leidmine ja skemaatiline esitamine, ülesande kirjalik lahendamine ja lahenduskäigu selgitamine suuliselt.
32. Ülesannete kirjalikult vormistamine.
33. Erinevate praktiliste probleemsituatsioonide modelleerimine (kahetehtelise tekstülesande struktuurile toetudes), sõltuvusseoste kasutamine: *hind = maksumus : hulk; hulk = maksumus : hind.*

Loodusõpetus, 5. klass

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) nimetab kodukoha inimeste tegevusalasid, teenindusasutusi ja suuremaid ettevõtteid;
- 2) tunneb ära Eesti Vabariigi sümbolika;
- 3) tunneb ära iseloomulike tunnuste järgi ja oskab nimetada kodukoha veekogusid, pinnavorme, asulaid;
- 4) orienteerub (liigub) kodukohas, juhatab vajaduse korral võõrale teed;
- 5) leiab kaardilt Eesti ja näitab kodukoha asukohta Eesti kaardil;
- 6) nimetab ja näitab kaardil põhiilmakaari;
- 7) tunneb ära ja nimetab kodukoha metsa, sood, põldu, veekogu, maavarasid;
- 8) eristab küla, alevit, linna, nimetab mõnd Eesti linna.

Õppesisu

1. Tutvustamine kodukoha inimeste tegevusalade, teenindusasutuste ja suuremate ettevõtetega.
2. Eesti Vabariigi sümbolika äratundmine.
3. Kodukoha veekogude, pinnavormide ja asulate iseloomulike nimetamine ning äratundmine tunnuste järgi.
4. Orienteerumine kodukohas. Tee seletamine sõnadega abil.
5. Maailma kaart ja Eesti kaart. Eestimaa ja kodukoha äratundmine kaardil. Eesti suuremad veekogud, pinnavormid, asundused.
6. Põhiilmakaared. Põhiilmakaarte nimetamine ja näitamine kaardil.
7. Kodukoha metsade, soode, põldude, veekogude äratundmine ja nimetamine.
8. Loodushoiu põhimõtete tundmine.
9. Küla, alevite, linna eristamine. Mõnede Eesti linna nimetamine ja kaardil näitamine.
10. Põhilised maavarad: eristamine, nimetamine, kasutusala kirjeldamine ja nende leidumise kaardil näitamine.
11. Mõningate faktide kodukoha ajaloo, kultuuriloost tundmine.
12. Mõningate faktide kodukoha tänapäevast tundmine.
13. Elukutsed ja tööd: huvitavate elukutsete tundmine ja kirjeldamine.

Võimalikud õppeteemad

KOOL

- Asukoht. Klassi ja kooli plaan.

KODUKOHT

- Maakond, linn, vald, küla. Aadress.
- Orienteerumine linnas. Tee seletamine. Linna plaan.
- Eesti Vabariik. Haldusjaotus.
- Eesti pealinn, lipp, vapp, hümn, juhtimine.
- Kodukoha majandus. Vanemate töö. Tööstus.
- Teenindus. Käitumine erinevates asutustes.
- Liiklus. Ühendusvõimalused. Käitumine ühistranspordis.
- Eesti suuremad linnad.
- Kodukoha ajalugu, kultuur.

KODUMAA LOODUS

- Loodus ja inimene. Inimene kui looduse osa. Loodushoiu põhimõtted.
- Eesti pinnavormid.
- Veekogud. Sood kodukohas. Taimed, loomad. Turvalisus.
- Eesti maavarad.
- Eesti metsad. Metsa tähtsus loodusele. Metsade kaitse.

Inimeseõpetus, 5. klass

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) märkab ja mõistab erisusi oma ja kaaslaste tegevustes, arvamustes;
- 2) osaleb koostegevuses erinevat tüüpi dialoogides (*teade – küsimus – vastus* jne);
- 3) kirjeldab oma käitumist toimunud konfliktsituatsioonis;
- 4) kirjeldab plaanile toetudes ning analüüsib ühisvestluses oma ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ning käitumisakte (soovid, tingimused, põhjus, tagajärg);
- 5) kirjeldab oma välimuse, hügieeni ja tervise eest hoolitsemise võimalusi ning teab hoolitsemata tagajärgi;
- 6) kirjeldab uimastite (alkoholi ja tubaka) mõju õppimisvõimele ja käitumisele;
- 7) kirjeldab ühisvestluses oma pere traditsioone;
- 8) määrab aega minutilise täpsusega ning koostab õpetaja abiga endale otstarbeka ajakulutusega päevakava;
- 9) otsib koostegevuses teavet pilt-teatmeteosest;
- 10) teadvustab reklaamide eesmäärke;
- 11) mõistab oma kohustusi ja vastutust seoses õppetööga;
- 12) teadvustab oma nõudmiste/soovide sõltuvust vajadustest ja pere sissetulekust;
- 13) kirjeldab vee ja elektri säästliku tarbimise võimalusi kodus ning koolis;
- 14) nimetab olmejäätmete käitlemise viise kodus majapidamises;
- 15) kirjeldab ja teadvustab pürotehnika väärkasutuse ning pommiähvarduse tegemisega kaasnevat tagajärgi.

Õppesisu

1. Märkmine ja mõistmine erisuste oma ja kaaslaste tegevustes, arvamustes.
2. Osalemine koostegevuses erinevat tüüpi dialoogides (*teade – küsimus – vastus* jne).
3. Oma käitumise toimunud konfliktsituatsioonis kirjeldamine.
4. Kirjeldamine (plaanile toetudes) ning analüüsimine ühisvestluses oma ja kaaslaste emotsionaalsete seisundite ning käitumisaktide (soovid, tingimused, põhjus, tagajärg).
5. Kirjeldamine oma välimuse, hügieeni ja tervise eest hoolitsemise võimaluste. Hoolitsemata tagajärgi teadmine.
6. Uimastite, alkoholi ja tubaka mõju õppimisvõimele ja käitumisele kirjeldamine.
7. Oma pere traditsioonide kirjeldamine ühisvestluses.
8. Aja määramine minutilise täpsusega. Endale otstarbeka ajakulutusega päevakava koostamine (õpetaja abiga).
9. Teabe pilt-teatmeteosest koostegevuses otsimine.
10. Reklaamide eesmärkide teadvustamine.
11. Oma kohustuste ja vastutuse seoses õppetööga mõistmine.
12. Teadvustamine oma nõudmiste/soovide sõltuvuse vajadustest ja pere sissetulekust.
13. Vee ja elektri säästliku tarbimise võimaluste kodus ning koolis kirjeldamine.
14. Nimetamine olmejäätmete käitlemise viiside kodus majapidamises.
15. Pürotehnika väärkasutuse ning pommiähvarduse tegemisega kaasnevate tagajärgede kirjeldamine ja teadvustamine.

Võimalikud õppeteemad

INIMENE ja INIMENE

- Mina. Olulisemad isikuandmed.
- Meeled. Emotsioonid. Meeldivad ja ebameeldivad tegevused. Positiivsed ja negatiivsed harjumused.

- Rõivastus, jalatsid. Sarnasused ja erinevused eakaaslastega.
- Kohustused ja vastutus seoses õppetööga.
- Enesehinnang.
- Enesetutvustamine dialoogis, arvestades vestluspartneri vanust (eakaaslane, täiskasvanu).
- Suhtlemine eakaaslastega. Esitlemine, kuulamine, tähelepanu köitmine, partnerlus, allumine, nõustumine, loobumine.
- Austav suhtumine täiskasvanutesse.
- Suhtlemise erinevus sõltuvalt partnerist. Sallivus.
- Igapäevased suhtlussituatsioonid kodus ja koolis (positiivsed/negatiivsed ettepanekud, konfliktid jne).
- Suhtlemisstrateegiad. Suhtlemistagajärgede ettenägemine. Suhtlemisstrateegiate eristamine õpetaja abiga: selgitamine, veenmine, meelitamine, ähvardamine jm.
- Hindamine (tingimused, põhjus, tagajärg).
- Suhtlemiseesmärkide mõistmine (käsk, korraldus, palve, keeld, teave jne).
- Vastastikune usaldus, vastutus- ja kohusetunne.
- Abivalmidus (vanad inimesed, nooremad kaaslased, erivajadustega inimesed). Abivajaja märkamine ja abi pakkumine ning abistamine.
- Vägivaldne (füüsiline, vaimne) käitumine (äratundmine), käitumine ohvri ja pealtnägijana.
- Otsustamine. Tundemaailmdistantseeruv suhtumine võõrastesse täiskasvanutesse.
- Käitumine üldkasutatavates kohtades.
- Rahvuskommitee ja -traditsioonide tundmine ja järgimine.

INIMENE ja Tervis

- Tervis ja selle hoidmine. Millest sõltub tervis. Tervise hindamine. Tervislikud eluviisid.
- Õppimise tervishoid. Õppimise aeg, puhkus, valgustus, segavad tegurid.
- Kehaline aktiivsus. Liikumisvaegus. Karastamine.
- Sport. Sportimisvõimalused kodukohas. Kodukoha ja Eesti tuntumad sportlased.
- Keha puhtus. Naha, juuste, küünte puhtuse ja välimuse eest hoolitsemine. Hoolitsematuse tagajärg.
- Tervislik toitumine. Hammaste hooldamine.
- Närvisüsteem. Stress. Hea ja paha tuju. Positiivne mõtlemine.
- Nägemis-, kuulmis-, haistmis-, maitsemis-, kompimiseldund. Meeleelundite tervishoid.
- Meeleelundite kahjustuste tagajärjel. Alternatiivsed suhtlemisvahendid. Erivajadustega inimesed.
- Hingamiseldundkond. Selle tugevdamine. Sagedasemate haiguste ennetamine.
- Nakkus- ja viirushaigused. Nende ärahoidmine ja ravi.
- Uimastite üldliigitus (tubakas, alkohol, narkootikumid). Uimastite mõju õppimisvõimele ja käitumisele.
- Sõltuvus kahjulikest harjumustest ja võitlus sellega. "Ei" ütlemine uimastitega seotud situatsioonides.
- Haiguste ennetamine. Enesetunde kirjeldus dialoogis arstiga (levinumad külmetus- ja nakkushaiguste tunnused). Ravirežiimi järgimine.
- Esmaabi andmine. Kerged haavad, põletus, külmumine, minestus.

INIMENE ja AEG

- Aja määramine minutilise täpsusega.
- Päeva ja nädala ajakava kkestamine. Ajakulu valikute tegemine.

INIMENE ja TEAVE

- Pilt-teatmeteosed. Internet. Kooli kodulehekül. Teabeallikate kasutamine.
- Trükireklaamide sisu ja eesmärk.

INIMENE JA RAHA

- Palgatöö, selle tulemus ja eesmärk. Tööd ruumis ja väljas (lähiümbruse ametite näitel).
- Lapse põhivajadused ja soovid. Kulutused peres lapse heaolu eest hoolitsemisel. Pere majanduslike võimalustega arvestamine.
- Oma raha kasutamine.
- Raha hoidmise viisid: hoiukarp, pank.

INIMENE, SÄÄSTLIKKUS ja TURVALISUS

- Vee ja elektri säästlik tarbimine koolis ja kodus.
- Kodukeemia (nõude ja pesu käsipesu). Otstarve, säästlik ja turvaline kasutamine.
- Olmejäätmete käitlemine kodus majapidamises. Tava-, taaskasutatavad, ohtlikud jäätmed. Prügi sorteerimine ja ärapaigutamine. Kogumispunktid. Jäätmete kompostimine.

- Pürotehnika (ost-müük alaealistele, kasutamine). Pommiähvarduse tegemisega kaasnevad ohud ja tagajärjed. Käitumine pommiähvarduse korral.
- Tuleohutuseeskirjade järgimine lapse igapäevastes tegevustes. Käitumine tulekahju korral.
- Käitumine veekogude juures, basseinis, veekeskuses.
- Käitumine metsas, loodusmatkal. Loodussäästlik käitumine.

INIMENE ja LIIKLUS

- Liiklusvahendid. Pidurdusteekond ja seda mõjutavad tegurid (ilmastik, teolud). Jalgrattaga sõitmine, ohud.
- Liiklusmärgid (ülesanne, vajalikkus). Liiklusmärgid kodu ümbruses ja kooliteel.
- Liiklusõnnetuste peamised põhjused, liiklusõnnetusest teatamine ja abi kutsumine.
- Harjutamine liiklusväljakul.

Muusikaõpetus, 5. klass

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) laulab peast 5–6 laulu, laulab vaba ning kõlava tooniga, selge diktsiooniga;
- 2) teeb vahet 2- ja 3-osalisel taktimõõdul;
- 3) lahendab lihtsamaid rütmiülesandeid 2/4 taktimõõdus;
- 4) tunneb tuttavat laulus rütmi TAI-RI, imiteerib seda mingil rütmipillil;
- 5) saab aru väljenditest *valjult*, *vaikselt*, *valjenedes*, *vaibudes* ja muudab oma hääle tugevust vastavalt;
- 6) iseloomustab kuulatud muusikat: vaikne, vali, rõõmus, kurb;
- 7) teab mõnd eesti heliloojat, nimetab mõnd lastelaulu;
- 8) laulab kaasa Eesti hümn.

Õppesisu

1. Laulmine (laulab peast 5–6 laulu, laulab vaba ning kõlava tooniga, selge diktsiooniga).
2. 2- ja 3-osaline taktimõõt (lahendab lihtsamaid rütmiülesandeid 2/4 taktimõõdus).
3. Rütmi vormid: TAI-RI (tunneb tuttavat laulus rütmi TAI-RI, imiteerib seda mingil rütmipillil).
4. Väljendusvahendid: (*valjult*, *vaikselt*, *valjenedes*, *vaibudes* ja muudab oma hääle tugevust vastavalt).
5. Dünaamika ja muusika iseloom: vaikne, vali, rõõmus, kurb.
6. Eesti heliloojad (teab mõnd eesti heliloojat, nimetab mõnd lastelaulu).
7. Eesti hümn (laulab kaasa).

Kunstiõpetus, 5. klass

Õpitulemused

5. klassi lõpuks õpilane:

- 1) kasutab õpitud tehnikaid kunstitööde loomiseks;
- 2) kujutab inimest liikumises;
- 3) tõstab oma töödes tegelasi ja objekte esile suuruse, asukoha ja värvi valiku abil;
- 4) väljendab osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemist üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel;
- 5) võrdleb oma ja kaaslaste töid (leiab peamised tegelased/objektid, toob esile sarnasusi ja erinevusi);
- 6) osaleb vestlustes rahvuskultuuri ja -kunsti teemadel (kodukandi rahvariided jne).

Õppesisu

1. Ilumeele ja loovuse arendamine.
2. Vaatlus- ja võrdlusoskuse ning kõne arendamine.
3. Motoorika ja kompimistaju arendamine.
4. Nägemis- ja ruumitaju ning sensomotoorse koordineerimise arendamine.

5. Kujutamine ja kujundamine ruumis ja tasapinnal.
6. Tõstmine oma töödes tegelaste ja objektide esile suuruse, asukoha ja värvi valiku abil.
7. Väljendamine osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemise üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel.
8. Joonistamine, maalimine, voolimine, modelleerimine, rebimine, kleepimine, voltimine paberist jne.
9. Esemete ja figuuride detailide märkimine ja kujutamine.
10. Emotsioonide edasiandmine värvisümboolika abil. Põhivärvide II astme värvide segamine (värvuste tabeli eeskujul).
11. Inimeste ja loomide liikumises kujutamine. Inimeste miimika iseloomustamine ja selle edasiandmine.
12. Perspektiivse kujutamise algvõtete tundmine.
13. Erinevate tehnikate tundmaõppimine: graafilised tööd, maalitööd, tilgatrükk, vahakriibe, šabloontrükk, kollaaž jt.
14. Õpitud tehnikate kunstitööde loomiseks kasutamine.
15. Osalemine vestlustes rahvuskultuuri ja -kunsti teemadel (kodukandi rahvariided jne).
16. Piltide ja raamatuillustratsioonide lahtimõtestamine.
17. Oma tegevuse planeerimine ja analüüsimine. Valmistööde analüüsimine.
18. Oma ja kaaslaste tööde võrdlemine (leidmine peamiste tegelaste/objektide, toomine esile sarnasuste ja erinevuste).
19. Näituste korraldamine ja vaatamine.
20. Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.

Kehaline kasvatus, 5. klass

Õpetuse eesmärgid ja õpitulemused

Kehalise kasvatus eesmärgid ning õpitulemused rahldatakse eesmärkidest ning sama vanade laste õpitulemustest põhikooli riiklikus õppekavas, võttesarvesse lihtsustatud õppel olevate õpilaste arenguvajadusi ja õppetöö rõhuasetusi.

Õppetöö rõhuasetused 3.–5. klassis

1. Kujundatakse oskus ja harjumus kontrollida oma kehaasendit ja liigutusi.
 - Õpetatavad harjutused (kõnd, jooks, hüpped, visked, ronimine, roomamine) on nende oskuste kujundamise teenistuses.
 - Alustatakse kehaliste harjutuste tehnika õppimise ning ujumise algõppega.
2. Innustatakse liikuma ja õppima kõike uut, mis seotud erinevate füüsiliste tegevuste ning harjutustega.
 - Kehalise ja motoorse arengu seisukohast on väga tähtis motiveerida õpilasi süsteemseks kehaliseks aktiivsuseks – treeninguks.
 - Uute liigutuste õppimisel ei arene üksnes luuja lihaskond, vaid sellest protsessist võtab osa ka kesknärvisüsteem.
 - Oluline on õpilaste motoorika arendamisega koos pöörata tähelepanu ka kognitiivsele ja sotsiaalsele-emotsionaalsele arengule.

Õppesisu

1. Põhiasendid, kehaosade liikumised.
 - Käärseis, seljati ja selitsi, küljeti ja külitsi, rinnati.
 - Käte ja jalgade hood, lõdvestamised, raputamised. Terviklik lõdvestamine.
 - Vabaharjutused ja harjutused vahenditega.
2. Riviharjutused, kujundliikumine.
 - Ümberrivistumine viirust ja kolonnist. Liikumine diagonaalis, maona ja teona.
3. Võimlemine.
 - Kõnd, jooks, hüplemine, hüppamine. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutuste seosed. Ristsamm. Säätõstejooks. Hüplemine hüpitsa tiirutamisega taha.
 - Rakendusvõimlemine. Harjutused varbseinal rippes.
 - Roomamine. Ronimine varbseinal üleminekuga kaldpingile. Ronimine kaldpingil käpili.
 - Akrobaatika. Tیره taha. Paaristیره. Kaarsild abistamisega.
 - Tasakaaluharjutused. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused võimlemispingil.
4. Kergejõustik.

- Jooks. Püstilähe ühe käe toetusel. Madallähte tutvustamine. Finišeerimine. 60 m jooks. Rahulikult tempos jooks kuni 2 km. Pendelteatejooks.
 - Hüpped. Kaugushüpe (sammhüpe). Kõrgushüpe (üleastumishüpe). Paigalt kaugus- ja kolmikhüpe.
 - Visked. Pallivise kolmelt sammult. Topispallivise paigalt.
5. Sportmängud.
- Korpapall. Pallihoie. Põrgatamine ja söötmine. Pöörded. Pealevise põrgatuselt. Kahe käega rinnaltvise.
 - Jalgpall. Paigaloleva palli löömine ja söötmine. Veereva palli peatamine. Palli vedamine. Võistlusmäärustik. Mäng.
 - Rahvastepall.
6. Mängud.
- Mängud ja teatevõistlused osavuse, kiiruse, vastupidavuse, tähelepanu, orienteerumise, kuulmise, ruumitaju arendamiseks.
7. Suusatamine (vastavalt võimalustele).
- Suusavarustuse hooldamine, suuskade määrimine.
 - Sõit maastikul ebatasasuste ületamisega. Poolkäärtõus, põikilaskumine.
 - Sahkpidurdus. Pidurdus laskumisel ennetava kukkumisega.
 - Paaristõukeline sammuta sõiduvii. 2 km suusatamine.

Tööõpetus, 5. klass

Õpetuse eesmärgid

Tööõpetusel on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistusel täita oluline roll. Tööõpetuse kaudu omandab laps ainekavas fikseeritud baasoskused, lapsel kujuneb hoiak ja harjumus tööd teha ning teadvustub tööprotsess.

Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli sooritama.

Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimete kohast tööd.

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks;
- 2) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana;
- 3) õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- 4) õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- 5) õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste toel;
- 6) omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- 7) õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima ning hindama;
- 8) arendab loovust ja esteetilist maitsust;
- 9) õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- 10) õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;
- 11) on võimeline omandama kutseharidust.

Õppetöö rõhuasetused 3.–5. klassis

1. Kujundatakse iseseisva töö ja enesekontrolli oskus. Uued oskused omandatakse peamiselt eeskuju järgi. Õpilasi suunatakse ühistegevuses omandatud õpioskusi iseseisvalt rakendama, oma tegevust kontrollima ja kavandama (tegevusega kaasnev ja sellele järgnev kommenteerimine, oma tegevuse planeerimine).

2. Omandatakse mõõtmise, märkimise, lõikamise (tükeldamise), ühendamise, viimistlemise oskused.

Õpitulemused

5. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused

1. Käsitöös õpilane:

- 1) tikib üherealisi pisteid;
- 2) heegeldab alg-, ahel- ja kinnissilmuseid, heegeldab edasi-tagasi ridadena; tunneb heegeldamise ja kudumise õpitud tingimärke;
- 3) määrab varraste ja lõnga omavahelist sobivust;
- 4) koob parem- ja pahempidiseid silmuseid edasi-tagasi ridadena;
- 5) traageldab väljalõigatud detaile;
- 6) õmbleb lihtõmblust, ühekordset palistust ja kahekordset palistust;
- 7) õmbleb riidele kannaga ja kannata nõöpi;
- 8) viimistleb valminud töid (õpetaja abiga).

2. Kodunduses õpilane:

- 1) koristab klassiruumi ja oma tuba, valib sobivad koristusvahendid;
- 2) hoiab korras oma kooliriided;
- 3) valmistab lihtsamaid toite;
- 4) katab laua vastavalt menüüle;
- 5) täidab elementaarseid lauakombeid;
- 6) kaunistab klassiruumi ja oma kodu tähtpäevadeks.

3. Puidutöös õpilane:

- 1) kasutab joonlauda esemete mõõtmisel;
- 2) märgib toorikule punkte, sirgjooni, ristjooni, ringjooni ja kaari;
- 3) järkab puitliistust etteantud pikkusega detaile;
- 4) saeb jõhvsaga, võnksaga ja elektrilise tikksaega kõverjoonelisi kujundeid;
- 5) viimistleb pinda viili ja lihvpaberiga;
- 6) ühendab puitdetaile liim-, kruvi- ja naelliite abil.

Õppesisu

1. Käsitöö

- Üherealiste pistete tikkimine.
- Alg-, ahel- ja kinnissilmusee heegeldamine. Edasi-tagasi ridadena heegeldamine. Heegeldamise ja kudumise õpitud tingimärkide tundmine.
- Varraste ja lõnga omavahelist sobivuse määramine.
- Parem- ja pahempidiste silmuste edasi-tagasi ridadena kudumine.
- Väljalõigatud detailide traageldamine.
- Lihtõmbluse, ühekordse palistuse ja kahekordse palistuse õmblemine.
- Riidele kannaga ja kannata nõöpi õmblemine.
- Valminud tööde viimistlemine (õpetaja abiga).

2. Kodundus

- Klassiruumi ja oma toa koristamine. Sobivate koristusvahendite valimine.
- Korras oma kooliriiete hoiamine.
- Lihtsamate toitude valmistamine.
- Laua vastavalt menüüle katmine.
- Elementaarsete lauakommete täidamine.
- Klassiruumi ja oma kodu tähtpäevadeks kaunistamine.

3. Puidutöö

- Joonlauda esemete mõõtmisel kasutamine.
- Märkimine toorikule punktide, sirgjoonte, ristjoonte, ringjoonte ja kaarte.
- Puitliistust etteantud pikkusega detailide järkamine.
- Saagimine jõhvsaga, võnksaga ja elektrilise tikksaega kõverjooneliste kujundite.
- Pinna viili ja lihvpaberiga viimistlemine.
- Puitdetailide liim-, kruvi- ja naelliite abil ühendamine.

6.–7. klassid

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 6.–7. klassis

1. Laste juhtivaks tunnetusprotsessiks on endiselt mälu. Verbaalse mõtlemise areng võimaldab mõista lihtsamaid teooriaid, süstematiseerida praktilisi ja vaimseid kujutlusi.
2. Põhitaotlus on elementaarse teoreetilise mõtteviisi ja tööharjumuste kujundamine, rollisuhtlemise teadvustamine.
3. Õppekavaterviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE/KODUKOHT-suhted EESTIGA.
4. Õpilased omandavad ladusa lugemisoscuse ning koostavad kirjalikke lühitekste, mida kasutatakse omandatud teadmiste ja oskuste kinnistamiseks ning süstematiseerimiseks ja õpetaja suunamisel uute teadmiste omandamiseks. Oluliselt tõuseb tööõpetuse osakaal, mis soodustab oma tegevuse struktuuri teadvustamist, praktiliste baasoscuste omandamist ja kestva töö harjumuste kujunemist.
5. Väärtuskasvatuses on olulisel kohal suhtlusprobleemide lahendamine ning viisakas ja reeglitekohane käitumine erinevates situatsioonides.
6. Õpetaja olulisim ülesanne on õpilase rolli toetamine lastel ning uute praktilise ja vaimse töö oskuste kujundamine. Tähelepanu vajab teemade ja töövõtete integreerimine eri õppeainetes.

Taotletavad üldpädevused 6.–7. klassis

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) lahendab konflikte rahumeelselt;
- 2) selgitab rahulikult oma seisukohta kaaslastele;
- 3) täidab ühistegevuses erinevaid ülesandeid, käitub vastavalt rollile;
- 4) käitub viisakalt, tunneb kombeid;
- 5) tegutseb vastavalt päevakavale;
- 6) tunneb tervisliku eluviisi põhitõdesid ja järgib neid;
- 7) hindab objektiivselt kaaslaste käitumist, saab aru iseloomude ja võimete erinevustest;
- 8) kirjeldab oma käitumist, hindab seda ja vajaduse korral korrigeerib;
- 9) mõistab töö vajalikkust;
- 10) kasutab õpioskusi ja tuttavaid abivahendeid;
- 11) oskab märgata oma õpiraskusi, küsib raskuste puhul abi ja kasutab seda;
- 12) täidab õpitud erialal tööülesandeid, kasutab juhendaja abi;
- 13) valdab omandatud õpitoimingute struktuuri: formuleerib ülesande, kavandab tegevuse, täidab ülesande, kontrollib ja hindab tulemust;
- 14) teeb vaatluse põhjal järeldusi;
- 15) kirjeldab oma praktilist ja vaimset tegevust;
- 16) loeb ladusalt, hangib informatsiooni oma teadmistele vastavast tekstist;
- 17) loeb lihtsat plaani, kaarti, tabelit;
- 18) teab inimtegevuse mõju loodusele, hoidub loodust kahjustamast;
- 19) valdab emakeele praktilist grammatikat, st mõistab ja kasutab süntaktilisi konstruktsioone nende tähendust arvestades.

6. klass

Vene keel, 6. klass

6.11.2.6. 6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle; mõistab kaheosaliste liitlausete tähendust, eristab osalausete väljendatud suhteid ja seoseid;
- 2) küsib ja edastab teavet tuttavates situatsioonides, suunab enda ning teiste tegevust käitumisnorme arvestavalt;

- 3) jälgib kaaslaste vastuseid ning täiendab neid;
- 4) osaleb õpitegevuse planeerimisel, kasutab suunamisel enesekontrollivõtteid, küsib abi, valib ja kasutab abivahendeid;
- 5) kasutab sõnade õpitud muutevorme eri funktsioonides (tegusõna muutevorme õpetaja abiga);
- 6) moodustab liitsõnu ja tuletisi õpitud mallide ulatuses, mõistab liitsõnade ja tuletiste tähendust;
- 7) kirjutab sõnu õigesti, kasutab vajaduse korral individuaalseid abivahendeid, teeb ära kirja lauseosade või lühikeste lausete kaupa ja kontrollib tulemust;
- 8) analüüsib sõnavormi koostist ja tähendust;
- 9) moodustab sõnavorme, esitab suunamisel süntaksi- ja morfoloogiaküsimusi;
- 10) loeb õpitud teksti kõne tempos lodusalt sisule vastava intonatsiooniga, täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid;
- 11) loeb jõukohast tundmatut teksti peamiselt süntagmade kaupa;
- 12) taastab tekstilõikude sisu (valikjutustamine), valib ja kasutab jutustamiseks abivahendeid;
- 13) kirjeldab situatsioone ja objekte plaani alusel;
- 14) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelas(t)e käitumisele.

Õppesisu

1. Täishäälikute ja kaashäälikute õigekiri. Sõnavormi muutmine (õigekirja kontrollimise eesmärgil). Pehmendusmärgi õigekiri.
Sõna häälikkoosseisu analüüs (1–3-silbilistes sõnades).
Kommenteerimine, kirjutamine ja kontrollimine (õpetaja juhatusel).
2. Süntaksi- ja morfoloogiaküsimuste esitamine.
3. Sõnavormi muutmine ja moodustamine.
4. Sõnavormi koostise ja tähenduse analüüs.
5. Sõnaliited. Sõnade õpitud liidetega tuletamine.
6. Liitsõnade ja tuletiste tähendus ja moodustamine.
7. Sõnaliikide nimetuste ja tunnuste teadmine: nimisõna, omadussõna, tegusõna, arvsõna, mäarsõna.
Lausete laiendamine ja täiendamine (õpetaja juhatusel).
Käändevormide ja pöördevormide rakendamine.
8. Liht- ja koondlausete mõistamine ja kasutamine.
9. Kaheosaliste liitlausete mõistamine.
10. Tekstide ära kirjutamine ja kontrollimine (lauseosade või lühikeste lausete kaupa). Oma vigade leidmine ja parandamine (vajaduse korral õpetaja abiga).
11. Etteütlus, valiketteütlus. Oma vigade leidmine ja parandamine (õpetaja juhatusel).
12. Tekstide lugemine (õpitud teksti kõne tempos lodusalt sisule vastava intonatsiooniga, jõukohase tundmatu teksti peamiselt süntagmade kaupa).
13. Tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise hindamine.
14. Teksti peamõtet leidmine (õpetaja juhatusel).
15. Teksti ja teksti lõikude pealkirjastamine.
16. Ümberjutustamine (tekstilähedaselt või valikuliselt, abivahendite kasutamine omavaliku järgi).
17. Situatsioonide ja objektide plaani alusel kirjeldamine.
18. Õpitegevuse planeerimine. Abi otsimine, abipalved.
19. Dialoogid (eri tüüpi dialoogirepliikid koostegevuses, kokkuvõtted ühistegevusest).
20. Inimeste iseloomustamine.
21. Vestlemine tegevusaktidest. Oma arvamuste põhjendamine.
22. Vestlemine sündmustest.
23. Teabe leidmine. Teatmikud.

Eesti keel teise keelena, 6. klass

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab lihtsat, lühikeste lausetega kõnet, osaleb dialoogis tuttavatel teemal;
- 2) tuleb suulisel suhtluses toime eakohastes igapäevaelu situatsioonides;
- 3) saab aru lihtsatest kirjalikest tekstidest, mille sõnavara on sageli kasutatav (isiklikud kirjad, lühiuudised, juhendid);
- 4) kirjeldab suuliselt ja kirjalikult ennast ja oma lähimat ümbrust.

Õppesisu

1. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
2. Asesõnade eristamine ja kasutamine. Isikulised asesõnad, näitavad asesõnad (see, need), küsivad asesõnad (kes? mis? kelle? kellel? missugune? mitu? kuhu? kus? kust?).
3. Käändsõnade lõpud, käänevormid küsimuste vastustena.
4. Õpitud pöördõnade pööramine (olevikus). Kääskiv kõneviis.
5. Asesõnade alg-, kesk- ja ülivõrre.
6. Arvutamine kuni 100. Järgarvud. Mitu? Mitmes? Kui palju?
7. Määrsõnade eristamine ja kasutamine (hästi; siin, seal; eile, täna, homme).
8. Osalemine dialoogides (tuttavatel teemadel).
9. Sõnade, väljendite ja lausete lugemine, ära kirjutamine ja kirjutamine.
10. Iseenda ja oma lähima ümbruse kirjeldamine (suuliselt ja kirjalikult).
11. Lühikeste sõnumite koostamine ja kirjutamine (tuttavatel teemadel).
12. Kirjutatud lühikeste lihtsate tekstide lugemine ja mõistmine (isiklikud kirjad, lühiuudised, juhendid).
13. Lühikestest lihtsatest tekstidest vajaliku teabe leidmine.
14. Suuliste ja kirjalikkude juhendite järgimine.
15. Lühikeste etteütluste kirjutamine.
16. Eesti autorite kirjandusega tutvumine.
17. Eestimaa kaardi tundmine.
18. Eesti tähtpäevi tundmine.

Võimalikud õppeteemad: Mina ja minu perekond. Kodused tööd ja töövahendid. Vanemate töö. Kool ja klass. Huvid. Vaba aeg. Minu päev. Sõbrad. Välimus ja iseloom. Ilm ja aastaajad. Nädalapäevad ja kuud. Arvud, liitmine ja lahutamine, korrutamine ja jagamine. Kehaosad. Turvalisus. Liiklemine ja liiklus. Liiklusvahendid. Eestimaa kaart. Eesti riigi ja rahvuslike tähtpäevad. Eesti kombed. Jutte ja luuletusi eesti lastekirjandusest.

Võõrkeel, 6. klass

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) saab aru õpitud sõnadest ja lühikestest lausetest;
- 2) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- 3) mõistab lihtsaid sagedamini esinevaid väljendeid ja sõnu sisaldavaid tekste;
- 4) kasutab õpitud sõnu ja väljendeid oma (küsimuste esitamine, küsimustele vastamine) vajaduste väljendamiseks;
- 5) suudab kirjutada lühikesi lauseid ja fraase enda ja oma lähima ümbruse kohta.

Õppesisu

1. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
2. Enim levinud pöördõnad.
3. Tuttavate esemete ja olendite nimetamine.
4. Omadussõnade kasutamine.
5. Lihtsate lühikeste lausete moodustamine (õpitud sõnavara piires).
6. Lihtsatele küsimustele vastamine. Lühikeste lihtsate küsimuste esitamine (õpitud sõnavara piires).
7. Viisakusväljendite kasutamine.
8. Suuliste juhendite järgimine.
9. Õpitud sõnade ja väljendite oma vajaduste väljendamiseks kasutamine (küsimuste esitamine, küsimustele vastamine).

10. Arvutamine kuni 20.
11. Võõrkeele tähestiku tundmine. Trüki- ja kirjatähed.
12. Õpitud sõnade ja väljendite lugemine ja ärakirjutamine.
13. Kirjutatud lühikeste lihtsate tekstide lugemine ja mõistmine (õpitud teemade piires).
14. Lühikeste lausete ja fraaside enda ja oma lähima ümbruse kohta kirjutamine.
15. Keelemängudes osalemine.

Võimalikud õppeteemad: Mina ja minu perekond. Viisakus. Kodu. Toit. Riided ja jalatsid. Kool ja klass. Ilm ja aastaajad. Nädalapäevad. Kuud. Loomad. Linnud. Arvud. Värvid. Jõulud. Lihavõtted. Võõramaa tähpäevad.

Matemaatika, 6.klass

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) järjestab naturaalarve 10 000 piires (suuliselt ja kirjalikult);
- 2) kirjutab ja loeb naturaalarve kasvavas ja kahanevas järjekorras 10 000 piires;
- 3) võrdleb arve 10 000 piires, esitab võrdlemise tulemuse märkide $<$, $>$, $=$ abil;
- 4) esitab arvu järguühikute summana ning järguühikute summa järgi (10 000 piires);
- 5) ümardab arve kümnelite ja sajalisteni 10 000 piires;
- 6) liidab ja lahutab kirjalikult arve 10 000 piires (nii üleminekuta kui ka üleminekuga);
- 7) korrutab ja jagab kolmekohalist arvu ühekohalisega 10 000 piires (nii üleminekuta kui ka üleminekuga);
- 8) suurendab ja vähendab arvu 10, 100, 1000 korda 10 000 piires;
- 9) korrutab ja jagab kirjalikult neljakohalist arvu ühekohalise arvuga 10 000 piires (nii üleminekuta kui ka üleminekuga);
- 10) kontrollib nelja aritmeetilist tehet pöördtehtega 10 000 piires;
- 11) leiab puuduva tehtekomponendi, kasutades nelja aritmeetilist tehet 10 000 piires;
- 12) määrab tehete järjekorra avaldistes;
- 13) kasutab lugemisel ja kirjutamisel Rooma numbreid I–XX;
- 14) eristab, loeb ja kirjutab lihtmurdu, liigmurdu ning segaarvu;
- 15) võrdleb ühenimelisi murde;
- 16) liidab ja lahutab ühenimelisi murde;
- 17) leiab ühte ja mitut osa arvust;
- 18) eristab kümnendmurdu naturaalarvust, loeb ja kirjutab kümnendmurde, seostab kümnendmurde rahaga;
- 19) liidab ja lahutab kümnendmurde;
- 20) arvutab vanust, sünniaastat, ajavahemikku, sündmuse toimumise aega;
- 21) teab mõõtühikuid *detsimeeter*, *detsiliiter*, *milliliiter*, *sajand* ja seoseid $1 \text{ dm} = 10 \text{ cm}$; $1 \text{ m} = 10 \text{ dm}$; $1 \text{ saj} = 100 \text{ a}$;
- 22) teisendab, liidab ja lahutab nimega arve kirjaliku arvutamise võtet kasutades;
- 23) eristab kolmnurki nurkade järgi;
- 24) liidab ja lahutab lõikude pikkusi;
- 25) arvutab kolmnurga, ruudu ja ristküliku ümbermõõtu;
- 26) lahendab tekstülesandeid tervikust ühe ja mitme osa leidmiseks;
- 27) lahendab kolmetehtelisi ülesandeid lahendusplaanile toetudes (õpetaja abiga);
- 28) lahendab probleemsituatsioone (õpetaja abiga).

Õppesisu

1. Naturaalarvud 10 000 piires: moodustamine, lugemine, kirjutamine (suuliselt ja kirjalikult).
2. Arvu naabrid. Naturaalarvude kasvavas ja kahanevas järjekorras 10 000 piires nimetamine 1, 10, 100 ja 1000 kaupa.
3. Arvude 10 000 piires võrdlemine. Võrdlemise tulemuse esitamine märkide $<$, $>$, $=$ abil.
4. Arvude klasside ja järkude tabelisse ja vastupidi kirjutamine (100 000 piires).
5. Arvu esitamine järkarvude summana, järkarvude summa järgi arvu esitamine (10 000 piires).
6. Arvude ümardamine kümnelite, sajaliste ja tuhandeliteni 10 000 piires.

7. Liitmine ja lahutamine 10 000 piires nii üleminekuta kui ka üleminekuga (kirjalikult).
8. Liitmine 10 000-ni, lahutamine 10 000-st.
9. Arvude suurendamine ja vähendamine 10, 100, 1000 korda (10 000 piires).
10. Kolmekohaliste arvude korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga 10 000 piires (nii üleminekuta kui ka üleminekuga).
11. Neljakohaliste arvude korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga 10 000 piires (nii üleminekuta kui ka üleminekuga). Jäägita ja jäägiga jagamine.
12. Liitmise ja korrutamise vahetuvusseadused.
13. Liitmise/lahutamise ja korrutamise/jagamise pöördtehetega kontrollimine (10 000 piires).
14. Puuduva tehtekomponentide leidmine 10 000 piires (nelja aritmeetilise tehte ulatuses).
15. Tehete järjekord. Tehete järjekorra kahe- ja kolmetehtelistes avaldistes määramine. Ümarsulud kolmetehtelistes avaldistes.
16. Järgarvud 10 000-ni.
17. Rooma numbride I–XX lugemine ja kirjutamine.
18. Lihtmurdude, liigmurdude ja segaarvude eristamine, lugemine ning kirjutamine.
19. Ühenimeliste murdude võrdlemine, liitmine ja lahutamine.
20. Ühe ja mitme osa leidmine arvust.
21. Kümnendmurdude naturaalarvudest eristamine, lugemine ja kirjutamine. Kümnendmurde rahaga seostamine.
22. Kümnendmurdude liitmine ja lahutamine.
23. Vanuse, sünniaasta, ajavahemiku, sündmuse kestvuse ja toimumise aja arvutamine.
24. Mõõtühikud: *detsimeeter; detsiliiter, milliliiter; sajand*.
Seosed: 1 dm = 10 cm; 1 m = 10 dm; 1 l = 10 dl; 1 l = 1000 ml; 1 saj = 100 a.
25. Nimega arve teisendamine, liitmine ja lahutamine (kirjaliku arvutamise võtet kasutades).
26. Kolmnurkade eristamine nurkade järgi.
27. Mõõtkava tutvustamine.
28. Lõikude pikkuste liitmine ja lahutamine.
29. Kolmnurga, ruudu ja ristküliku ümbermõõdu (P) arvutamine.
30. Tekstülesannete tervikust ühe ja mitme osa leidmiseks lahendamine.
31. Kolmetehteliste ülesannete lahendusplaanile toetudes lahendamine (õpetaja abiga):
lihtülesannete ühendamine kolmetehteliseks ülesandeks;
andmete väljatoomine ja vormistamine skeemina,
lahendusplaani koostamine ning lahendamine ühistööna.
32. Erinevate probleemsituatsioonide lahendamine (õpetaja abiga).

Loodusõpetus, 6. klass

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) märkab oma ümbruses toimuvaid muutusi ja kirjeldab neid;
- 2) jälgib katseid ja sooritab neid õpetaja juhendamisel ise;
- 3) loeb lihtsaid plaane ja kaarte; koostab plaane (abiga);
- 4) tunneb ära pinnavormide kujutised füüsilisel kaardil, teab pinnavormide olulisi tunnuseid;
eristab jõge, järve, merd, saart, poolsaart;
- 5) iseloomustab oma kodukoha looduskeskkonna objekte ja nähtusi (vajaduse korral abivahendeid kasutades);
- 6) eristab eluta ja elusa looduse objekte;
- 7) täidab ja kirjeldab abiga õppejooniseid ja skeeme, mis võimaldavad mõista õppeinfos sisalduvaid seoseid
(nt õppejoonis: vee ringkäik looduses);
- 8) teab põhi- ja vaheilmakaari; määrab kompassi abil põhiilmakaari (õpetaja juhendamisel);
- 9) kirjeldab vett erinevas olekus ja toob välja vee oleku muutumise tingimused ning mõistab vee tähtsust inimese elus;
- 10) teab õhu tähtsamaid omadusi; loeb, märgib ja mõõdab vee ning õhu temperatuuri.

Õppesisu

1. Elu ja looduse ümbrusel vaatlemine. Toimivate muutuste kirjeldamine.
2. Katseid jälgimine ja sooritamine neid ise õpetaja juhendamisel.
3. Eluta ja elus loodus. Eluta ja elusa looduse objektide eristamine.
4. Organismide seose elukeskkonnaga mõistmine.
5. Mõistad *keha* ja *aine*. Ainete olekud. Olekute muutumine.
6. Vesi erinevates olekutes. Vee temperatuur. Vee oleku muutumise tingimused. Vee oleku muutumise kirjeldamine.
7. Õhu tähtsamate omaduste tundmine.
8. Tuule tugevuste iseloomustamine loodulike tunnuste järgi.
9. Vee ja õhu tähtsuste looduses ja inimese elus mõistmine.
10. Vee ja õhu temperatuuri lugemine, märgimine ning mõõdamine.
11. Õhk ja vesi mullas. Ilma mõjutuse mullale mõistmine.
12. Maavarade nimetamine, eristamine, rühmitamine ja kirjeldamine. Maavarade kasutamine. Maavarad füüsilisel kaardil.
13. Loodussäästlikku eluviisi põhimõtete arusaamine.
14. Lihtsate topograafiliste plaanide ja kaartide lugemine. Plaanide koostamine (õpetaja abiga).
15. Pinnavormide kujutiste füüsilisel kaardil äratundmine. Pinnavormide oluliste tunnuste tundmine.
16. Jõe, järve, mere, soode, saare, poolsaare eristamine.
17. Oma kodukoha looduskeskkonna objektide ja nähtuste iseloomustamine (vajaduse korral abivahendeid kasutades).
18. Õppejooniste ja skeemide (nt õppejoonis: vee ringkäik looduses) täitmine ja kirjeldamine (õpetaja abiga).
19. Põhi- ja vaheilmakaared. Kompassi abil põhiilmakaarte määramine (õpetaja juhendamisel).

Võimalikud õppeteemad

ORGANISMID ja ELUPAIGAD (kodukoha näitel)

- Maismaataimed ja -loomad. Mitmekesisus.
- Välisehitus. Eluviis. Toitumine ja kasvamine.
- Veetaimed ja -loomad, erinevus maismaaorganismidest.
- Kultuurtaimed ja koduloomad.
- Organismide seos elukeskkonnaga.

VESI

- Vee leidumine looduses. Mage ja soolane vesi. Mageda vee tähtsus elule Maal.
- Kehad ja ained. Ainete olekud. Vesi kui aine. Vee kolm olekut.
- Vee soojenemine ja jahtumine looduses. Vee paisumine soojenemisel ja kokkutõmbumine jahtumisel. Veetemperatuur ja selle muutumine eri aastaegadel. Vee soojusjuhtivus.
- Vee tahke olek. Jää tekkimine. Vee külmumistemperatuur. Jää omadused ja jää kasutamine.
- Jää sulamine. Aurumine jää pinnalt.
- Jää meie veekogudel. Ohutusnõuded nõrga jää korral.
- Vee gaasiline olek. Veeaur. Õhuniiskus.
- Vee keemine, keemistemperatuur. Kondenseerumine.
- Veeringe looduses: vee aurumine veekogudelt ja maismaalt. Vihmad ja teised sademed.
- Vesi kui lahusti. Mineraalvesi kui looduslik lahus. Vee ja veelahuste elektri juhtivus.
- Jões ja järved kui veekogud. Peajõgi ja lisajõed. Jõe osad: lähe, keskjooks, suue, parem kallas, vasak kallas. Vee voolamine jões, voolusuund. Joad.
- Elu magedates veekogudes.
- Meer. Meere mõju ilmale. Elu soolases veekogus.
- Põhjavesi: vee liikumine maapinnas. Allikad. Põhjavee kaitse reostumise eest.
- Sood kui looduslikud veereservuaarid. Soode kaitse.
- Kliima ja veekogude vastastikune mõju.
- Puhta vee omadused. Joogivesi. Vee puhastamine: filtreerimine, destilleerimine.
- Inimtegevus ja vee puhtuse kaitse.

ÕHK

- Õhk kui gaaside segu: õhu koostisse kuuluvad tähtsamad gaasid.
- Puhas ja saastunud õhk. Puhta õhu omadused.

- Õhk on halb soojusjuht. Õhu soojenemine ja jahtumine: muutused erinevatel aastaegadel.
- Õhu paisumine soojenemisel ja kokkutõmbumine jahtumisel. Ruumala muutused.
- Õhk ruumides. Erinevad soojusallikad: ahiküte, elektriküte, gaasiküte.
- Õhutemperatuur ja selle mõõtmine.
- Õhu liikumine. Tuul. Kliima ja tuulte tekkimine.
- Õhu osa elusorganismides elus.
- Õhu puhtus linnas, maal ja metsas. Inimtegevus ja õhukaitse. Õhu puhastamine.

MULD

- Mulla tekkimine ja koostis. Erinevad mullatüübid. Kodukoha mullad.
- Huumus mullas. Mulla viljakus. Muld taimede kasvupinnasena. Taimede saagikus mulla viljakuse näitajana.
- Mullaloomad.
- Kliima mõjutus mulla tekkimist ja muutmist.
- Mullaharimine. Mulla väetamine.
- Mulla tähtsus looduses. Inimtegevus ja mullakaitse. Loodussäästlik eluviis.

KODUKOHA PLAAN ja KAART

- Ilmakaared (põhi- ja vaheilmakaared). Ilmakaarte määramine looduslike märkide abil.
- Kompass ja selle kasutusvõimalused. Suundade määramine.
- Plaan. Plaani leppemärgid. Plaani mõõtkava. Lihtsate plaanide koostamine ja lugemine.
- Eesti pindala. Naaberriigid. Eesti kaart.

PINNAVORMID KODUKOHAS

- Maastikuline liigestus. Tasandikud, madalikud, kõrgestikud, künkad, orud, paekallas.
- Mandri-Eesti, saared ja poolsaared.
- Kodukoha pinnavormid. Põhja-Eesti rannikumadalik. Põhja-Eesti paekallas. Sinimäed. Jõeorud.
- Pinnavormide kujutamine kaardil.

MAAVARAD

- Maakoore ehitusest.
- Ehitusmaterjalidena kasutatavad maavarad. Graniit. Lubjakivi. Liiv. Kruus. Savi.
- Põlevad maavarad. Turvas, briketitööstus. Põlevkivi, kaevandus ja karjäär. Kivisüsi. Nafta. Maagaas.
- - Elektrienergia tootmine. Ohutusnõuded elektri kasutamisel.
- - Soolad. Kivisool. Kaalisool. Fosforiit. Soolade kasutamine.
- - Metallid. Mustad metallid. Raud. Värvilised metallid. Vask. Alumiinium. Tina. Plii. Väärismetallid.
- - Metallid inimese kasutuses. Sulamid.
- - Maavarade kaevandamise tagajärjed loodusele.
- Eestis leiduvad ja kaevandatavad maavarad. Maavarad füüsilisel kaardil.

INIMTEGEVUS KODUKOHAS

- Inimtegevuse sõltuvus looduskeskkonnast ja kliimast.

Ajalugu, 6. klass

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb huvi oma perekonnaga seotud minevikusündmuste vastu;
- 2) teab, et kodukoht ja elutingimused on ajaloo käigus muutunud;
- 3) tajub mineviku ja oleviku seoseid;
- 4) mõistab „põlvkonna” olemust;
- 5) mõistab ajalist järgnevust ajateljel, omab üldist ettekujutust kodukoha ajaloo perioodidest.

Õppesisu

1. Oma perekonnaga seotud minevikusündmuste vastu huvi tundmine.
2. Kodukoha ja elutingimuste muutuste ajaloo käigus ülevaade.
3. Mineviku ja oleviku seoste tajumine.

4. Mõiste „põlvkonna” olemuse tundmine.
5. Ajalise järgnevuse ajateljel mõistmine.
6. Üldise ettekujutuse kodukoha ajaloo perioodidest ja ajalooallikatest moodustamine.
7. Olulisemate ajaloo põhimõistete teadmine.
8. Vanaaja olulisemate kultuurisaavutuste tundmine.
9. Vanaaja tsivilisatsioonide asukohtade näitamine kaardil.

Võimalikud õppeteemad

LÄHIAJALUGU

- Kus ma elan ja kes ma olen. Minu elulugu – minu isiklik ajalugu.
- Suguvõsa, sugupuu. Põlvkondade erinevad esemed/asjad. Mind ümbritsevad vanad hooned ja ehitised.
- Lähiumbrus ja inimeste elu-olu ajaloo käigus. Kohalikud elanikud, nende riietus. Tegevused: käsitöö, põlluharimine, kaubandus. Ehitised: kirikud, raekoda, elamud jms. Võrdlus tänapäevaga.

MUINAS- JA VANAAJAST

- Sissejuhatus ajaloo ainesse. Mis on ajalugu. Kuidas me saame teada inimeste elust minevikus. Ajatelg. Kuidas arvatakse ajaloos aega. Ajaloo periodiseerimisest.
- Muinasaeg. Inimkonna tekkimine. Ürginimene, tema areng. Ürginimese uskumused. Sugukonnad ja hõimud. Karjakasvatuse ja põlluharimise algus.
- Ürgkogukondlik kord. Muinasaja ajajärgud ja nende üldisloomustus. Kivi-, pronksi- ja rauaajaga perioodid. Ürgkogukondliku korra lagunemine.
- Vanaaeg. Sisu ja üldisloomustus. Inimese tegevus ja elu-olu.
- Vana-Ida. Idamaade muistsed tsivilisatsioonid ehk kõrgkultuurid. Idamaade kõrgkultuuride tekkimine. Vana-Egiptus. Mesopotaamia. Muistne Hiina ja India.
- Vana-Kreeka. Linnriigid ehk polised. Athena ja Sparta. Vana-Kreeka kultuur: teater, kirjandus ja kunst, tsirkus, olümpiamängud.
- Vana Rooma. Rooma riigi tekkimine. Elu-olu Rooma riigis. Kultuur. Rooma vallutused.
- Ristiusu tekkimine ja kuulutamine Rooma riigiusuks.
- Suurrahvaste rändamine. Lääne-Rooma riigi lõpp.

Inimeseõpetus, 6. klass

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) märkab ja jätab suhtlemisel meelde kaaslaste seisukohti, eristab kohast käitumist/suhtlemist kohatust käitumisest/suhtlemisest;
- 2) võrdleb ja hindab õpetaja suunamisel enda ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ja käitumist (eesmärk, tingimused, põhjus–tagajärg);
- 3) kasutab tuttavates olukordades suhtlemissituatsioonist, -partnerist ja -eesmärgist sõltuvaid variatiivseid väljendusviise;
- 4) mõistab vabandamise kui oma süüst/eksimusest arusaamist ja kahetsemist;
- 5) kirjeldab ning hindab plaanile toetudes oma huvisid ja toimetulekut koolis (õnnestumised, raskused jms);
- 6) omab ettekujutust inimese organismi üldisest ülesehitusest, tunneb joonisel inimfiguuris ära elutähtsad organid;
- 7) nimetab ebatervisliku toitumise võimalikke tagajärgi, oskab valida erinevate toitumise hulgast tervisele kasulikke;
- 8) teadvustab ja aktsepteerib murdeeaga seotud muutusi oma organismis ja käitumises, mõistab arengu individuaalsust;
- 9) hoolitseb oma välimuse eest ja valib olukorrale vastavad rõivad;
- 10) kirjeldab uimastite mõju organismile ja käitumisele;
- 11) koostab õpetaja juhendamisel kodu korrashoiuga seotud tegevuste plaani (tööde järjekord, vahendid, tööjaotus);
- 12) hangib õpetaja juhendamisel teavet kaaslastelt (küsimuste esitamine) ja eriliigilistest tekstidest (Internet, meedia, teatmeteosed, sõiduplaanid);
- 13) oskab kasutada kodukoha ühistranspordi sõiduplaane;
- 14) mõistab telefoni otstarbeka kasutamise vajalikkust;

15) nimetab kodukeemia pakenditel olevate piktogrammide tähendusi, teab kodukeemia väärkasutuse tagajärgi ja nende ennetamise võimalusi;

16) kirjeldab peamisi tule- ja veeohutuse nõudeid ning käitumisstrateegiaid vastavate õnnetusjuhtumite korral.

Õppesisu

1. Kaaslaste seisukohtade suhtlemisel märkmine ja meeldejäätmine. Kohane käitumine/suhtlemine ja kohatu käitumine/suhtlemine.
2. Võrdlemine ja hindamine õpetaja suunamisel enda ja kaaslaste emotsionaalsete seisundete ja käitumise (eesmärk, tingimused, põhjus–tagajärg).
3. Kasutamine tuttavates olukordades suhtlemissituatsioonist, -partnerist ja -eesmärgist sõltuvate variatiivsete väljendusviiside.
4. Mõistmine vabandamise kui oma süü/eksimuse arusaamise ja kahetsemise.
5. Kirjeldamine ning hindamine plaanile toetudes oma huvide ja toimetuleku koolis (õnnestumised, raskused jms).
6. Inimese organismi ettekujutus. Elutähtsate organite joonisel inimfiguuris äratundmine.
7. Ebatervisliku toitumise võimalike tagajärgi nimetamine. Erinevate toitute hulgast tervisele kasulike valimine.
8. Murdeega seotud muutuste oma organismis ja käitumises teadvustamine ja aktsepteerimine. Arengu individuaalsuse mõistmine.
9. Oma välimuse eese hoolitsemine. Olukorrale vastava rõiva valimine.
10. Uimastite mõju organismile ja käitumisele kirjeldamine.
11. Kodu korrashoiuga seotud tegevuste plaani koostamine õpetaja juhendamisel (tööde järjekord, vahendid, tööjaotus).
12. Hankimine õpetaja juhendamisel teabe kaaslastelt (küsimuste esitamine) ja eriliigilistest tekstidest (Internet, meedia, teatmeteosed, sõiduplaanid).
13. Kodukoha ühistranspordi sõiduplaanide kasutamine.
14. Telefoni otstarbeka kasutamise vajalikkuse mõistmine.
15. Kodukeemia pakenditel olevate piktogrammide tähenduste nimetamine. Kodukeemia väärkasutuse tagajärgi ja nende ennetamise võimaluste teadmine.
16. Kirjeldamine peamiste tule- ja veeohutuse nõuete ning käitumisstrateegiate vastavate õnnetusjuhtumite korral.

Võimalikud õppeteemad

SUHTLEMINE ISEENDAGA

- Mina-pilt: oskused ja võimed, huvid, õpiraskused.
- Sarnasused ja erinevused kaaslastega.
- Enesehinnang. Oma võimete ja võimaluste teadvustamine. Vale enesehinnang kui konfliktide allikas.
- Oma huvid ja toimetulekud koolis (õnnestumised, raskused jms). Oma õppimiskäiku planeerimine.

SUHTLEMINE EAKAASLASTE ja TÄISKASVANUTEGA

- Inimene suhtlemises. Põhivajadused. Kombed. Vestlemiskunst.
- Viisakus ja taktitunne. Viisakus ilma teisi solvamata. Tervitamine, esitlemine.
- Külaskäik ja külaliste vastuvõtmine. Lauakombed, söögikord.
- Tänaval ja mujal avalikes kohtades. Teatris ja kontserdil.
- Murdealise õigused ja kohustused.
- Suhtlemine kodustega. Pinged, arusaamatused ja konfliktid kodus. Konfliktide ennetamine ja lahendamine.
- Sõltumatus. "Iseseisvuse" püüdlamine, sõprade arvamuse ületähtsustamine jne. Valetamine, vaikimine, hädavale. Süüteo ülestunnistamine ja vabandamine.
- Suhtlemine sõpradega ja "sõpradega". "Kambavaim". Jäljendamine. Isiklik arvamus. Vastutus. Keeldumine negatiivsetest ettepanekutest.
- Suhtlemine rühmades. Rühmasuhted. Seltsivus, rollid. Rühmaliidri mõju, sellega arvestamine.
- Suhtlemine vastassugupoolega. Tähelepanu köitmine. Tunnete verbaalne ja mitteverbaalne väljendamine. Reageerimine (eba)meeldivatele ettepanekutele jms.
- Suhtlemine teistest rahvustest inimestega.

INIMESE ARENG

- Murdeiga. Muutused tüdrukute ja poiste organismis.
- Igapäevane hügieen: hommikune ja õhtune tualett. Karastamise vajalikkus. Dushsh, vann, saun, bassein. Jalgade, käte puhtus ja hooldamine.

- Poiste ja tüdrukute hügieen. Hügieenivahendite valik ja kasutamine. Ravikosmeetika vajadus ja kasutamine.
- Muutused tüdrukute ja poiste käitumises, sh suhtlemises. Ebasobivate käitumismallide põhjused, nende kujunemisest hoidumine.

INIMESE KEHA JA SELLE EEST HOOLITSEMINE

- Toidu- ja toitained. Toitumisrežiim. Hommiku-, lõuna- ja õhtusöögiks sobivad toidud.
- Toitude valik maitseomaduste ja tervislikkuse põhjal.
- Toiduainete peamised rühmad: piima-, lihatooted, jahutooted, juur- ja puuviljad.
- Toiduainete varumine ja ostmine. Toiduainete pakendiinfo (eri toitainete sisaldumine. parim enne jms).
- Toiduvalmistamine: toorsalatid, võileibade valmistamine, kaunistamine, soojad võileivad. Maitseained.
- Kiirtoit (rämpstoit) – populaarsuse põhjused, mõju inimese organismile.
- Üle- ja alatoitumine (sh enese näljutamine kõhnumise eesmärgil), selle mõju tervisele.
- Esmaabi (toidu- jms)mürgituse, mao- ja putuka- (puugi)hammustuse korral.
- Riietus ja mood. Noortemood ja kandja välimus. Olukorrale ja kehaehitusele sobiva riietuse valik.
- Töö-, kodu- ja peoriietus. Riiete ja jalanõude puhtus ja korrashoid.
- Soeng: eale ja näokujule vastav soeng. Soeng koolis, koolipeol.
- Eakohased ehted ja kosmeetika.
- Küünthe hooldamine, maniküür, pediküür.
- Mood ja hügieen.
- Majanduslike võimaluste arvestamine moodsal riietumisel.
- Suitsetamise ja alkoholi kahjulikkus kasvavale organismile.
- Uimastite tarvitamisega seotud riskid. Uimastite tarvitamisega seotud vääruskumused. AIDS.

INIMENE JA KODU

- Kodu ja koduümbrus. Igapäevane korrashoid. Suurpuhastus kodus. Puhastuse planeerimine (tööde järjekord, jagamine pereliikmetega, vahendid).

INIMENE, SÄÄSTLIKKUS JA TURVALISUS

- Vee ja elektri säästlik tarbimine koolis ja kodus.
- Kodukeemia. Otstarve, säästlik ja turvaline kasutamine. Piktogrammide kodukeemia pakenditel.
- Olmejäätmete käitlemine kodus majapidamises. Tava-, taaskasutatavad, ohtlikud jäätmed. Prügi sorteerimine ja ärapaigutamine. Kogumispunktid. Jäätmete kompostimine.
- Pürotehnika (ost-müük alaealistele, kasutamine). Pommiähvarduse tegemisega kaasnevad ohud ja tagajärjed. Käitumine pommiähvarduse korral.
- Tuleohutuseeskirjade järgimine lapse igapäevastes tegevustes. Käitumine tulekahju korral.
- Käitumine veekogude juures, basseinis, veekeskuses.
- Käitumine metsas, loodusmatkal. Loodussäästlik käitumine.
- Liiklusõnnetuste peamised põhjused, liiklusõnnetusest teatamine ja abi kutsumine.
- Liiklusvahendid. Kodukoha ühistranspordi sõiduplaane kasutamine.

INIMENE JA TEAVE

- Olulisemad päevauudised, nende edastamine kaaslastele.
- Trükimeedia, TV, raadio. Reklaami eesmärk ja mõju. Teatmeteosed. Internet. Teabe hankimine.
- Kodukoha tuntumate paikade ja inimeste kohta lühiinfo hankimine ja edastamine (koostegevuses).
- Transport kodukohas ja kodukoha ümbruses. Orienteerumine sõiduplaanides.
- Telefoni otstarbekas kasutamine. Telefoniraamat, telefonikaart, mobiiltelefon.

Muusikaõpetus, 6. klass

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb õpitud rütmstruktuure lauludes, muusikas;
- 2) eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält, nimetab koori häälerühmi;
- 3) tunneb levinumaid rahvalaule, rahvalaulu liike;
- 4) laulab regilaulu, teab regilaulu esitamise traditsioone;

- 5) tunneb eesti olulisemaid rahvapille (nii välimuse kui ka kõla järgi), teab nende nimetusi;
- 6) teab mõningaid olulisemaid fakte eestlaste laulu- ja tantsupeost;
- 7) tunneb ja eristab duur- ja moll-helilaadi.

Õppesisu

1. Rütmistruktuurid: TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TAI-RI, (tunneb lauludes, muusikas).
2. Koori häälerühmid.
3. Koori hääled (eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält).
4. Rahvalaulu liigid (tunneb levinumaid rahvalaule).
5. Regilaulu laulmine.
6. Rahvapillid (nii välimuse kui ka kõla järgi, teab nende nimetusi).
7. Eesti laulupidu ja tantsupidu.
8. Helilaadid (duur- ja moll).

Kunstiõpetus, 6. klass

Õpitulemused

6. klassi lõpuks õpilane:

- 1) kasutab töövahendeid ja -materjale tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt;
- 2) arvestab inimese täisfiguuri kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes, näo kujutamisel silmade asukohta sellel;
- 3) kujutab temaatilistes töodes värvide abil tegevuse aega ja kohta;
- 4) loob kujutatavale sisult ja vormilt sobiva tausta;
- 5) väljendab kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemist pildiruumis ees- ja tagapool;
- 6) kujundab oma lähemat ümbrust (stend, klassiruum);
- 7) tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, graafika).

Õppesisu

1. Ilumeele ja loovuse arendamine.
2. Vaatlus- ja võrdlusoskuse ning kõne arendamine.
3. Motoorika ja kompimistaju arendamine.
4. Nägemis- ja ruumitaju ning sensomotoorse koordineerimise arendamine.
5. Kujutamine ja kujundamine ruumis ja tasapinnal.
6. Tõstmine oma töödes tegelaste ja objektide esile suuruse, asukoha ja värvi valiku abil.
7. Väljendamine osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemise üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel.
8. Joonistamine, maalimine, voolimine, modelleerimine, rebimine, kleepimine, voltimine paberist jne.
9. Esemete ja figuuride detailide märkimine ja kujutamine.
10. Kujutamine temaatilistes töodes värvide abil tegevuse aega ja kohta.
11. Loomine kujutatavale sisult ja vormilt sobiva tausta.
12. Kujutamine inimeste ja loomide erinevates poosides ja erinevate näoilmetega.
13. Arvestamine inimese täisfiguuride kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes, näo kujutamisel silmade asukohta sellel.
14. Perspektiivse kujutamise algvõtete tundmine.
15. Väljendamine kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemise pildiruumis ees- ja tagapool.
16. Kasutamine töövahendite ja -materjalide tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt.
17. Vaadeldud kunstitööde (skulptuur, maal, graafika) tundmine ja liigitamine.
18. Osalemine vestlustes rahvuskultuuri ja -kunsti teemadel (kodukandi rahvariided jne).
19. Piltide ja raamatuillustratsioonide lahtimõtestamine.
20. Oma tegevuse planeerimine ja analüüsimine. Valmistööde analüüsimine.
21. Oma ja kaaslaste tööde võrdlemine (leidmine peamiste tegelaste/objektide, toomine esile sarnasuste ja erinevuste).
22. Näituste korraldamine ja vaatamine.

23. Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.

Kehaline kasvatus, 6. klass

Õpetuse eesmärgid ja õpitulemused

Kehalise kasvatus eesmärgid ning õpitulemused rahuldatakse eesmärkidest ning sama vanade laste õpitulemustest põhikooli riiklikus õppekavas, võttesarvesse lihtsustatud õppel olevate õpilaste arenguvajadusi ja õppetöö rõhuasetusi.

Õppetöö rõhuasetused 6.–7. klassis

1. 6.–7. klassis arendatakse ja täiustatakse õpilaste kehalisi võimeid ning kujundatakse liigutusvilumused, arvestades murdeest lähtuvaid ealisi ja individuaalseid iseärasusi.

- Jätkatakse erinevate harjutuste tehnika õppimist, kusjuures õpilaste iseseisvus tõuseb (ülesannete täitmine esitatud plaani järgi, iseseisev tegevusplaan koostamine ja enesekontroll).
 - Pööratakse tähelepanu sellele, et õpilased tunneksid tervislike eluviiside põhitõdesid ja järgiksid neid, mõistaksid kaaslaste füüsiliste võimete erisusi ja arvestaksid nendega ühistegevustes, kujundaksid kehakultuuriga tegelemiseks vajalikke tahtemoadusi (sihikindlus, otsustavus, julgus, visadus, püsivus, kannatlikkus, enesevalitsemine, iseseisvus, algatusvõime).
2. Positiivse enesehinnangu kujunemisel on individuaalne lähenemine väga oluline.
- Tunnis omandatud oskuste ja teadmiste toel suunatakse õpilasi iseseisvalt harjutama ja sportima.
3. Tutvustatakse spordieetika nõudeid (aus võistlus, võistlusmäärustest kinnipidamine, vastase austamine).

Õppesisu

1. Põhiasendid, kehaosade liikumised.
 - Väljaseadepõlvitus, tagatoenglamang, poolspagaat. Käte kõverdamine toenglamangus.
 - Kere, käte ja jalgade hood, pinge- ja lõdvestusharutused.
 - Vabaharjutused, vahenditega harjutused.
2. Riviharjutused, kujundliikumine.
 - Mõisted rivist: rivi, viirg, kolonn, tiib, vahe, kaugus. Pöörded sammuliikumisel.
 - Kujundliikumised erinevate liikumisviiside kasutamisega.
3. Võimlemine.
 - Kõnd, jook, hüplemine, hüppamine.
Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutuste seosed. Liikumine ristsammuga ette, taha, kõrvale. Põlvetõstehüpe, jalatõste hüpe ette, taha, kõrvale. Põlvetõstevahetushüpe, sammhüpe (tüdrukud). Hüplemisharjutused hüpitsaga paigal ja liikudes. Hüplemine hüpitsatiirutamise silmusena.
 - Võimlemispalli visked, püüdmised. Kombinatsioonid võimlemispalliga.
 - Akrobaatika.
Pikk trel ette. Kätelise abistamisega. Ettevalmistavad harjutused rattaks kõrvale. Tiritamm (poisid). Harjutused vahenditega (tüdrukud).
4. Kergetõustik.
 - Jooks. Õige jooksutehnika alused.
Pendelteatejooks teatepulga määrustepärase vahetamisega.
Kestvusjooks kuni 2,5 km.
 - Hüpped. Kaugushüpe (sammhüpe) täishoolt. Kõrgushüpe (üleastumishüpe) täishoolt.
Hoojooksu mõõtmine. Paigalt kaugus- ja kolmikhüpe.
 - Visked. Pallivise viielt sammult. Topispallivise.
5. Sportmängud.
 - Korvpall. Kehaasend ja liikumistehnika. Pealevise söödult. Individuaalne kaitsemäng.
 - Jalgpall. Lööök jala siseküljega. Liikuva palli löömine. Langeva palli surmamine.
 - Rahvastepall.
6. Mängud.

- Mängud ja teatevõistlused osavuse, kiiruse, vastupidavuse, tähelepanu, orienteerumise, kuulmise, ruumitaju arendamiseks.
7. Suusatamine (vastavalt võimalustele).
- Paaristõukeline 1-sammuline sõiduviiis. Keppide tõuketa pooluisusammsõiduviiis.
 - Pidurdus ja pööre poolsaha abil.

Tööõpetus, 6. klass

Õpetuse eesmärgid

Tööõpetusel on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistusel täita oluline roll. Tööõpetuse kaudu omandab laps ainekavas fikseeritud baasoskused, lapsel kujuneb hoiak ja harjumus tööd teha ning teadvustub tööprotsess.

Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli sooritama.

Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd.

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks;
- 2) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana;
- 3) õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- 4) õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- 5) õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste toel;
- 6) omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- 7) õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima ning hindama;
- 8) arendab loovust ja esteetilist maitset;
- 9) õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- 10) õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;
- 11) on võimeline omandama kutseharidust.

Õpitulemused

6. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused

1. Käsitöös õpilane:

- 1) kavandab ja valmistab lihtsaid esemeid;
- 2) valib tikkimiseks sobivaid materjale ja töövahendeid;
- 3) tikib kaherealisi pisteid;
- 4) heegeldab ringselt;
- 5) koob ringselt;
- 6) koob sokki;
- 7) käsitseb õmblusmasinat ja õmbleb sellega;
- 8) õmbleb kahekordset palistust ja kahekordset õmblust;
- 9) õmbleb pealeõmmeldud taskut;
- 10) viimistleb erinevates tehnikates töid.

2. Kodunduses õpilane:

- 1) hoiab korras ning kaunistab kodu;
- 2) korrastab ja hooldab oma rõivaid;
- 3) valib toiduaineid ja valmistab lihtsamaid toite;
- 4) teab tervisliku toitumise põhimõtteid;
- 5) käitub toitu serveerides ja lauas olles viisakalt.

3. Puidutöös õpilane:

- 1) hõõveldab antud mõõtmetega nelikantliistu, silindrit ja koonust;

- 2) märgib ja töötleb baaspindu, rist- ja keeltappi;
- 3) puurib avasid akutrelliga ja puurpingil;
- 4) ühendab puitdetailide liim-, kruvi- ja tappliitega;
- 5) viimistleb valmistatud esemeid: toonib (peitsib), pahteldab ja värvib.

Õppesisu

1. Käsitöö

- Lihtsate esemete kavandamine ja valmistamine.
- Valimine tikkimiseks sobivate materjalide ja töövahendite.
- Kaherealiste pistete tikkimine.
- Ringselt heegeldamine.
- Ringselt kudumine.
- Sokkide kudumine.
- Õmblusmasina käsitlemine ja nendega õmblemine.
- Kahekordsete palistuste ja kahekordsete õmbluste õmblemine.
- Pealeõmmeldud taskute õmblemine.
- Erinevates tehnikades tööde viimistlemine.

2. Kodundus

- Kodu korras hoidmine ja kaunistamine.
- Oma rõivaste korrastamine ja hooldamine.
- Toiduainete valimine lihtsamate toitude valmistamine.
- Tervisliku toitumise põhimõtete teadmine.
- Toitu serveerides ja lauas olles viisakas käitumine.

3. Puidutöö

- Antud mõõtmetega nelikantliistu, silindrit ja koonust hõõveldamine.
- Baaspinna, rist- ja keeltapi märkimine ja töötlemine.
- Akutrelliga ja puurpingil avade puurimine.
- Puitdetailide liim-, kruvi- ja tappliitega ühendamine.
- Valmistatud esemete viimistlemine. Toonimine, peitsimine, pahteldamine ja värvimine.

7. klass

Vene keel, 7. klass

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) mõistab ja kasutab õpitud liht- ja koondlausemalle;
- 2) mõistab ja kasutab suunatult eri suhteid väljendavaid kaheosalisi liitlauseid;
- 3) hangib teavet teistelt inimestelt; õpetaja suunamisel tekstist;
- 4) mõistab seisukohtade võimalikku erinevust suhtlemisel, selgitab oma seisukohti;
- 5) selgitab talle mõistetavate sündmuste ajalisi ning põhjuslikke seoseid;
- 6) tuletab sõnu õpitud liidetega; moodustab liitsõnu;
- 7) kasutab sõnade käände- ja pöördevorme, analüüsib sõnavormide koostist;
- 8) tunneb ja rakendab tähekasutusreegleid;
- 9) kasutab õpitud ortograafiareegleid õpetaja suunamisel;
- 10) loeb jõukohast võõrast teksti kõne tempos;
- 11) loeb õpitud teksti lodusalt mõningase ilmekusega;
- 12) täidab endamisi lugedes sisulisi ja keelelisi ülesandeid;

- 13) rakendab õpetaja juhendamisel temaatilist lugemist;
- 14) iseloomustab tekstis kirjeldatud tegelasi plaani järgi, rühmitab neid teadaoleva(te) tunnus(t)e alusel;
- 15) annab hinnangu tekstis kirjeldatud tegelase(t)e käitumisele ja põhjendab seda viidetega tekstile või oma kogemusele;
- 16) taastab analüüsitud teksti sisu vastavalt püstitatud ülesandele (valikuliselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult), vajaduse korral rakendab teksti analüüsimisel kasutatud abivahendeid;
- 17) koostab pärast ühist ettevalmistust abivahenditele toetudes (kava, tugisõnad, sõnaühendid) lühikese kirjaliku ümberjutustuse.

Õppesisu

1. Õpitud ortograafiareeglite kasutamine (õpetaja suunamisel).
Täishäälikute ja kaashäälikute õigekiri. Sõnavormi muutmine (õigekirja kontrollimise eesmärgil).
Pehmendumärgi õigekiri.
Kommenteerimine, kirjutamine ja kontrollimine (õpetaja juhatusel).
2. Sõnavormi muutmine ja moodustamine.
3. Käänevormide ja pöördvormide kasutamine.
4. Sõnaliited. Sõnade õpitud liidetega tuletamine.
5. Sõnavormi koostise ja tähenduse analüüs.
6. Süntaksi- ja morfoloogiaküsimuste esitamine.
7. Liitsõnade ja tuletiste tähendus ja moodustamine.
8. Sõnaliikide nimetuste ja tunnuste teadmine: nimisõna, omadussõna, tegusõna, arvsõna, määrsõna.
Käänevormide ja pöördvormide kasutamine.
Rakendamine kõnes.
9. Lihtlausete, koondlausete ja kaheosaliste liitlausete mõistamine ja kasutamine.
10. Tekstide ärakirjutamine ja kontrollimine (lauseosade või lühikeste lausete kaupa). Oma vigade leidmine ja parandamine (vajaduse korral õpetaja abiga).
11. Konsenseerimise harjutamine: valiketteütlus, märkmete tegemine (õpetaja juhatusel).
12. Tekstide lugemine (õpitud teksti lüüsi ladusalt mõningase ilmekusega, jõukohase võõrase teksti kõne tempos).
13. Küsimusi esitamine. Tekstist vastusi leidmine (sõnu, lauseid ja lõike, vastab küsimustele).
14. Tekstis kirjeldatud tegelaste iseloomustamine (plaani järgi).
15. Tekstis kirjeldatud tegelaste rühmitamine (teadaolevate tunnuste alusel).
16. Tekstis kirjeldatud tegelaste käitumise hindamine. Oma arvamuste põhjendamine (viidetega tekstile või oma kogemusele).
17. Teksti ja teksti lõikude pealkirjastamine.
18. Teksti peamõtet leidmine (vajaduse korral õpetaja abiga).
19. Analüüsitud teksti sisu taastamine (valikuliselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult, vajaduse korral abivahendega).
20. Ümberjutustamine (tekstilähedaselt või valikuliselt, vajaduse korral abivahenditega).
21. Lühikese kirjaliku ümberjutustuse koostamine (pärast ühist ettevalmistust abivahenditele toetudes).
22. Teabe leidmine. Teabeallikad (teised inimesed, tekstid, teatmikud jne). Teabetekstide lugemine.
23. Dialoogid (oma seisukoha selgitamine ja põhjendamine).
24. Vestlemine tegevusaktidest. Oma arvamuste põhjendamine.
25. Vestlemine sündmustest.

Eesti keel teise keelena, 7. klass

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) saab aru selget teavet sisaldavast kõnest, saab aru kõne teemast ja olulisest sisust, saab aru igapäevaselt kasutatavast sõnavarast;
- 2) kirjeldab oma lähimat ümbrust lühikeste lausete ja lausete abiga;
- 3) tuleb suulisel suhtluses toime sagedamini erinevates teenindussfääriga seotud suhtlussituatsioonides, algatab ja lõpetab lühikesi dialooge;

4) kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid (isiklikud kirjad, märkmed), mis on seotud igapäevaeluga.

Õppesisu

1. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
2. Asesõnade eristamine ja kasutamine. Isikulised asesõnad, näitavad asesõnad (see, need), küsivad asesõnad (kes? mis? kelle? kellel? missugune? mitu? kuhu? kus? kust?).
3. Käändsõnade lõpud, käändevormid küsimuste vastustena.
4. Õpitud pöörsõnade pööramine (olevikus). MA- ja DA-infinitiivi kasutamine.
5. Asesõnade alg-, kesk- ja ülivõrre.
6. Arvutamine kuni 100. Järgarvud.
7. Määrsõnade eristamine ja kasutamine (hästi; siin, seal; eile, täna, homme).
8. Kaassõnade eristamine ja kasutamine (all, peal, kõrval).
9. Osalemine dialoogides (tuttavatel teemadel). Dialoogide alustamine, jätkamine ja lõpetamine (erinevates igapäevaelu ja teenindussfääriga seotud suhtlussituatsioonides). Info küsimine.
10. Iseenda ja oma lähima ümbruse kirjeldamine (suuliselt ja kirjalikult).
11. Lühikeste sõnumite koostamine ja kirjutamine (tuttavatel teemadel).
12. Kirjutatud lühikeste lihtsate tekstide lugemine ja mõistmine (isiklikud kirjad, lühiuudised, juhendid, reklaam).
13. Lühikestest tekstidest vajaliku teabe leidmine.
14. Lühikeste etteütluste kirjutamine.
15. Eesti autorite kirjandusega tutvumine.
16. Eestimaa kaardi tundmine.
17. Eesti tähtpäevi tundmine.

Võimalikud õppeteemad: Minu perekond ja kodu: küllakutse, kodu kohutused. Kool ja klass: tunniplaan, korrapidamine. Koolitarkoostmas. Sõbrad: välimus, iseloom. Huvid. Vaba aeg. Minu päev. Ilm ja aastaajad: mängud õues. Arvud, liitmine ja lahutamine, korrutamine ja jagamine. Turvalisus. Liiklemine ja liiklus: liiklusvahendid, tee küsimine ja juhatamine. Reisimine. Tervislik eluviis. Kehaosad: arsti juures. Hädaabi. Eestimaa kaart: meie riik, meie linn, kaunimad paigad. Eesti riigi ja rahvuslike tähtpäevad. Eesti kombed. Jutte ja luuletusi eesti lastekirjandusest. Lemmikraamat. Raamatukogus. Muuseumis. Teatris.

Võõrkeel, 7. klass

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) saab aru selgelt hääldatud fraasidest, lausetest ja tuttava situatsiooniga seotud lühikestest dialoogidest;
- 2) saab aru lihtsatest kirjalikest tekstidest, mis on seotud igapäevaelu ja vajadustega;
- 3) oskab suuliselt lühidalt tutvustada ennast ja oma lähiümbrust;
- 4) suudab alustada ja lõpetada lühivestlust õpitud teemade piires; osaleda lühidialoogis õpitud sõnavara ja lausemallide piires;
- 5) kirjutab lihtsaid lühiteateid igapäevaeluga seotud tegevustes (nt postkaart, kutse);
- 6) oskab näidise järgi lühikesi kirjeldavaid tekste koostada.

Õppesisu

1. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
2. Lihtsate lausete moodustamine (õpitud sõnavara piires).
3. Õpitud sõnade ja väljendite oma vajaduste väljendamiseks kasutamine (küsimuste esitamine, küsimustele vastamine).
4. Osalemine dialoogides (õpitud sõnavara ja lausemallide piires). Dialoogide alustamine, jätkamine ja lõpetamine (erinevates igapäevaelu ja teenindussfääriga seotud suhtlussituatsioonides).
5. Iseenda ja oma lähima ümbruse kirjeldamine (suuliselt).
6. Suuliste juhendite järgimine.

7. Kirjutatud lühikeste lihtsate tekstide lugemine ja mõistmine (õpitud teemade piires).
8. Lühikestest tekstidest vajaliku teabe leidmine.
9. Lühikeste lausete ja fraaside enda ja oma lähima ümbruse kohta kirjutamine.
10. Lihtsate lühiteadete igapäevaeluga seotud tegevustes kirjutamine (nt postkaart, kutse).
11. Lühikeste kirjeldavate tekstide koostamine (näidise järgi).
12. Arvutamine kuni 20.

Võimalikud õppeteemad: Mina ja minu perekond. Kodu ja kodused tööd. Vanemate töö. Lemmikloom. Lemmiktoit. Küllakutse. Riided ja jalatsid. Kaubamajas. Kool ja klass. Sõbrad. Välimus ja iseloom. Huvid. Vaba aeg. Ilm ja aastaajad. Kellaeg. Arvud. Jõulud. Lihavõtted. Võõramaa tähpäevad.

Matemaatika, 7.klass

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) järjestab naturaalarve suuliselt ja kirjalikult 100 000 piires;
- 2) loeb ja kirjutab naturaalarve 100 000 piires;
- 3) nimetab arve kasvavas ja kahanevas järjekorras (100 000 piires);
- 4) kirjutab arve klasside ja järkude tabelisse ja vastupidi (100 000 piires);
- 5) võrdleb arve 100 000 piires;
- 6) määrab järguühikute arvu ning üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste ja kümnetuhandeliste arvu antud arvus (100 000 piires);
- 7) ümardab arve tuhandeliseni 100 000 piires;
- 8) kasutab Rooma numbreid I–XXX daatumite lugemisel ja kirjutamisel;
- 9) liidab ja lahutab kirjalikult 100 000 piires;
- 10) korrutab ja jagab kirjalikult kahekohalise arvuga (toetudes algoritmile) 100 000 piires;
- 11) leiab puuduva tehtekomponendi, kasutades nelja aritmeetilist tehet;
- 12) kontrollib nelja aritmeetilist tehet pöördtehetega;
- 13) määrab tehete järjekorra mitmetehtelistes avaldistes;
- 14) teisendab liigmurru segaarvuks ja segaarvu liigmurruks;
- 15) taandab murde;
- 16) korrutab ja jagab lihtmurdu ühekohalise arvuga;
- 17) leiab terviku tema osa järgi;
- 18) liidab ja lahutab kümnendmurde;
- 19) korrutab ja jagab kümnendmurde 10, 100, 1000-ga, ühekohalise arvuga ja täiskümnetega;
- 20) kasutab arvutamisel pikkus-, raskus-, mahu-, aja- ja rahaühikute seoseid ja suhteid;
- 21) arvutab hulknurga ümbermõõdu mõõtmisel saadud või etteantud andmetega;
- 22) leiab aritmeetilist keskmist;
- 23) teab tekstülesannete kirjaliku vormistamise nõudeid ja lahenduse otsimise võtteid;
- 24) lahendab liht- ja liitülesandeid õpetaja osalise abiga.

Õppesisu

1. Naturaalarvud 100 000 piires: moodustamine, lugemine, kirjutamine (suuliselt ja kirjalikult).
2. Arvu naabrid. Naturaalarvude kasvavas ja kahanevas järjekorras 100 000 piires nimetamine 1, 10, 100 ja 1000 kaupa.
3. Arvude 100 000 piires võrdlemine. Võrdlemise tulemuse esitamine märkide $<$, $>$, $=$ abil.
4. Arvude kümnendsüsteem, iga järgu suurim ja väikseim arv.
5. Arvude klasside ja järkude tabelisse ja vastupidi kirjutamine (100 000 piires).
6. Arvu esitamine järkarvude summana, järkarvude summa järgi arvu esitamine (100 000 piires).
7. Arvude ümardamine etteantud järguni 100 000 piires.
8. Järgarvud 100 000-ni.

9. Rooma numbride I–XXX daatumite lugemisel ja kirjutamisel kasutamine.
10. Liitmine ja lahutamine 100 000 piires (kirjalikult).
11. Liitmine 100 000-ni, lahutamine 100 000-st.
12. Korrutamise ja jagamise täiskümnete ja täissadadega.
13. Suuline korrutamine ja jagamine üleminekuta ($2132 \cdot 3$; $6824 : 2$).
14. Kolme- ja neljakohalise arvude korrutamine ja jagamine ühe- ja kahekohalise arvuga 100 000 piires (toetudes algoritmile, kirjalikult).
15. Liitmise ja korrutamise vahetuvusseadused.
16. Puuduva tehtekomponentide leidmine 100 000 piires (nelja aritmeetilise tehte ulatuses).
17. Liitmise/lahutamise ja korrutamise/jagamise pöördtehetega kontrollimine (100 000 piires).
18. Tehete järjekorra kolme- ja neljatehtelistes avaldistes määramine. Ümarsulud.
19. Liigmurru segaarvuks ja segaarvu liigmurruks teisendamine.
20. Murdude taandamine.
21. Lihtmurru korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga.
22. Terviku leidmine tema osa järgi.
23. Kümnenndmurdude liitmine ja lahutamine.
24. Kümnenndmurdude korrutamine ja jagamine 10, 100, 1000-ga, ühekohalise arvuga ja täiskümnetega.
25. Pikkus-, raskus-, mahu-, aja- ja rahaühikute seoste ja suhtete arvutamisel kasutamine.
26. Nimega arvude liitmine, lahutamine ja teisendamine kirjaliku arvutamise võtet kasutades.
27. Nimega arvude korrutamine ja jagamine ühekohalise arvuga.
28. Hulknurgad: kolm-, neli-, viis-, kuusnurk. Hulknurga külgede pikkuste mõõtmine.
29. Hulknurga ümbermõõdu arvutamine mõõtmisel saadud või etteantud andmetega.
30. Aritmeetilise keskmise leidmine.
31. Tekstülesanded: kirjaliku vormistamise nõuded ja lahenduse otsimise võtted.
32. Liht- ja liitülesannete lahendusplaanile lahendamise, selgituse kirjutamine (õpetaja osalise abiga).
33. Ühesuunalise sirgjoonelise liikumise leidmine.

Loodusõpetus, 7. klass

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) kasutab õppetekste teabe kinnistamiseks, täpsustamiseks ja ülesannete täitmiseks;
- 2) kasutab teabe leidmiseks õpetaja abiga Eesti eri kaarte (füüsiline, administratiivne, loomastik/taimestik, kliima jne);
- 3) nimetab Eesti taimi ja loomi, tunneb ära taimede osi ja loomade kehaehitust, toob näiteid erinevates elupaikades elavatest taimedest ja loomadest;
- 4) teab, millest sõltuvad Eesti ilmastikutingimused;
- 5) põhjendab mulla ja selle kaitsmise vajadust;
- 6) nimetab Eesti peamisi põllumajandus- ja tööstusharusid ning valmistatavat toodangut;
- 7) kirjeldab keemiliste ainete mõju taimedele ja loomadele (väetamine, reostamine);
- 8) põhjendab loodusvarade säästliku kasutamise vajalikkust.

Õppesisu

1. Õppetekstide kasutamine teabe kinnistamiseks, täpsustamiseks ja ülesannete täitmiseks.
2. Eesti eri kaartide (füüsiline, administratiivne, loomastik/taimestik, kliima jne) kasutamine teabe leidmiseks (õpetaja abiga).
3. Eesti taimede ja loomade nimetamine. Taim- ja loomariigi jagunemine rühmadeks.
4. Taimede ja loomade mõningaid bioloogilised iseärasused. Taimede osi ja loomade kehaehitust äratundmine.
5. Taimede kasvatamiseks ja loomade eluks vajalikud tingimused. Erinevate elupaikade taimede ja loomade näidete toomine.
6. Elukeskkonnade Eestis eristamine ja nimetamine. Elutingimuste taimedele ja loomadele arusaamine. Toiduahelate koostamine.

7. Loodusnähtuste vastastikune sõltuvus. Eesti ilmastikutingimuste tundmine.
8. Mulla ja selle kaitsmise vajaduste põhjendamine.
9. Eesti peamiste põllumajandus- ja tööstusharude ning valmistatavate toodangute nimetamine.
10. Loodusvarade tüüpide eristamine ja loetlemine. Nende kasutamise tundmine.
11. Loodusvarade säästliku kasutamise vajalikkuse põhjendamine.
12. Inimtegevuse olenevus keskkonna tingimustest.
13. Inimtegevuse mõju loodusele arusaamine.
14. Keemiliste ainete mõju taimedele ja loomadele kirjeldamine.
15. Inimtegevuse mõju taimedele ja loomadele kirjeldamine.
16. Loodushoiu põhimõtete tundmine.
17. Oma käitumise ja tegevuse analüüsimine lähtuvalt loodushoiu põhimõttest.

Võimalikud õppeteemad

VESI

- Siseveed. Sisevete tähtsus.
- Eesti suuremad jõed. Joad. Järved. Jõgede ja järvede toitumine. Veerežiim.
- Põhjavesi. Allikad. Sood.
- Läänemeri. Läänemeri – sisemeri. Vee soolsus. Jäätumine.
- Rannajoon ja rannik. Suuremad lahed, väinad, saared, poolsaared.
- Puhas ja saastunud vesi.
- Vee kasutamine inimtegevuses. Vesiveski. Veetransport.
- Vete kaitse Eestis. Läänemere kaitse.
- Veekogud Eesti kaardil.

ÕHK

- Õhu liikumine looduses. Tõusvad ja langevad õhuvoolud.
- Tuul. Tuulte nimetused ilmakaarte järgi. Tuule tugevus. Trombid. Tuuleenergia.

MULD

- Muld kui loodusvara. Eesti mullad. Mulla viljakus. Muld elukeskkonnana.
- Loodussäästlik eluviis. Inimtegevuse mõju muldadele. Mullaharimine.
- Väetamine: orgaaniline ja mineraalväetis.
- Inimtegevuse mulda ohustav mõju.
- Mulla reostamine. Muldade kaitse.
- Mullatüübid Eesti kaardil.

KLIIMA

- Kliimat kujundavad tegurid: päikesekiirgus, õhumasside liikumine, valitsevad tuuled. Sademed (sh äike).
- Ilmastiku muutlikkus. Kohalikud kliima kujundajad (rannikualad, kõrgustikud).
- Kliima mõju inimtegevusele.
- Eesti kliima kaart.

ELUKESKKONNAD: elutingimused, taimed ja loomad ning toiduahelad, inimtegevus

- Aed. Kõõgiviljaaed. Puuvilja- ja marjaaed. Taimekasvatus.
- Põld. Peamised põllukultuurid. Umbrohud. Umbrohutõrje.
- Niidud. Eesti niidutüübid. Niidutaimed. Niitude kasutamine.
- Metsad. Eesti peamised metsatüübid. Metsataimed. Metsade kasutamine ja kaitse.
- Sood. Soode levik Eestis. Sootaimed. Turvas. Soode kasutamine ja kaitse.
- Järved, jõed ja meri. Veetaimed ja –loomad.
- Elukeskkonnad Eesti kaardil.

EESTI LOODUSVARAD ja MAJANDUS

- Loodusvarad. Maastikuline liigestus.
- Maavarad ja nendest valmistatud tooted.
- Maavarad ehitusmaterjalide tootmiseks: liiv, kruus, lubjakivi, graniit.
- Tähtsamad maavaradest toodetud ehitusmaterjalid (tsement, lubi, tellised jne), nende kasutamine.
- Turvas ja põlevkivi: tekkimine, leidumine, kasutamine Eestis.
- Energeetilisest maavaradest toodetavad kütused (bensiin, diiselkütus, kütteõli jne).

- Maavarade kaevandamise tagajärjed loodusele.
- Inimese tegevuse seos pinnamoega.
- Eesti majandusgeograafiline asend.
- Energiamaajandus. Tuule- ja vee-energia kasutamine elektri tootmiseks.
- Põllumajandus: Taimekasvatus. Loomakasvatus. Sordiaretus. Mahepõllumajandus.
- Kalandus. Toiduainetetööstus.
- Metsamajandus ja metsatööstus.
- Ehitusmaterjalitööstus. Keemiatööstus. Masinatööstus. Kergetööstus.
- Transport. Veetransport: Virtsu, Kuivastu, Rohuküla, Heltermaa sadamad. Sillamäe sadam. Sadama leppemärk kaardil.
- Kaubandus. Väliskaubandus. Teenindus. Puhkemajandus ja turism.
- Majandus Eesti kaardil.

KEEMIA ja ELUKESKKOND

- Keemiatööstuse tähtsus. Uute materjalide tootmine.
- Elukeskkonna saastumine keemiliste ainetega.
- Reostusallikad: energeetika, transport, põllumajandus, keemia- ja toiduainetetööstus, olme.

KESKKONNAKAITSE EESTIS

- Looduskaitsealad. Rahvuspargid. Loodushoiu põhimõtted.
- EESTI RAHVASTIK ja ASUSTUS
- Rahvaarv ja rahvuslik koosseis, nende muutumise põhjused.
- Rahvastiku tihedus, paiknemine. Ränne.
- Maa ja linn. Tähtsamad linnad.
- Haldusjaotus. Kodumaakond, maakonna tuntus Eestis. Loodusvarade mõju maakonna omapärale.
- Rahvussümboolika. Eesti loodus rahvussümboolikas.

Ajalugu, 7. klass

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) nimetab vanaaja olulisemaid kultuurisaavutusi;
- 2) selgitab õpitava ajalooajalooperioodiga seostuvaid olulisemaid põhimõisteid;
- 3) nimetab tähtsamat muinasajast ja selle perioodidest (kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg);
- 4) selgitab üldisi fakte Eestist ja tema naabermaadest muinas- ning keskajal;
- 5) kirjeldab kõige üldisemal kujul keskaja olemust;
- 6) nimetab keskaja tähtsamaid leiutisi ja avastusi.

Õppesisu

1. Vanaaja olulisemate kultuurisaavutuste nimetamine.
2. Ajalooperioodiga seostuvate olulisemate mõistete, aastaarvude ja isikute tundmine. Õpitava põhimõistete selgitamine.
3. Tähtsamate muinasaja perioodide nimetamine (kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg).
4. Üldkujul keskaja olemuse teadmine.
5. Üldiste faktide Eestist ja tema naabermaadest selgitamine muinas- ning keskajal.
6. Näitamine, kust tuli meie aladele jää, kui kaugemale jää ulatus.
7. Õpitud riikide asukohtade näitamine kaardil.
8. Muinas- ja keskaja Euroopa ajajoonel paigutamine.
9. Kõige üldisemal kujul keskaja olemuse kirjeldamine.
10. Keskaja tähtsamate leiutiste ja avastuste nimetamine.
11. Abivahendite toetudes jutustamine, suuline või kirjalik ümberjutustamine.

Võimalikud õppeteemad

MUINASAEG EESTIS. KESKAJA AJALUGU

- Muinasaeg Eestis. Jääaeg. Eesti ala asustamine inimestega. Vanimad inimasulad Eestis. Muistsete eestlaste tegevus, elu-olu ja usund. Eesti ala asustus I ja II aastatuhande vahetusel. Eestlaste naabrid. Eestlaste naabruses tekkivad riigid. Suhted naabritega.
- Keskajast ja feodaalkorrast. Keskaja üldiseloostus. Põlluharimise areng keskajal. Feodaalid. Talupojad. Feodaalkord. Keskaegsed linnad. Feodaalsed riigid. Ristiusu kirik. Ristisõjad.
- Eestlaste muistne vabadusvõitlus.
- Eestlaste naabrid XIII-XV sajandil. Liivlased, lätlased, soomlased, venelased. Venemaa feodaalne killustatus. Novgorodimaa. Pihkva. Mongolite vallutused. Leedu suurväerstiik.
- Eestlased võõra võimu all. Eesti ala pärast vallutust. Jüriöö ülestõus. Keskaegsed linnad Eestis. Keskaegne Tallinn. Reformatsioon. Reformatsiooni mõju kultuuri arengule.
- Keskaegse maailmapildi muutumine.
- Suured leiutused ja avastused. Trükikunsti leiutamine. Esimesed eestikeelsed raamatud. Tulirelvade kasutuselevõtmine. Linnade kaitseehitiste muutumine. Meresõidu arenemine. Suured maadeavastused. Asumaade vallutamine. Orjakaubandus.
- Liivi sõda.
- Eesti Rootsi riigi koosseisus. Talurahva elu-olu. Linnad. Haridus. Eestikeelse koolihariduse algus. Suur nälg.

Inimeseõpetus, 7. klass

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) selgitab ja kaitseb õpetaja suunamisel oma seisukohti, mõistab suhtluspartnerite seisukohtade võimalikku sarnasust/erinevust, oskab reageerida kohatule käitumisele;
- 2) teadvustab oma positiivseid ja negatiivseid iseloomujooni (3–4), oskab õpetaja suunamisel nimetada negatiivsete omaduste parandamise võimalusi;
- 3) kirjeldab ja hindab plaani abil oma ja kaaslaste emotsionaalseid seisundeid ning käitumist (motiivid, tingimused, tulemused; reageerimine (eba)õnnestumisele jms);
- 4) oskab teha kaaslastele (sh vastassugupoole esindajatele) ettepanekuid ning vastata positiivsetele/negatiivsetele ettepanekutele situatsioonile vastavaid moraalnorme ja käitumisetiketti arvestades;
- 5) väärtustab lähisuhetes hoolivust, abistamist ja lugupidamist;
- 6) mõistab seksuaalelu alustamisega seotud vastutust;
- 7) oskab uimastitega seotud situatsioonides ütelda „ei” ning vajaduse korral abi kutsuda;
- 8) kirjeldab, kuidas hoolitseda oma tervise eest (toitumine, kehaline aktiivsus, tervist kahjustavate tegevuste vältimine, rahvameditsiin, arstiabi);
- 9) koostab kodu korrashoiu ja vaba aja sisustamisega seotud tegevuste plaani (tegevuste ajaline järjekord, oma soovide ja võimalustega arvestamine);
- 10) hangib õpetaja juhendamisel teavet teistelt inimestelt ning teabetekstidest; edastab plaani abil kaaslastele teavet;
- 11) nimetab sidepidamise viise tänapäeval ja minevikus, kasutab otstarbekalt nüüdisaegseid sideteenuseid (kirjavahetus, telefon, Internet);
- 12) teadvustab internetisuhtluses valitsevaid ohte ning mõistab, millist informatsiooni enda või teiste kohta on sobilik ja turvaline avaldada;
- 13) mõistab ja oskab kirjeldada töö tähtsust (tulemus, eesmärk, tingimused);
- 14) oskab nimetada oma pere olulisemaid sissetuleku- ja kuluallikaid;

- 15) kirjeldab jätmete individuaalseid ja ühiskondlikke käitlemisvõimalusi ja -viise;
- 16) demonstreerib õpitu olukorras hädaabi numbrile helistades täpse teabe andmist.

Õppesisu

1. Oma seisukohtade selgitamine ja kaitsmine õpetaja suunamisel. Suhtluspartnerite seisukohtade võimaliku sarnasuse/erinevuse mõistmine. Kohatule käitumisele reageerimine.
2. Oma positiivsete ja negatiivsete iseloomujoonte (3–4), teadvustamine. Negatiivsete omaduste parandamise võimaluste nimetamine õpetaja suunamisel.
3. Oma ja kaaslaste emotsionaalsete seisundite ning käitumise kirjeldamine ja hindamine plaani abil (motiivid, tingimused, tulemused). Reageerimine (eba)õnnestumisele jms).
4. Kaaslastele (sh vastassugupoole esindajatele) ettepanekute tegemine. Ettepanekutele vastamine moraalnormide ja käitumisetiketi arvestades.
5. Lähisuhetes hoolivuse, abistamise ja lugupidamise väärtustamine.
6. Seksuaalelu alustamisega seotud vastutuse mõistmine.
7. Ütlemine „ei”uimastitega seotud olukordades. Abi kutsumine vajaduse korral.
8. Kirjeldamine, kuidas hoolitseda oma tervise eest (toitumine, kehaline aktiivsus, tervist kahjustavate tegevuste vältimine, rahvameditsiin, arstiabi).
9. Kodu korrashoiu ja vaba aja sisustamisega seotud tegevuste plaani koostamine (tegevuste ajaline järjekord, oma soovide ja võimalustega arvestamine).
10. Teabe teistelt inimestelt ning teabetekstidest hankimine õpetaja juhendamisel. Kaaslastele teabe edastamine plaani abil.
11. Sidepidamise viiside tänapäeval ja minevikus nimetamine. Otstarbekalt nüüdisaegsete sideteenuste kasutamine (kirjavahetus, telefon, internet).
12. Internetisuhtluses valitsevate ohtude teadvustamine ning mõistmine, millise informatsiooni enda või teiste kohta on sobilik ja turvaline avaldada.
13. Töö tähtsuse mõistmine ja kirjeldamine (tulemus, eesmärk, tingimused).
14. Oma pere olulisemate sissetuleku- ja kuluallikate nimetamine.
15. Jätmete individuaalsete ja ühiskondlike käitlemisvõimaluste ja -viiside kirjeldamine.
16. Õpitu olukorras hädaabi numbrile helistades täpse teabe andmise demonstreerimine.

Võimalikud õppeteemad

SUHTLEMINE ISEENDAGA

- Mina-pilt: positiivsed ja negatiivsed iseloomuomadused.
- Sarnasused-erinevused kaaslastega. Negatiivsete omaduste parandamisvõimalused.
- Enesehinnang (minu ja kaaslaste reageeringud kiitusele, laituksle, õnnestumisele, ebaõnnestumisele jms, käitumine. hinnangud reageeringutele, käitumisele. võimalikud lahendused).

SUHTLEMINE EAKAASLASTE ja TÄISKASVANUTEGA

- Meeled. Emotsioonid. Viisakus ja taktitunne. Viisakus ilma teisi solvamata.
- Murdealise õigused ja kohustused.
- Suhtlussituatsioonide kirjeldamine oma ja teise positsioonilt.
- Hinnang suhtluspartnerite käitumisele (motiivid, tingimused, tulemused).
- Eriarvamused. Oma seisukohtade selgitamine ja kaitsmine, nõustumine kaaslase arvamusega.
- Võimalikud pinged, arusaamatused ja konfliktid kodus ja koolis. Ennetamine ja lahendamine.
- Suhtlussituatsioonid ja –strateegiad. Agressiivne, ennastkehtestav ja alistuv käitumine. Süüdistamine, kriitika. Iroonia, must huumor.
- Lähisuhetes hoolivuse, abistamise ja lugupidamise väärtustamine.
- Noormehe ja neiu omavaheline suhtlemine. Tütarlapse ja noormehe rolli erinevus.
- Kaaslane kinos, teatris, peol kutsumine, nõustumine/keeldumine, alternatiivsete ettepanekute esitamine, kaaslasega arvestamine jne.
- Noorteüritused ja -peod (kodused peod, kooli-, linna- jm peod) Käitumine, riskid.

INIMESE KEHA ja SELLE EEST HOOLITSEMINE

- Tervislik toitumine. Toiduvalmistamine vitamiinide säilitades. Minu toiduvalik ja seda mõjutavad tegurid, mitmekesine toidu tähtsus.

- Kehaline aktiivsus tervise tugevdajana. Kehalise aktiivsuse vormid, võimalused koolis ja kodukohas.
- Külmetus-, nakkushaigused. Nakkushaigused. Haiguse tunnused. Kraadiklaas. Vältimise võimalused.
- Arsti poole pöördumine. Registratuur, vestlus vastuvõtul, konsultatsioon telefoni teel.
- Arsti kutsumine(kiirabi, jaoskonnaarst, perearst). Eesmaabi kodustes tingimustes. Koduapteek.
- Ravimtaimed. Tuntumad ravimtaimed. Tee valmistamine. Kevadiste ravimtaimede korjamine, kuivatamine ja säilitamine.
- Seksuaalsuhted: suhte alustamine (valmisolek, nõustumine, keeldumine jne). Vastutus. Kaitsevahendid. Ahistamine. Noorte nõustamisteenused.
- Uimastite tarbija perekonnas: mõju majanduslikule olukorrale, suhetele. Uimastite mõju inimorganismile.
- Uimastitega seotud seadusandlus.
- HIV-viirus. AIDS. AIDSiga seotud vääruskumused. Turvaline käitumine.
- Ütlemine „ei” uimastitega seotud situatsioonides. Abi kutsumine vajaduse korral. Nõustamisteenused.
INIMENE ja TÖÖ, INIMENE ja RAHA
- Töö lapse ja täiskasvanu elus. Tööde liigid. Töö tulemus, eesmärk, tingimused. Kohusetunne ja vastutus tulemuste eest.
- Minu pere sissetulekud. Palk, tootmine, toetused.
- Minu pere väljaminekud: eluase, toit, riided, transport, meelelahutus.
INIMENE, TEAVE ja TURVALISUS
- Olulisemad päevauudised, nende edastamine kaaslastele.
- Sidepidamine tänapäeval ja minevikus.
- Trükimeedia, TV, raadio. Reklaami eesmärk ja mõju. Teatmeteosed. Internet. Teabe hankimine.
- Kirjavahetus tänapäeval ja minevikus. Kirja saatmine Eesti piires ja välismaale. Tähitud kiri. E-mail.
- Telefon. Infotelefon. Telefoniraamatu kasutamine. Skype.
- Ohtud Internetis ja Internetisuhtluses. Sobilik ja turvaline isikliku teabe avaldamine. Internetis „ei” ütlemine.
- Reklaampakkumised. Telefoni teel pakutavad kaubad-teenused, reklaamlehed postkastis jms. Nõustuminekeeldumine.
- Transport kodukohas, kodukoha ümbruses jms. Sõiduvahendi valik. Orienteerumine bussi- ja rongijaamades, informatsiooni hankimine. Pileti ostmine, hind. Sõidusoodustused.
- Kodukoha tuntumate paikade ja inimeste kohta lühiinfo hankimine ja edastamine (koostegevuses).
- Vaba aja ja tegevuste planeerimine. Võimalused ja pakkumised kodukohas ja lähiümbruses jne.
- Matk, ekskursioon. Reisimine.
- Planeerimine koostegevuses: info otsimine vaatamisväärsuste kohta, valikute tegemine, ettevalmistamine (sh reisikoti pakkimine).
- Kirjalik meelespea kaaslastele. Plaani tutvustamine ja põhjendamine jms.
- Isikut tõendav dokument (ID-kaart, pass), selle muretsemine ja kasutamine.
- Häälletamine reisil. Eelised võrreldes ühistranspordiga, riskid.
- Jäätmekäitlus maal ja linnas (era- ja kortermajad, prügilad). Jäätmete sorteerimine.
- Prügi käitlemist reguleerivad piktogrammide pakenditel.
- Kodukeemia kasutamine (vaipade ja metallesemete puhastamine). Ohutusnõuete kirjeldus pakendil, selle järgimine.
- Hädaabi kutsumine erinevate õnnetusjuhtumite korral.

Muusikaõpetus, 7. klass

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) tunneb ja võrdleb uuemat ja vanemat rahvalaulu;
- 2) tunnetab rõhulist osa $\frac{3}{4}$ rütmis, seostab seda vastavate liigutustega;
- 3) oskab nimetada hääle- ja kooriliike;
- 4) eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält, nimetab neid;
- 5) teeb muusika kuulamisel vahet kooriliikidel, nimetab neid;
- 6) tunneb rahvapille, nimetab neid;
- 7) teab, mis on häälemurre, tunneb häälehoiu põhimõtteid ja rakendab neid häälemurde perioodil.

Õppesisu

1. Uus ja vanem rahvalaulud
2. Kolmelöögiline mõõt (tunnatab rõhulist osa, seostab seda vastavate liigutustega)
3. Koori hääled ja koori liigid (teeb muusika kuulamisel vahet kooriliikidel, nimetab neid)
4. Vokaal hääled (eristab kõrget ja madalat mees- ja naishäält, nimetab neid)
5. Eesti Rahvapillid
6. Häälemurre
7. Muusikažanr: *sümfoonia*
8. Viiulivõti ja bassivõti
9. Sümfooniaorkestri pillirühmid

Kunstiõpetus, 7. klass

Õpitulemused

7. klassi lõpuks õpilane:

- 1) leiab vaatluse ja võrdlemise teel inimese ameti olulisi tunnuseid (keskkond, riietus, töövahendid) ning väljendab neid temaatilistes töödes;
- 2) segab ja kasutab maalimisel värvide eri toone;
- 3) loob eri vahenditega mitmesuguseid pinnamustreid;
- 4) teeb kollaaži;
- 5) tunneb ja liigitab vaadeldud kunstitöid (skulptuur, maal, arhitektuur, graafika);
- 6) mõistab originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemust;
- 7) märkab kujunduselemente keskkonnas.

Õppesisu

1. Ilumeele ja loovuse arendamine.
2. Kujutamine ja kujundamine ruumis ja tasapinnal.
3. Tõstmine oma töödes tegelaste ja objektide esile suuruse, asukoha ja värvi valiku abil.
4. Väljendamine osalise kattumise abil esemete ja figuuride paiknemise üksteise suhtes ees- ja tagapool, keskel.
5. Esemete ja figuuride detailide märkimine ja kujutamine.
6. Värvide eri toonide segamine ja kasutamine maalimisel.
7. Kujutamine temaatilistes töödes värvide abil tegevuse aega ja kohta.
8. Loomine kujutatavale sisult ja vormilt sobiva tausta.
9. Kujutamine inimeste ja loomide erinevates poosides ja erinevate näoilmetega.
10. Arvestamine inimese täisfiguuride kujutamisel pea suurust ja jalgade pikkust terve kehapikkuse suhtes, näo kujutamisel silmade asukohta sellel.
11. Leidmine vaatluse ja võrdlemise teel inimese ameti oluliste tunnuste (keskkond, riietus, töövahendid) ning väljendamine nende temaatilistes töödes.
12. Perspektiivse kujutamise algvõtete tundmine.
13. Väljendamine kujutatava suuruse muutumise abil selle paiknemise pildiruumis ees- ja tagapool.
14. Kasutamine töövahendite ja -materjalide tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt.
15. Mitmesuguste pinnamustrite eri vahenditega loomine.
16. Kollaažide tegemine.
17. Vaadeldud kunstitööde tundmine ja liigitamine (skulptuur, maal, arhitektuur, graafika).
18. Kujunduselementide keskkonnas märkimine.
19. Osalemine vestlustes rahvuskultuuri ja -kunsti teemadel (kodukandi rahvariided jne).
20. Originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemuse mõistmine.
21. Piltide ja raamatuillustratsioonide lahtimõtestamine.
22. Oma tegevuse planeerimine ja analüüsimine. Valmistööde analüüsimine.
23. Näituste korraldamine ja vaatamine.
24. Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.

Kehaline kasvatus, 7. klass

Õpetuse eesmärgid ja õpitulemused

Kehalise kasvatus eesmärgid ning õpitulemused rahuldatakse eesmärkidest ning sama vanade laste õpitulemustest põhikooli riiklikus õppekavas, võttesarvesse lihtsustatud õppel olevate õpilaste arenguvajadusi ja õppetöö rõhuasetusi.

Õppetöö rõhuasetused 6.–7. klassis

1. 6.–7. klassis arendatakse ja täiustatakse õpilaste kehalisi võimeid ning kujundatakse liigutusvilumused, arvestades murdeast lähtuvaid ealisi ja individuaalseid iseärasusi.

- Jätkatakse erinevate harjutuste tehnika õppimist, kusjuures õpilaste iseseisvus tõuseb (ülesannete täitmine esitatud plaani järgi, iseseisev tegevusplaan koostamine ja enesekontroll).
- Pööratakse tähelepanu sellele, et õpilased tunneksid tervislike eluviiside põhitõdesid ja järgiksid neid, mõistaksid kaaslaste füüsiliste võimete erisusi ja arvestaksid nendega ühistegevustes, kujundaksid kehakultuuriga tegelemiseks vajalikke tahtemoadusi (sihikindlus, otsustavus, julgus, visadus, püsivus, kannatlikkus, enesevalitsemine, iseseisvus, algatusvõime).

2. Positiivse enesehinnangu kujunemisel on individuaalne lähenemine väga oluline.

- Tunnis omandatud oskuste ja teadmiste toel suunatakse õpilasi iseseisvalt harjutama ja sportima.

3. Tutvustatakse spordieetika nõudeid (aus võistlus, võistlusmäärustest kinnipidamine, vastase austamine).

Õppesisu

1. Põhiasendid, kehaosade liikumised.

- Pöördpainutus, külgtõenglamang, õlavarsseong.
- Poolkumerkük, kerelainetus (tüdrukud).
- Käte ja jalgade vastassuunalised liikumised, lõdvestus.
- 8-taktilise harjutuskombinatsiooni koostamine.

2. Riviharjutused, kujundliikumine.

- Ümberpööre sammuliikumisel. Kujundliikumine galopiga, polkaga.

3. Võimlemine.

- Kõnd, jooks, hüppamine, hüppamine.
Väljaastekõnd järelevetrumisega. Põiajooks. Sulghüpe 180-kraadise pöördega.
Juurdevõtusamm ja sammhüpe (poisid). Harkhüpe ja kägarhüpe (tüdrukud).
- Akrobaatika.
Ratas kõrvale. Turiseis, käed põrandal.
Kaarsild, kaarsillas käte ja jalgade vahelduv tõstmine (tüdrukud).
Kätelseisust trel ette (poisid, abistamisega).
- Harjutused vahenditega (tüdrukud). Võimlemispall, rõngas.

4. Tantsusammud.

- Polkasamm pööreldes. Luisksamm. Valsisamm. "Jooksupolka".

5. Kergetõustik.

- Võistluseelne soojendus.
- Jooks. Madallähe. Täpsusjooksud 3-4 x 60 m. Jooks kuni 2 km.
- Hüpped.
Kaugushüpe (sammhüpe) – tõuke ja hoojalakooskõlastatud liigutused äratõukel.
Kõrgushüpe üleastumistehnikaga.
- Visked. Pallivise hoojooksult.

6. Sportmängud.

- Korvpall. Põrgatamine suuna ja tempo muutmiseks, takistustest möödumine. Sööt kahe käega rinnalt.
Vise korvile põrgatamiselt ja liikumiselt. Mäng lihtsustatud reeglitega.
- Jalgpall. Löökk jala siseküljega. Liikuva palli löömine. Langeva palli surmamine.
- Rahvastepall.

7. Mängud.
 - Mängud ja teatevõistlused osavuse, kiiruse, vastupidavuse, tähelepanu, orienteerumise, kuulmise, ruumitaju arendamiseks.
8. Suusatamine (vastavalt võimalustele).
 - Keppide tõuketa uisusammsõiduviis. Poolsahkpidurdus, poolsahkõõre.
 - Laskumine väljaseadeasendis. Libisemisel pööre uisusammuga.

Tööõpetus, 7. klass

Õpetuse eesmärgid

Tööõpetusel on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistusel täita oluline roll. Tööõpetuse kaudu omandab laps ainekavas fikseeritud baasoskused, lapsel kujuneb hoiak ja harjumus tööd teha ning teadvustub tööprotsess.

Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli sooritama.

Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd.

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks;
- 2) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana;
- 3) õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- 4) õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- 5) õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste toel;
- 6) omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- 7) õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima ning hindama;
- 8) arendab loovust ja esteetilist maitset;
- 9) õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- 10) õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;
- 11) on võimeline omandama kutseharidust.

Õpitulemused

7. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused

1. Käsitöös õpilane:

- 1) kavandab ja valmistab lihtsaid esemeid;
- 2) tikib pinnakattepisteid: mähk-, rist-, narmaspiste tikandid;
- 3) loeb lihtsamaid heegelskeeme ja koekirju;
- 4) heegeldab ääre- ja vahepitse;
- 5) koob kinnast;
- 6) koob kahe eri värvi lõngaga;
- 7) käsitseb õmblusmasinat ja õmbleb sellega;
- 8) õmbleb tõmblukk-kinnist;
- 9) vahetab katkiläinud tõmblukku;
- 10) õmbleb sissevõtteid;
- 11) töötleb eseme alläärt;
- 12) teeb nõõpauke, õmbleb riidele trukke, haake;
- 13) viimistleb ja hooldab valminud töid.

2. Kodunduses õpilane:

- 1) kasutab lihtsamaid võtteid rõivaste korrastamisel;
- 2) kasutab triikrauda ning pesumasinat;
- 3) hooldab jalatseid;

4) valmistab iseseisvalt lihtsamaid toite.

3. Puidutöös õpilane:

- 1) jätkab puittoorikust detaile 45° nurga all;
- 2) märgib puittoorikule kõverjoonelise kontuuriga detaile;
- 3) mõõdab detaili läbimõõtu nihikuga ja kontrollib harkkaliibriga;
- 4) märgib ja töötleb rööptappe;
- 5) puurib avasid silinder- ja reguleeritava puuriga;
- 6) saeb kõverjoonelisi kontuure tikksae ja lintsaega;
- 7) kinnitab puittooriku treimiseks treipingi tsentrite vahele ja metalltooriku padrunisse;
- 8) treib puidust silindrilisi ja astmelisi detaile.

Õppesisu

1. Käsitöö

- Lihstate esemete kavandamine ja valmistamine.
- Pinnakattepistete tikkimine: mähk-, rist-, narmaspiste tikandid.
- Lihtsamate heegelskeemide ja koekirjade lugemine.
- Ääre- ja vahepitside heegeldamine.
- Kinnaste kudumine.
- Kahe eri värvi lõngaga kudumine.
- Õmblusmasina käsitlemine ja nendega õmblemine.
- Tõmblukk-kinnise õmblemine.
- Katkiläinud tõmbluku vahetamine.
- Sissevõtete õmblemine.
- Esemel allääre töötlemine.
- Nööpaukude tegemine. Riidele truckide ja haakide õmblemine.
- Valminud tööde viimistlemine ja hooldamine.

2. Kodundus

- Lihtsamate võtete rõivaste korrastamisel kasutamine.
- Triikraua ning pesumasina kasutamine.
- Jalatsite hooldamine.
- Lihtsamate toitude iseseisv valmistamine.

3. Puidutöö

- Puittoorikust detailide 45° nurga all jätkamine.
- Puittoorikule kõverjoonelise kontuuriga detailide märkimine.
- Detaili läbimõõtu mõõtmine ja kontrollimine.
- Rööptappide märkimine ja töötlemine.
- Avade silinder- ja reguleeritava puuriga puurimine.
- Kõverjooneliste kontuuride tikksae ja lintsaega saagimine.
- Kinnitamine puittooriku treimiseks treipingi tsentrite vahele ja metalltooriku padrunisse.
- Silindriliste ja astmeliste detailide puidust treimine.

8.–9. klassid

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused 8.–9. klassis

1. Juhtivaks tunnetusprotsessiks on mälu, kuid verbaalse mõtlemise osakaal tõuseb. Uute teadmiste omandamisel suureneb funktsionaalse lugemise osatähtsus, õpilased omandavad oskuse teha märkmeid ja neid kasutada, täita ülesandeid suuliste ja kirjalike juhendite järgi.
2. Õpetuse põhitaotlus on õpilase sotsialiseerumine ühiskonnas: valmisolek eluks perekonnas, osalemiseks tööturul, jõukohaseks kutse- ja täiendusõppeks.
3. Õppekavaterviku kujundamise aluseks on MINA/MEIE/EESTI-suhted MAAILMAGA.
4. Väärtuskasvatuses on esikohal demokraatia põhimõtteid (tolerantsust) toetava kodaniku kasvatamine, kes oskab ja tahab käituda sotsiaalsetele normidele vastavalt, püüab lahendada konfliktsituatsioone kokkulepete teel.
5. Õpetaja ülesanne on toetada õpilaste sotsialiseerumist ja toimetulekuoskuste kujunemist (kodus, tööturul, ühiskonnas), soodustada teabe iseseisva hankimise ja kasutamise oskuse kujunemist, mõjutada väärtushinnanguid.

Taotletavad üldpädevused 8.–9. klassis

Põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) suhtleb vastavalt olukorrale, arvestab partneriga;
- 2) esitab oma soove, selgitab oma seisukohti, osaleb arutelus ja arvestab teistega;
- 3) järgib ühiselu reegleid kodus, koolis ja väljaspool kooli;
- 4) lahendab lihtsamad eriolukorrad, astub vastu ebasoovitavatele ahvatlustele ning eetiliselt või õiguslikult valedele ettepanekutele;
- 5) tunnetab end oma rahvuse liikmena ja Eesti kodanikuna;
- 6) hindab õigesti oma võimeid ning kujutab ette oma toimetulekut elus (sh tööturul);
- 7) teab nimetada oma peamisi õigusi ja kohustusi, oskab seista oma õiguste eest, lahendab konflikte seadusi ning moraalinorme arvestades;
- 8) arvestab rühma huvisid ja isiklikku huvi, peab kinni kokkulepetest (sh perekonnas), tunneb vastutust oma tegude eest;
- 9) loeb, kirjutab ja loob tekste iseseisvaks toimetulekuks vajalikul tasemel;
- 10) eristab vahendeid tarbekeemias ja füüsikas;
- 11) kasutab jõukohaseid teabevahendeid, teeb märkmeid (konspekterib), koostab tarbekirja;
- 12) täidab korrektselt jõukohaseid ülesandeid individuaalselt ja rühmas;
- 13) teab kutseõppe ja täiendusõppe võimalusi;
- 14) mõistab igapäevaelus ilmnevaid inimese ja keskkonna seoseid;
- 15) mõistab ülesannete õige tõlgendamise ning enesekontrolli tähtsust, kasutab omandatud töövõtteid;
- 16) väärtustab praktilist tööd ja on omandanud valmisoleku kutseõppeks.

8. klass

Vene keel, 8. klass

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) kasutab õpitud lausemalle suulises ja kirjalikus tekstis;
- 2) märkab ja hindab kaaslaste käitumise (sh sõnakasutuse) sobivust;
- 3) reageerib adekvaatselt kaaslaste erinevatele ja vastandlikele seisukohtadele;
- 4) analüüsib suunavate küsimuste abil dialoogi;
- 5) tuletab sõnu õpitud liidetega, mõistab ja kasutab tuletisi;

- 6) tunneb ära ja moodustab pöörde- ja käändevorme;
- 7) kasutab tuttavat teabekirjandust juhendamisel;
- 8) loeb jõukohast teksti teabe hankimiseks lususalt ja endamisi;
- 9) täidab jõukohast teksti analüüsid ülesandeid õpitud mõistmisstrateegiate ulatuses;
- 10) esitab küsimusi teksti kohta mõistmisstrateegiatest lähtuvalt;
- 11) taastab õpitud teksti (suuliselt) erineval viisil (õpetaja suunamisel): tekstilähedaselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt; rakendab analüüsi käigus kasutatud abivahendeid;
- 12) iseloomustab tegelast ja tegelasrühma plaani järgi;
- 13) kirjeldab tegevusi ja sündmusi kogemuste ja eri õppeainete materjalide põhjal (abiga);
- 14) koostab pärast ühist arutelu tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse;
- 15) kasutab omandatud õigekirjaoskusi iseseisvates kirjalikes töodes;
- 16) märgistab olulist teavet väljendavaid teabeüksusi tekstis (suunamisel), teeb märkmeid tekstide põhjal;
- 17) koostab õpitud tarbekirja (näidise järgi).

Õppesisu

1. Õpitud ortograafiareeglite kasutamine. Rõhulised ja rõhutud täishäälikud ja silbid. Helilised ja helitud kaashäälikud. Pehmendusmärk.
2. Sõnavormi muutmine ja moodustamine.
3. Sõnaliited. Sõnade õpitud liidetega tuletamine.
4. Liitsõnade ja tuletiste mõistamine ja kasutamine.
5. Süntaksi- ja morfoloogiaküsimuste esitamine.
6. Sõnaliikide nimetuste ja tunnuste teadmine: nimisõna, omadussõna, tegusõna, arvsõna, määrsõna. Käändevormide ja pöördevormide kasutamine. Rakendamine kõnes.
7. Lihtlausete, koondlausete ja kaheosaliste liitlausete mõistamine ja kasutamine (suulises ja kirjalikus tekstis).
8. Tekstide ärakirjutamine ja kontrollimine (lauseosade või lühikeste lausete kaupa). Oma vigade leidmine ja parandamine.
9. Tekstide lugemine (õpitud teksti lususalt mõningase ilmekusega, jõukohase võõrase teksti kõne tempos).
10. Küsimuste teksti kohta esitamine (mõistmisstrateegiatest lähtuvalt).
11. Teksti ja teksti lõikude pealkirjastamine.
12. Teksti peamõtet leidmine.
13. Tuttava teksti erineval viisil taastamine (tekstilähedaselt, temaatiliselt, kokkuvõtlikult, tegelase seisukohalt; abivahendite kasutamine pärast analüüsi).
14. Tekstilähedase kirjaliku ümberjutustuse kostamine (pärast ühist arutelu).
15. Konspekterimise harjutamine: lugemine märkmetega, valiketteütus, märkmete tegemine (õpetaja juhatusel).
16. Dialoogid (suunavate küsimuste esitamine, vastuste analüüseerimine).
17. Tegevuste ja sündmuste kirjeldamine (kogemuste ja eri õppeainete materjalide põhjal/abiga).
18. Vestlemine tegevusaktidest ja käitumist. Oma arvamuste põhjendamine.
19. Tegelasete ja tegelasrühmade iseloomustamine (plaani järgi).
20. Teabe leidmine. Teabekirjanduse lugemine ja kasutamine (juhendamisel).
21. Tarbekirjade koostamine (näidise järgi: kiri, teade, kutse, avaldus jne), blankettide täitmine paberil ja arvutis (õpetaja juhatusel).

Eesti keel teise keelena, 8. klass

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) saab aru kooliga, huvidega jm õpilaste igapäevaelu valdkonnaga seotud suulisest kõnest;
- 2) saab aru eakohaste ja igapäevaeluga seotud raadiouudiste, telesaadete peamisest sisust;
- 3) suhtleb suuliselt isiklikes ja igapäevaelulistes situatsioonides tuttavatel teemadel;
- 4) kirjutab kogemuse põhjal lühikesi, lihtsaid sündmuste kirjeldusi;

- 5) saab aru kirjalike lihtsate tavatekstide põhisisust ja mõningatest detailidest;
- 6) saab aru olulisest teabest olmetekstides: (menüü, juhendid, lihtsamad küsimustikud);
- 7) saab aru suulistes ja kirjalikes lihtsates tekstides tööõpetuse valdkonna sõnavarast ja kasutab neid suulises suhtluses õpitud lausemallide piires;
- 8) nimetab mõningaid Eesti ajaloo olulisemaid sündmusi, Eesti vaatamisväärsusi, oskab neist mõnda lühidalt kirjeldada.

Õppesisu

1. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
2. Käändsõnade lõpud, käändevormid küsimuste vastustena.
3. Õpitud pöörsõnade pööramine (olevikus ja lihtminevikus). MA- ja DA-infinitiivi kasutamine.
4. Asesõnade alg-, kesk- ja ülivõrre.
5. Arvutamine kuni 100. Järgarvud.
6. Kaassõnade eristamine ja kasutamine (all, peal, kõrval).
7. Osalemine dialoogides (tuttavatel teemadel). Dialoogide alustamine, jätkamine ja lõpetamine (erinevates igapäevaelu ja teenindussfääriga seotud suhtlussituatsioonides). Info küsimine.
8. Iseenda ja oma lähima ümbruse kirjeldamine (suuliselt ja kirjalikult).
9. Lühikeste sõnumite koostamine ja kirjutamine (tuttavatel teemadel).
10. Sündmuste kirjeldamine (oma kogemuse põhjal).
11. Tekstidest vajaliku teabe leidmine.
12. Kirjutatud lühikeste lihtsate tekstide lugemine ja mõistmine (isiklikud kirjad, lühiuudised, reklaam, juhendid, Menüü, lihtsamad küsimustikud).
13. Lühikeste etteütluste kirjutamine.
14. Eesti autorite kirjandusega tutvumine.
15. Eesti raadio- ja telesaadetega tutvumine.
16. Eesti ajakirjade ja ajalehtedega tutvumine.
17. Eestimaa vaatamisväärsustega tutvumine.
18. Eesti ajaloo oluliste sündmustega tutvumine.

Võimalikud õppeteemad: Minu perekond ja kodu. Kaubamajas. Kool ja klass. Minu õigused ja kohutused. Sõbrad. Huvid, vaba aeg. Iilm ja aastaajad. Minu päev. Tervislik eluviis. Arsti juures. Arvud, liitmine ja lahutamine, korrutamine ja jagamine. Turvalisus. Liiklusvahendid. Reisimine. Eestimaa vaatamisväärsused. Eesti riigi ja rahvuslike tähtpäevad. Eesti kombed. Jutte ja luuletusi eesti kirjandusest. Eesti ajakirjad ja ajalehed. Lemmikraamat. Raamatukogus. Eesti raadio- ja telesaated. Eesti ajaloo olulised sündmused. Kultuuritegelased. Muuseumis. Teatris.

Võõrkeel, 8. klass

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lühidialoogidest ja tekstidest;
- 2) saab aru lühikestest lihtsatest tekstidest (nt postkaardid, teeviidad, teated, sõnumid) ja leiab neist vajaliku teabe;
- 3) saab aru lihtsatest kirjalikest tööjuhustest;
- 4) osaleb lihtsates lühikestes igapäevaelulistes suhtlussituatsioonides;
- 5) saab aru olulisest teabest olmetekstides (menüü, juhendid, lihtsamad küsimustikud);
- 6) kirjeldab suuliselt oma tegevusi igapäevaelulistes situatsioonides.

Õppesisu

1. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
2. Lühikeste tekstide koostamine (õpitud temaatika piires).
3. Osalemine dialoogides (õpitud sõnavara ja lausemallide piires). Dialoogide alustamine, jätkamine ja lõpetamine (erinevates igapäevaelu ja teenindussfääriga seotud suhtlussituatsioonides).
4. Iseenda, oma tegevuste ja oma lähima ümbruse kirjeldamine (suuliselt).

5. Kirjutatud lühikeste lihtsate tekstide lugemine ja mõistmine (nt postkaardid, teeviidad, teated, sõnumid). Lühikestest tekstidest vajaliku teabe leidmine.
6. Suuliste ja kirjalikkude juhendite järgimine.
7. Lihtsatest kirjalikest tööjuhustest arusaamine.
8. Olulisest teabest olmetekstides (menüü, juhendid, lihtsamad küsimustikud) arusaamine.
9. Lühikeste kirjeldavate tekstide koostamine (näidise järgi).
10. Arvutamine kuni 100.

Võimalikud õppeteemad: Kodu ja kodused tööd. Vanemate töö. Kaubamajas. Kool ja klass. Kellaeg. Tunniplaan. Minu koolipäev. Sõbrad. Välimus ja iseloom. Huvid. Vaba aeg. Minu päev. Arvud. Võõramaa tähpäevad. Reisimine.

Matemaatika, 8.klass

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) järjestab naturaalarve 1 000 000 piires suuliselt ja kirjalikult;
- 2) loeb, kirjutab, nimetab arve kasvavas ja kahanevas järjekorras 1 000 000 piires;
- 3) võrdleb arve 1 000 000 piires;
- 4) ümardab arve etteantud järguni (1 000 000 piires);
- 5) teab Rooma numbreid I–XXXV;
- 6) liidab, lahutab; korrutab, jagab ühe- ja kahekohalise arvuga 1 000 000 piires;
- 7) liidab ja lahutab ühenimelisi murde ja segaarve;
- 8) korrutab ja jagab murde naturaalarvuga;
- 9) leiab tervikut osa järgi;
- 10) liidab ja lahutab kümnendmurde;
- 11) korrutab ja jagab kümnendmurde ühe- ja kahekohalise naturaalarvuga;
- 12) leiab aritmeetilist keskmist;
- 13) kasutab arvutamisel pikkus-, raskus-, mahu-, aja- ja rahaühikute seoseid ja suhteid;
- 14) sooritab tehteid nimega arvudega (ka kümnendmurdudena väljendatult);
- 15) teab pindalaühikuid *ruutmillimeeter, ruutsentimeeter, ruutdetsimeeter, ruutmeeter, ruutkilomeeter; aar, hektar*;
- 16) eristab keskkonnas geomeetrilisi kujundeid (*ristkülik, ruut*) ja kehi (*kuup, risttahukas, silinder, püramiid, kera*);
- 17) arvutab valemi ($S = a \cdot a$; $S = a \cdot b$) abil pindala;
- 18) joonestab sümmeetriatelje suhtes sümmeetrilisi lõike, kolmnurki ja nelinurki;
- 19) arvestab tekstülesannete kirjaliku vormistamise nõudeid ja teab lahenduse otsingu võtteid;
- 20) lahendab ja koostab kuni kolmetehtelisi tekstülesandeid skeemi järgi.

Õppesisu

1. Naturaalarvud 10 000 piires: moodustamine, lugemine, kirjutamine (suuliselt ja kirjalikult).
2. Arvu naabrid. Naturaalarvude kasvavas ja kahanevas järjekorras 1 000 000 piires nimetamine 1, 10, 100 ja 1000 kaupa.
3. Arvude klasside ja järkude tabelisse ja tabelist välja (1 000 000 piires).
4. Arvu esitamine järkarvude summana, järkarvude summa järgi arvu esitamine (1 000 000 piires).
5. Arvude 1 000 000 piires võrdlemine.
6. Arvude ümardamine etteantud järguni 1 000 000 piires.
7. Järgarvud 1 000 000-ni.
8. Rooma numbrid I–XXXV. Rooma numbride daatumite lugemisel ja kirjutamisel kasutamine.
9. Kirjalik liitmine ja lahutamine 1 000 000 piires (üleminekuta ja üleminekuga).
10. Liitmine 1 000 000-ni, lahutamine 1 000 000-st.
11. Korrutamine ja jagamine täiskümnete, -sadade ja -tuhandetega 1 000 000 piires.
12. Kirjalik korrutamine ja jagamine ühe- ja kahekohalise arvuga 1 000 000 piires (kirjalikult, toetudes algoritmile).

13. Liitmise ja korrutamise vahetuvusseadused.
14. Puuduva tehtekomponentide leidmine 1 000 000 piires (nelja aritmeetilise tehte ulatuses).
15. Liitmise/lahutamise ja korrutamise/jagamise pöördtehetega kontrollimine (1 000 000 piires).
16. Tehete järjekorra nelja- ja viietehtelistes avaldistes määramine. Ümarsulud.
17. Liigmurru segaarvuks ja segaarvu liigmurruks teisendamine.
18. Murdude taandamine.
19. Ühenimeliste murdude ja segaarvude liitmine ja lahutamine.
20. Murdude korrutamine ja jagamine naturaalarvuga.
21. Terviku leidmine tema osa järgi.
22. Kümnenndmurdude liitmine ja lahutamine kõigis raskusastmetes.
23. Kümnenndmurdude korrutamine ja jagamine 10, 100, 1000-ga.
24. Kümnenndmurdude korrutamine ja jagamine ühe- ja kahekohalise naturaalarvuga.
25. Aritmeetilise keskmise leidmine.
26. Pikkus-, raskus-, mahu-, aja- ja rahaühikute seoste ja suhtete arvutamisel kasutamine.
27. Nimega arvude liitmine, lahutamine ja teisendamine kirjaliku arvutamise võtet kasutades (kõigis raskusastmetes).
28. Nimega arvude korrutamine ja jagamine ühe- ja kahekohalise arvuga kõigis raskusastmetes.
29. Mitmenimelise arvu väljendamine kümnenndmurruna ja vastupidi
(7 m 81 cm = 7,81 m; 9,2 kg = 9 kg 200 g).
30. Geomeetriliste kujundite (*ristkülik, ruut*) ja kehade (*kuup, risttahukas, silinder, püramiid, kera*) eristamine keskkonnas.
31. Mõiste *pindal* olemuse selgitamine.
32. Pindalaühikud: *ruutmeeter* (m²), *ruutmillimeeter* (mm²), *ruutsentimeeter* (cm²), *ruutdetsimeeter* (dm²), *ruutkilomeeter* (km²); *aar* (a), *hektar* (ha).
Pindalaühikute eristamine, nimetamine, märkimine, teisendamine.
33. Ruudu ja ristküliku külgede mõõtmine ja pindala arvutamine valemi ($S = a \cdot a$; $S = a \cdot b$) abil.
34. Mõiste *telgsümmeetria*. Sümmeetriliste lõikude, kolmnurkade ja nelinurkade joonestamine sümmeetriatelje suhtes.
35. Tekstülesanded: kirjaliku vormistamise nõuded ja lahenduse otsimise võtted.
36. Tekstülesannete koostamine antud skeemi järgi (kuni kolmetehteliste tekstülesannete).
37. Terviku leidmine ühe ja mitme osa järgi.
38. Lihtülesanded: tegevuse kestvuse, lõppemise või algusaja arvutamine.
39. Lihtülesanded: kujundite pindala leidmine.
40. Ühesuunalise sirgjoonelise liikumise leidmine.
Sõltuvused: $kiirus = teepikkus : aeg$; $teepikkus = kiirus \cdot aeg$; $aeg = teepikkus : kiirus$.
41. Liht- ja lihtülesannete lahendusplaanile lahendamise, selgituse kirjutamine (õpetaja osalise abiga).

Loodusõpetus, 8. klass

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) leiab loodusloolist teavet atlasedest ja kaartidelt;
- 2) võrdleb Eesti ja Euroopa loodust ja geograafiat;
- 3) näitab ja nimetab kaardil Euroopa riike (õpitu ulatuses);
- 4) nimetab Euroopa loodusvõõndeid ja toob näiteid enamlevinud taimede ja loomade rühmade esindajatest Euroopa loodusvõõndites;
- 5) nimetab Eesti ja Euroopa tähtsamaid maavarasid ning metalle ja mittemetalle õpitu ulatuses;
- 6) eristab tahkeid aineid vedelikest nende peamiste omaduste alusel: ruumala säilimine, kuju/vorm;
- 7) toob näiteid keemiliste reaktsioonide kohta;
- 8) nimetab eriliigilisi valgusallikaid ja järjestab need energiasäästu järgi;
- 9) mõistab, milliseid ohtusid kätkeb kiire liikumine;

- 10) kirjeldab ja toob näiteid igapäevaelust kehade vastastikusest mõjust ning jõudude rakendumisest (elastsus, hõõrdejõud, üleslükkejõud, raskusjõud);
- 11) kirjeldab heli ja müra tunnuseid;
- 12) põhjendab turvavöö kinnitamise vajadust.

Õppesisu

1. Õppetekstide kasutamine teabe kinnistamiseks, täpsustamiseks ja ülesannete täitmiseks.
2. Loodusloolise teabe atlastest ja kaartidelt leidmine.
3. Eesti ja Euroopa looduse ja geograafia võrdlemine.
4. Euroopa riikide näitamine kaardil ja nimetamine (õpitu ulatuses).
5. Organismide mitmekesisus. Organismide rühmade eristamine ja nimetamine.
6. Euroopa loodusvööndite nimetamine. Enamlevinute taimede ja loomade rühmade esindajate Euroopa loodusvööndites näidete toomine.
7. Eesti ja Euroopa tähtsamate maavarade nimetamine. Metallide ja mittemetallide eristamine (õpitu ulatuses).
8. Tahkete ainete vedelikest eristamine nende peamiste omaduste alusel: ruumala säilimine, kuju/vorm.
9. Keemiliste reaktsioonide olemuse mõistmine.
10. Eriliigiliste valgusallikate nimetamine ja järjestamine need energiasäästu järgi. Varju tekkimise tingimused. Peegeldus. Valguse murdamine.
11. Silmahoiu tähtsus. Silmahoiu reeglite tundmine.
12. Teepikkuse, aja ja kiiruse vaheliste seoste mõistmine.
13. Kiire liikumise ohtuste mõistmine. Turvavöö kinnitamise vajaduse põhjendamine.
14. Igapäevaelus kehade vastastikuste mõju ja jõudud (elastsus, hõõrdejõud, üleslükkejõud, raskusjõud). Nende näidete toomine ja kirjeldamine.
15. Helide ja müra tekkimine. Heli ja müra tunnuste kirjeldamine. Kõrvahoiu reeglite tundmine.

Võimalikud õppeteemad

EUROOPA

- Euroopa geograafiline asend. Rannajoone liigestatus: mered, saared, poolsaared.
- Pinnaehitus. Maavarad.
- Kliima. Siseveed.
- Ülevaade looduslikest vööndidest.
- Rahvastik. Riigid. Euroopa Liit.
- Euroopa võrdlus Eestiga.

MAAVARAD

- Tähtsamad metallid, nende omadused.
- Metallide töötlemine: valamine, valtsimine, lõikamine, keevitamine, freesimine, treimine, jootmine, neetimine.
- Metallidest valmistatud materjalid ja tooted. Korrosioon.
- Sulamid: malm, teras, roostekindel teras; pronks, jootetina.
- Metallide kasutamine igapäevaelus. Loodushoid.

LIHT- ja LIITAINED

- Aineosakesed. Keemiline element. Enam kasutatavate elementide sümbolid.
- Metallid, mittemetallid. Lihtaine.
- Lihtaine. Aine valem. Lihtaine tekkimine lihtainetest keemilisel reaktsioonil.
- Põlemine. Mürgised ja kahjulikud ained. Loodushoid.

ORGANISMID

- Selgroogsed loomad. Hingamine. Toitumine. Toiduahelad. Ränded.
- Elundkonnad ja nende ülesanded. Sigimine ja areng.
- Selgroogsete mitmekesisus ja inimese koht loomariigis.
- Loomad erinevates elukeskkondades (Eesti ja Euroopa näitel).
- Taimed. Õistaimed. Taimeorganid, nende ülesanded. Õistaimede paljunemine ja levimisviisid. Taimede tähtsus elule Maa.
- Kõrgemate taimede mitmekesisus, nende osa ökosüsteemides ja tähtsus inimese elus (Eesti ja Euroopa näitel).
- Näiteid mikroskoopilisest maailmast; seentest, vetikatest, samblikest; selgrootutest loomadest.

- Tähtsus ökosüsteemis ja inimese elus. Loodushoid.

VALGUS

- Valgusallikas. Valguse levimine: valguskiir, sirgjoonelise levimise seadus. Vari.
- Valguse peegeldumine: langemis- ning peegeldumisnurk, mattpind, tasapeegel.
- Valguse murdumine: murdumisnurk. Lääts: kumerlääts, nõguslääts. Valguse spekter.
- Kujutis: tõeline kujutis, näiv kujutis.
- Silm. Lugemine liikuvast transpordis ja lamavas asendis. Lühinägelikkus, kaugenägelikkus, kanapimedus. Prillid.

MEHAANIKA

- Kehade ja ainete omadused ning mõõtmine: mass, tihedus.
- Mõõtühikute eesliited: kilo-, detsi-, senti-, milli-.
- Mehaaniline liikumine: trajektoor, teepikkus, aeg. Ühtlane liikumine, mitteühtlane liikumine. Kiirus, keskmine kiirus.
- Kiire liikumine ja sellega seotud ohud. Turvavöö kinnitamise vajalikkus, kinnihoidmise vajalikkus liikuvast transpordis jmt.
- Ohud liuväljal ja spordisaalis.
- Võnkliikumine: võnkumine, amplituud, periood, sagedus.
- Kehade vastastikmõju: rõhk, elastsusjõud, hõõrdejõud, raskusjõud.
- Mehaaniline töö ja energia: töö, võimsus, energia. Energia jäävuse seadus. Lihtmehhanism.
- Ujumine: üleslükkejõud, ujumise seaduspärasus.
- Heli: heli kiirus, võnkesageduse ja heli kõrguse seos. Heli levik ja seda soodustavad ning takistavad asjaolud.
- Heli neeldumine ja peegeldumine. Helikunst. Müra. Kõrvahoid.

Ajalugu, 8. klass

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) selgitab üldisi fakte uusaja sündmustest ja inimeste elu-olust Eestis kuni Esimese maailmasõja lõpuni;
- 2) nimetab Euroopa ja maailma uusaja tähtsamaid sündmusi, mis on mõjutanud Eesti ajalugu;
- 3) tunneb huvi Eesti mineviku vastu Euroopas;
- 4) teab, et Euroopas toimunud sündmused on oluliselt mõjutanud Eesti ajalugu;
- 5) kirjeldab, kuidas majanduslikud ja ühiskondlikud muutused on mõjutanud inimeste elukorraldust;
- 6) teab, et inimeste teadmised on arenenud suhtlemises teiste rahvastega;
- 7) mõistab sõdade erisust seoses ajaperioodiga;
- 8) kõrvutab ajateljel mõningaid olulisi Eestis ja Euroopas toimunud sündmusi;
- 9) tunneb ajaperioodi iseloomulikke tunnuseid.

Õppesisu

1. Huvi Eesti mineviku vastu Euroopas äratamine.
2. Üldiste faktide uusaja sündmustest ja inimeste elu-olust Eestis kuni Esimese maailmasõja lõpuni selgitamine.
3. Olulisemate sündmuste daatumite teadmine.
4. Eesti ja Euroopa ajalooliste isikute tundmine.
5. Euroopa ja maailma uusaja tähtsamate sündmuste, mis on mõjutanud Eesti ajalugu, nimetamine.
6. Majanduslike ja ühiskondlike muutuste mõjude inimestele elukorraldusele kirjeldamine.
7. Mõistmine, et inimeste teadmised on arenenud suhtlemises teiste rahvastega.
8. Sõdade erisuse seoses ajaperioodiga mõistmine.
9. Õpitud riikide ja linnade asukohtade näitamine kaardil.
10. Mõningate oluliste Eestis ja Euroopas toimunud sündmuste kõrvutamine ajateljel.
11. Ajaperioodi iseloomulike tunnuste teadmine.
12. Uusaja tähtsamate leiutiste tundmine ja nimetamine.
13. Abivahendite toetudes jutustamine, suuline või kirjalik ümberjutustamine.

Võimalikud õppeteemad

UUSAJA AJALUGU

- Uusaeg. Uusaja sisu ja üldiseloostus. Euroopa uusaja algul. Kapitalistlik areng. Inglise kodanlik revolutsioon. Inglismaa asumaad Ameerikas. Ameerika iseseisvussõda. USA moodustamine. Suur Prantsuse kodanlik revolutsioon. Prantsuse Keisririigi sõjad. Napoleoni sõjakäik Venemaale.
- XIX sajandi lõpu ja XX sajandi alguse tähtsamad saavutused ning avastused kultuuri-, teaduse- ja tehnikavaldkondades. Tööstusühiskonna probleemid ja nende lahendamiskiivid (sotsiaal- ja keskkonnapoliitika teke, kodanikuõiguste laienemine).
- Koloniaalimpeeriumid, nende teke ja lagunemine.
- Eesti XVIII ja XIX sajandil. Venemaa XVII sajandi lõpul. Peeter I. Põhjasõda. Eesti ala ühendamine Venemaaga. Eesti pärast ühendamist Venemaaga. Majanduslikud ja ühiskondlikud muutused Eestis. Balti erikord. Pärissorjus. Pärissorjuse kaotamine. Talurahva elu-olu. Mahtra sõda. Rahvusliku liikumise algus. F. R. Kreutzwald, "Kalevipoeg". J. W. Jannsen, L. Koidula, J. Hurt, C. R. Jakobson. Esimene üldlaulupidu. Eesti teatri algus. Eesti rahvuse kujunemine. Tööstuse arenemine. Raudteed. Linnade kasv. Tööliste elu. Eestlaste väljarändamine. Üldine venestamispoliitika. Kool ja haridus XIX sajandi teisel poolel.
- Eesti Vene revolutsioonide ja Esimese maailmasõja keerises. 1905.- 1907. aasta revolutsioon. Revolutsioonisündmused Eestis. Mõisate põletamine. Karistussalkade tegevus. Revolutsiooni lüüasaamine. Esimene maailmasõda ja selle mõjud Eestile. Sõdivad pooled. Venemaa Esimeses maailmasõjas. Veebruarirevolutsioon. Oktoobrirevolutsioon Venemaal ja sellega seotud võimalused Eesti iseseisvumiseks. Eesti Vabariigi väljakuulutamise. K. Päts. Esimese maailmasõja lõpp.

Inimeseõpetus, 8. klass

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) arvestab ühistegevuses suhtluspartnerite erinevate (sh vastandlike) arvamustega, saavutab õpituatsioonis õpetaja juhendamisel kokkuleppeid lahkarvamuste korral;
- 2) annab hinnangu oma ja kaaslaste käitumiskiivid kohasusele situatsioonis; pakub õpituatsioonis lahendusi pingelolukordadele; reageerib kohaselt sobimatule käitumisele;
- 3) kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerib õpituatsioonis oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;
- 4) nimetab peremudeleid ja kirjeldab pereliikmete rolli perekonnas;
- 5) leiab infot nõustamis- ja kriisiabi võimaluste kohta kodukohas või selle lähiumbruses, kirjeldab, kuidas ja millal pöörduda õiguskaitseseorganite poole;
- 6) teab ja otsib olulisi infoallikaid tervise teabe ja -abi saamiseks;
- 7) väärtustab lähisuhteid, oskab suhet alustada ning teab, kuidas suhteid hoida;
- 8) mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma vastutust selles;
- 9) eristab lubatud ja lubamatut seksuaalkäitumist;
- 10) kirjeldab oma tervislikku seisundit, oskab pöörduda abi saamise eesmärgil arsti poole (vastuvõtt, kojukutse, hädaabi);
- 11) selgitab riiete hooldusmärkide tähendusi;
- 12) mõistab uimastite omamise, tarbimise ja levitamise seotud riske ja vastutust;
- 13) hangib teavet teistelt inimestelt ning õpetaja juhendamisel teabeallikatest ja -tekstidest;
- 14) oskab kasutada lihtsamaid pangateenuseid;
- 15) teadvustab oma võimete, teadmiste ja oskuste tugevusi/nõrkusi;
- 16) nimetab võimetekohase elukutse omandamise võimalusi.

Õppesisu

1. Ühistegevuses suhtluspartnerite erinevate (sh vastandlike) arvamustega arvestamine.
2. Õpituatsioonis kokkuleppete lahkarvamuste korral saavutamine (õpetaja juhendamisel).

3. Oma ja kaaslaste käitumisviiside kohasusele situatsioonis hindamine.
4. Õpituatsioonis lahenduste pingelukordadele pakkumine. Kohaselt sobimatule käitumisele reageerimine.
5. Kirjeldamine rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerimine õpituatsioonis oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi.
6. Peremudelite nimetamine ja pereliikmete rollide perekonnas kirjeldamine.
7. Leidmine info nõustamis- ja kriisiabi võimaluste kohta kodukohas või selle lähimbruses. Kirjeldamine, kuidas ja millal pöörduda õiguskaitseseorganite poole.
8. Oluliste infoallikate tervise teabe ja -abi saamiseks teadmine ja otsimine.
9. Lähisuhete väärtustamine. Demonstreerimine oskust suhet alustada ning teadmine, kuidas suhteid hoida.
10. Mõistmine seksuaalsuse olemuse ja seksuaalse arengu individuaalsuse ning teadmine turvalise seksuaalkäitumise põhimõtete ja oma vastutuse selles.
11. Lubatud ja lubamatut seksuaalkäitumise eristamine.
12. Oma tervislikku seisundi kirjeldamine. Abi saamise eesmärgil arsti poole leidmine (vastuvõtt, kojukutse, hädaabi).
13. Riiete hooldusmärkide tähenduste selgitamine.
14. Uimastite omamise, tarbimise ja levitamise seotud riskide ja vastutuse mõistmine.
15. Teabe teistelt inimestelt ning õpetaja juhendamisel teabeallikatest ja -tekstidest hankimine.
16. Lihtsamate pangateenuste kasutamine.
17. Oma võimete, teadmiste ja oskuste tugevuste/nõrkuste teadvustamine.
18. Võimete kohase elukutse omandamise võimaluste nimetamine.

Võimalikud õppeteemad

SUHTLEMINE

- Mina-pilt: positiivsed ja negatiivsed iseloomuomadused. Negatiivsete omaduste parendamisvõimalused. Enesehinnang.
- Noormehe ja neiu omavaheline suhtlemine. Tutvumine, kohtumised. Etiketi tundmine ja järgimine.
- Inimese hindamine välimuse (puhtus, riietuse maitseks) ja käitumise (pealetükkivus jne) järgi.
- Ajutised ja püsivad suhted, lahkumine. Sõprus, armumine, armastus.
- Suhtlussituatsioonide kirjeldamine oma ja teise positsioonilt.
- Eriarvamused. Oma seisukohtade selgitamine ja kaitsmine, nõustamine kaaslaste arvamusel.
- Kokkulepete lahkarvamuste korral saavutamine.
- Võimalikud pinged, arusaamatused ja konfliktid kodus ja koolis. Ennetamine ja lahendamine.
- Vägivall kodus ja koolis. Vägivalla vormid. Vägivallast hoidumine.
- Hinnang individuaalsele ja rühmakäitumisele. Vastastikune usaldus, usalduse kuritarvitamise tagajärjed.
- Rühma mõju inimese käitumisele. Keeldumine tegevusest, mis kahjustab inimesi.
- Vägivallaga toimetulek. Nõustamis- ja kriisiabi kodukohas.

INIMESE KEHA JA SELLE EEST HOOLITSEMINE

- Nõustamis- ja abivõimalused. Arstiabi kodukohas (lähinaabruses). Tervisekindlustus.
- Meditsiini asutused ja nende otstarve (polikliinik, perearstikeskus, haigla, dispanser, apteek).
- Perearst ja eriarstid. Koduvisiidid, kojukutse telefoni teel. Ambulatoorne vastuvõtt (jaoskonnad, arstid, registratuur). Haiglaravi. Päästkeskus.
- Väsimus, stress; depressioon (tundemärgid, nõustamis- ja kriisiabi). Sanatoorne ravi. Tervise- ja puhkekeskused.
- Söömishäired (anoreksia, buliimia).
- Esmaabivõtted (haava puhastamine, sidumine), tegutsemine põletuse, ussihammustuse korral.
- Koduapteek. Vajalikud ravimid ja esmaabivahendid. Ravimipakendi teabeleht.
- Rahvameditsiin. Ravimtaimede kogumine.
- Isikliku hügieeni harjumuste kujundamine. Sobivate hügieenivahendite valik. Noorukile sobiv välimus. Kosmeetikavahendite kasutamine.
- Hoiakute kujundamine suitsetamise, alkoholismi, narkomaania suhtes.
- Uimastid ja kuritegevus; uimastitega seotud seaduste põhipunktid.

PEREKOND

- Perekond. Abielu. Peremudelid (perekond, üksikpered, kasu- ja hoolduspered).
- Pereliikmete roll perekonnas (vrld minevikuga). Õigused ja kohustused. Vastutus.
- Omavahelised suhted (usalduslikud-mitteusalduslikud; sõbralikud, pingestatud).
- Seksuaalkäitumine. Soovimatu raseduse ennetamine. Suguhaigused (levimine, mõju tervisele, ravi, ennetamine).

- Seksuaalvähemused. Seksuaalkuriteod, valehäbi, ohvriabi. Nõustamisteenused.
- Lapsevanemaks saamine. Füüsiline ja sotsiaalne küpsus.
- Laste sündimine. Ema ja isa osa perekonnas, kohustuste jaotus.
- Lapse saamisega seotud (lisa)kulutused (peamised kulutusartiklid lapseas).
- Last arendavad mänguasjad ja mängud. Mängimine nooremate õpilastega.
- Vanavanemad: nende roll ja koht peres.
- Pere vaba aja veetmine.
- Kodu korrashoid: akende pesemine, pehme mööbli hooldamine, kardinade, vaipade puhastamine.
- Sobivad puhastusvahendid: valik ja kasutamine.
- Oma toa kujundamine: esemete ratsionaalne paigutus, kujundusdetailide valik, hoidumine liialdustest.
- Pisiremont korteris.

INIMENE JA RAHA

- Eelarve. Raha teenimine.
- Noore inimese peamised kulutusartiklid. Kulude planeerimine päevaks, nädalaks.
- Säästud. Kokkuhoidlikkus. Raha hoidmine pangas. Hoiuste liigid.
- Arve avamine pangas. Hoiuse igapäevane kasutamine (sularahaautomaat jne).
- Maksete liigid kodus majapidamises. Maksete tasumise võimalused, täpsus.
- Mängurlus, riskid, sõltuvus: loterii, hasartmängud (mänguautomaadid, kasiino jne).

INIMESE VÄLIMUS

- Stiil ja mood. Eakohane igapäevane ja pidulik riietus, aksessuaarid (nt kooli lõpupidu).
- Rõivaste ja jalatsite hooldus. Hooldusmärgid.
- Käsi- ja masinpesu. Keemiline puhastus. Hooldusvahendite valik ja tarvitamine kasutusjuhendi järgi.
- Rõivaste ostmine. Sobiv suurusnumber, praktiline mõõtmine.
- Õmblusteenused. Rõivaste uuendamine detailide abil.
- Perekonna eelarve arvestamine rõivastumisel.

INIMENE JA TEAVE

- Telefon. Kohalik kõne. Kaugekõned. Maakondade suunakoodid. Telefoniarvete tasumine. Telefoni arukas kasutamine.
- Infotelefon. Avalik infopunkt. Teabe hankimine.
- Teatmeteosed. Raamatukogu: laenutus ja lugemissaal.
- Internet. Suhtlemine ja teabe hankimine. Ohtud Internetis ja Internetisuhtluses.
- Teabe ajakirjandusest. Kohalik ajaleht. Eestis ilmuvad ajalehed ja ajakirjad. Ajakirjanduse tellimine.
- Transport. Lennu- ja laevaliiklus. Teabe hankimine.

KARJÄÄRI PLANEERIMINE

- Eneseanalüüs: tööalased huvid, võimed, oskused, isiksuseomadused.
- Jätkuõppevõimalused (erialad, õppeasutused).

Muusikaõpetus, 8. klass

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) laulab peast 5–6 laulu;
- 2) laulab pingevabalt, laulab õige hingamise ja selge diktsiooniga;
- 3) tunneb taktimõõte 2/4, 3/4, 4/4. Oskab lahendada neis rütmiülesandeid;
- 4) tunneb helivältusi ja rütme TA, TI-TI, TAI-RI, TIRI-TIRI, TI-TIRI, TIRI-TI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pause;
- 5) on tutvunud viuli- ja bassivõtmega;
- 6) tunneb järgmisi muusikžanre: *oper, operett, muusikal, ballett, sümfoonia*;
- 7) teab pillirühmi sümfooniaorkestris;
- 8) on tutvunud tähtnimetustega;
- 9) on tuttav nüüdismuusikaga.

Õppesisu

1. Laulmine (laulab peast 5–6 laulu, laulab pingevabalt, laulab õige hingamise ja selge diktsiooniga).
2. Taktimõõt: 2/4, 3/4, 4/4 (Oskab lahendada neis rütmülesandeid).
3. Noodivältsed ja rütmid TA, TI-TI, TAI-RI, TIRI-TIRI, TI-TIRI, TIRI-TI, TA-A, TA-A-A, TA-A-A-A ja pausid.
4. Nüüdismuusika ja tähtnimetused.

Kunstiõpetus, 8. klass

Õpitulemused

8. klassi lõpuks õpilane:

- 1) leiab vaatluse ja võrdlemise teel inimese vanust ja näoilmeid kõige enam iseloomustavaid tunnuseid ning väljendab neid temaatilistes töödes;
- 2) eristab õpetaja suunamisel pildi koloriiti, oskab seda kirjeldada;
- 3) kujundab ornamenti (sh rahvuslikku), nimetab selle traditsioonilisi ja nüüdisaegseid kasutusvõimalusi;
- 4) eristab etenduses esinevaid eri kunstiliike (visuaalne kunst, muusika, liikumine);
- 5) eristab kultuurinähtusi ja kunstiliike (sh karikatuur, šarž, grafiti).

Õppesisu

1. Ilumeele ja loovuse arendamine.
2. Värvide eri toonide segamine ja kasutamine maalimisel.
3. Pildi koloriidi eristamine (õpetaja suunamisel) ja kirjeldamine.
4. Leidmine vaatluse ja võrdlemise teel inimese vanuse ja näoilmete kõige enam iseloomustavate tunnuste ning väljendamine nende temaatilistes töödes.
5. Perspektiivse kujutamise algvõtete tundmine.
6. Kasutamine töövahendite ja -materjalide tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt.
7. Mitmesuguste pinnamustrite eri vahenditega loomine. Selle traditsiooniliste ja nüüdisaegste kasutusvõimaluste nimetamine.
8. Vaadeldud kunstitööde tundmine ja liigitamine (skulptuur, maal, arhitektuur, graafika).
9. Kultuurinähtuste ja kunstiliikide eristamine (sh karikatuur, šarž, grafiti).
10. Kujunduselementide keskkonnas märkimine.
11. Etenduses esinevate eri kunstiliikide eristamine (visuaalne kunst, muusika, liikumine).
12. Originaali, reproduktsiooni ja võltsingu olemuse mõistmine.
13. Piltide ja raamatuillustratsioonide lahtimõtestamine.
14. Oma tegevuse planeerimine ja analüüsimine. Valmistööde analüüsimine.
15. Näituste korraldamine ja vaatamine.
16. Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.

Kehaline kasvatus, 8. klass

Õpetuse eesmärgid ja õpitulemused

Kehalise kasvatus eesmärgid ning õpitulemused rahuldatakse eesmärkidest ning sama vanade laste õpitulemustest põhikooli riiklikus õppekavas, võttesarvesse lihtsustatud õppel olevate õpilaste arenguvajadusi ja õppetöö rõhuasetusi.

Õppetöö rõhuasetused 8.–9. klassis

1. Süstematiseeritakse ja teadlikustatakse praktilisi sportlikke oskusi, kinnistatakse teadmisi tervislikest eluviisidest, püütakse tekitada huvi ja motivatsiooni edaspidiseks iseseisvaks kehakultuuriharrastuseks.
2. Kujundatakse hoiak järgida ausa mängu põhimõtteid ja spordieetika nõudeid.
Tutvustatakse erinevaid spordialasid, Eesti olümpiavõitjaid, tuntumaid sportlasi.

Õppesisu

1. Põhiasendid, kehaosade liikumised.
 - Jõu, painduvuse, osavuse, rütmide ja koordineerimise arendamine.
 - Rühi ja liigutusvõimete kujundamine. Põhiasendid.
 - Tõkkeiste, kere pöördkallutus, toengharkuppsis.
 - Kehaosade liikumised. Jalgade ringid, kerering, "pesa", lülisirutus põlvitustest.
 - Lainetus, käte avaringne ja lainetaoline liikumine (tüdrukud).
 - Toenglamangus jalad pingil, käte kõverdamine (poisid).
2. Rivi- ja korraharjutused.
 - Ümberpööre sammuliikumisel. Kujundliikumine galopiga, polkaga.
 - Jagunemine ja liitumine. Lahknemine ja ühinemine.
3. Võimlemine.
 - Kõnd, jooks, hüplemine, hüppamine.
Hüpe kahelt jalalt ühele ja ühelt kahele.
Kõnd erineva iseloomuga; Väljendusjooks (tüdrukud). Hüpe 360-kraadise pöördega (poisid).
Hüplemine hüpitsa tiirutamisega taha, ühel jalal, tiirutamisega silmusena.
Galopp hüpitsaga.
 - Akrobaatika.
Tirel ette üle kraavi. Harkhüpe üle käärdunud kaaslase.
Turiseisust tirel taha toengpõlvitusse ühel põlvel.
 - Harjutused vahenditega (tüdrukud).
Rõngas – ringitamine vedrutades ja liikudes. Rõnga silmus ees ja selja taga.
Rõnga vise ja püüdmine rõhtsalt. Visked paarilisele.
Lint – lindi hood, ringid, sakid, spiraalid, kaheksad.
4. Tantsusammud. Valsisamm pööretega.
5. Kergejõustik.
 - Jooksud. Tutvumine ringteatejooksuga. Kestvusjooks: tüdrukud – kuni 2 km, poisid – kuni 3 km.
 - Hüpped.
Määrustepärane kaugushüpe, erialane soojendus.
Kõrgushüpe – erinevate tehnikate tutvustamine.
 - Visked. Pallivise täishoolt.
 - Kuulitõuge. Kuuli hoide ja algasendi tutvustamine. Tõukeliigutus. Tõuked topispalliga.
6. Sportmängud.
 - Korvpall. Mängija põhiasend ja kaitseasend. Põrgatamine ja söödud. Mees-mehe kaitse.
Ründamine ja kaitsmine. Võistlusmäärused.
7. Mängud.
 - Mängud ja teatevõistlused osavuse, kiiruse, vastupidavuse, tähelepanu, orienteerumise, kuulmise, ruumitaju arendamiseks.
8. Suusatamine (vastavalt võimalustele).
 - Paaristõukeline ühesammuline sõiduvõistlus. Paaristõukeline pooluisusammsõiduvõistlus.
 - Sähkpidurdus, sahkpööre. Triivpidurdus.

Tööõpetus, 8. klass

Õpetuse eesmärgid

Tööõpetusel on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistusel täita oluline roll. Tööõpetuse kaudu omandab laps ainekavas fikseeritud baasoskused, lapsel kujuneb hoiak ja harjumus tööd teha ning teadvustub tööprotsess.

Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli sooritama.

Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimete kohast tööd.

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks;
- 2) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana;
- 3) õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- 4) õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- 5) õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste toel;
- 6) omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- 7) õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima ning hindama;
- 8) arendab loovust ja esteetilist maitset;
- 9) õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- 10) õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;
- 11) on võimeline omandama kutseharidust.

Õppetöö rõhuasetused 8.–9. klassis

1. Tööõpetuse kaudu valmistatakse noorukeid ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid.
2. Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida.
3. Rakendatakse eelmistel aastatel omandatud oskusi, suunatakse õpilast õpitu ulatuses valima ja kasutama sobivaid töövahendeid ja omandatud töövõtteid.
4. Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest, kujundatakse valmisolek nende jätkamiseks. Tutvustatakse käsitööoskustele toetuvaid elukutseid.
5. Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid.

Õpitulemused

8. klassi lõpuks taotletavad õpitulemused

1. Käsitöös õpilane:

- 1) kavandab käsitööeset, valib selle valmistamiseks sobivad materjalid ja töövahendid;
- 2) jäljendab mustreid ja kannab need riidele;
- 3) teeb pilutamise eeltöid ja tikib pilutikandit;
- 4) heegeldab skeemi järgi;
- 5) koob skeemide järgi erinevaid koekirju (palmikut, soonikut, poolpatenti);
- 6) valmistab lõngast nõopi;
- 7) käsitseb elektriõmblusmasinat;
- 8) õmbleb lihtsamaid volte, sirget passet, kraed;
- 9) leiab ja kopeerib lõikeid lõikelehelte;
- 10) viimistleb erinevates tehnikates töid;
- 11) parandab riideid.

2. Kodunduses õpilane:

- 1) kasutab otstarbekalt taskuraha;
- 2) kujundab oma tuba;
- 3) juhindub pakendiinfost;
- 4) katab laua olenevalt ürituse eesmärgist;
- 5) valib ja kasutab erinevaid puhastusaineid;
- 6) valmistab toite mitmesugustest algmaterjalidest.

3. Puidutöös õpilane:

- 1) loeb jooniselt detaili mõõtmeid ja teeb lihtsaid jooniseid;
- 2) saeb ja hõõveldab detaile puidutöötluspinkidel;
- 3) valmistab keeltappi, puurib (freesib) tapipesasid;
- 4) valmistab lihtsamaid mööbliesemeid (taburet, voodi);
- 5) kõrvaldab puidurikkeid korkimisega;

- 6) valmistab ja kasutab puiduseotisi;
- 7) löikab ümarpulki löikepeaga;
- 8). treib keeruka kujuga detaile tsentrite vahel ja ketastoorikuid kinnituskettal.

Õppesisu

1. Käsitöö

- Käsitööde kavandamine, nende valmistamiseks sobivate materjalide ja töövahendite valimine.
- Mustrite jäljendamine ja nende kandmine riidele.
- Pilutamise eeltööde tegemine ja pilutikandi tikkimine.
- Skeemi järgi heegeldamine.
- Skeemide järgi erinevate koekirjade (palmiku, sooniku, poolpatenti) kudumine.
- Lõngast nõõpide valmistamine.
- Elektriõmblusmasina käsitlemine.
- Lihtsamate voltide, sirgete passede, kraede õmblemine.
- Lõigete löikelehelts leidmine ja kopeerimine.
- Tööde viimistlemine erinevates tehnikates.
- Riiete parandamine.

2. Kodundus

- Taskuraha otstarbekalt kasutamine.
- Oma toa kujundamine.
- Pakendiinfost juhendumine.
- Katmine laua olenevalt ürituse eesmärgist.
- Erinevate puhastusainete valimine ja kasutamine.
- Toitude valmistamine mitmesugustest algmaterjalidest.

3. Puidutöö

- Jooniselt detaili mõõtmete lugemine ja lihtsate jooniste tegemine.
- Detailide puidutööluspinkidel saagimine ja hõõveldamine.
- Keeltapi valmistamine, tapipesade puurimine (freesimine).
- Lihtsamate mööbliesemete valmistamine (taburet, voodi)
- Puidurikete kõrvaldamine korkimisega.
- Puiduseotiste valmistamine ja kasutamine.
- Ümarpulkade löikamine löikepeaga.
- Treimine keeruka kujuga detailide tsentrite vahel ja ketastoorikute kinnituskettal.

9. klass

Vene keel, 9. klass

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunneb lausete eri tüüpe, mõistab õpitud lausemallide tähendust, kasutab neid teabe hankimisel ja sõnastamisel;
- 2) teab adekvaatse suhtlemise põhimõtteid tavasituatsioonis käitumiseks (perekonnas, eakaaslastega, töökollektiivis, ametiasutuses jne);
- 3) mõistab suhtluspartnerite seisukohtade võimalikku sarnasust, erinevust ja vastandlikkust; selgitab oma seisukohti, otsib lahendust erimeelsustele;
- 4) hindab oma ja teiste käitumise otstarbekust ja moraalinõuetele vastavust tavasituatsioonides, käitub vastavalt;
- 5) loeb jõukohast teksti endamisi sihipäraselt, häälega, mõistmiseks vajaliku selguse ja intonatsiooniga,
- 6) kasutab tekste ja teatmikke teabe hankimiseks;

- 7) teeb märkmeid ja konspekterib elementaarselt;
- 8) taastab tuttavat teksti erineval viisil (kokkuvõtlikult, laiendatult, tekstilähedaselt);
- 9) kirjeldab tegevusi ja sündmusi teistele arusaadavalt;
- 10) iseloomustab tegelasi ja tegelasrühmi; seletab ja hindab nende käitumist;
- 11) koostab õpitud tarbekirja liike;
- 12) valdab elementaarseid teadmisi grammatikast: sõnaliigid, käänamine ja pööramine, liht-, koondja liitlauseid, sõnamoodustus;
- 13) järgib kirjutamisel tähekasutusreegleid ja peamisi ortograafiareegleid, leiab ja parandab õige kirjavigu.

Õppesisu

1. Õpitud ortograafiareeglite kasutamine. Rõhulised ja rõhutud täishäälikud ja silbid. Helilised ja helitud kaashäälikud. Pehmendusmärk.
2. Sõnavormi muutmine ja moodustamine. Käändevormide ja pöördevormide kasutamine. Sõnade õpitud liidetega tuletamine.
3. Sõnaliikide nimetuste ja tunnuste teadmine: nimisõna, omadussõna, tegusõna, arvsõna, määrsõna. Rakendamine kõnes.
4. Lausete eri tüüpe kasutamine (teabe hankimisel ja sõnastamisel). Lihtlauseid, koondlauseid ja kaheosaliste liitlauseid.
5. Tekstide ärakirjutamine ja kontrollimine (lauseosade või lühikeste lausete kaupa). Oma vigade leidmine ja parandamine.
6. Tekstide lugemine (õpitud teksti ladusalt mõningase ilmekusega, jõukohase võõrase teksti kõne tempos).
7. Tuttava teksti erineval viisil taastamine (kokkuvõtlikult, laiendatult, tekstilähedaselt).
8. Konspektide koostamine kirjaliku teabeteksti järgi (oluliste faktide leidmine; lausete lühendamine, lühendite kasutamine). Teksti taastamine konspekti järgi.
9. Suulise kõne konspekterimine: temaatiline valiketteütlus, märkmete tegemine.
10. Suhtlemine tavaolukorras (perekonnas, eakaaslastega, töökollektiivis, ametiasutuses jne).
11. Arvamuste sarnasused ja erinevused. Arvamuste vastandlikkus.
12. Oma seisukohtade selgitamine ja põhjendamine. Konfliktide lahendamine.
13. Vestlemine tegevusaktidest ja käitumist. Käitumise otstarbekuse ja moraalinõuetele vastavuse hindamine. Oma arvamuste põhjendamine.
14. Teabe leidmine. Teabekirjanduse lugemine ja kasutamine.
15. Tegevuste ja sündmuste kirjeldamine.
16. Tegelasete ja tegelasrühmade iseloomustamine, nende käitumise seletamine ja hindamine.
17. Tarbekirjade koostamine (näidise järgi: kiri, teade, kutse, avaldus jne). Blankettide täitmine paberil ja arvutis.

Eesti keel teise keelena, 9. klass

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) saab aru suuliselt edastatud tekstist tuttavatel ja igapäevaeluga seotud teemadel;
- 2) saab aru emakeelena rääkijate suulise kõne peamisest mõttest (õpitud teemade piires);
- 3) kirjeldab suuliselt oma lähiümbrust ja igapäevaeluga seotut, osaleb suulistes lühiaruteludes tuttavatel ja huvipakkuvatel teemadel;
- 4) kirjeldab kirjalikult lühidalt oma igapäevast ümbrust ja tegevust;
- 5) saab aru kirjalike tekstide peamisest sisust ja tuttavate teemade võtmesõnadest;
- 6) saab aru suulistes ja kirjalikes lihtsates tekstides loodusõpetuse valdkonna sõnavarast ja kasutab neid suulises suhtluses õpitud lausemallide piires;
- 7) teab mõningaid Eesti õppeasutusi, saab aru jätkuõppimise ja töö leidmise alasest suulisest ja kirjalikust teabest.

Õppesisu

1. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
2. Käändsõnade lõpud, käändevormid küsimuste vastustena.
3. Õpitud pöördõnade pööramine (olevikus ja lihtminevikus). MA- ja DA-infinitiivi kasutamine.

4. Arvutamine kuni 100. Järgarvud.
5. Emakeelena rääkijate suulise kõne kuulamine (õpitud teemade piires). Emakeelena rääkijate suulise kõne peamisest mõttest arusaamine.
6. Osalemine dialoogides (tuttavatel teemadel). Dialoogide alustamine, jätkamine ja lõpetamine (erinevates igapäevaelu ja teenindussfääriga seotud suhtlussituatsioonides). Info küsimine.
7. Osalemine suulistest lühiaruteludes (tuttavatel ja huvipakkuvatel teemadel).
8. Iseenda, oma lähiümbruse ja oma tegevuse kirjeldamine (suuliselt ja kirjalikult).
9. Lühikeste sõnumite koostamine ja kirjutamine (tuttavatel teemadel).
10. Sündmuste kirjeldamine (oma kogemuse põhjal).
11. Kirjutatud lühikeste lihtsate tekstide lugemine ja mõistmine (isiklikud kirjad, lühiuudised, reklaam, juhendid, menüü, lihtsamad küsimustikud).
12. Tarbekirjade koostamine (näidise järgi: kiri, teade, kutse, avaldus jne). Blankettide täitmine paberil ja arvutis.
13. Eesti looduse probleemide tundmine.
14. Eesti autorite kirjandusega tutvumine.
15. Eesti raadio- ja teleasaadetega tutvumine.
16. Eesti ajakirjade ja ajalehtedega tutvumine.
17. Eestimaa vaatamisväärsustega tutvumine.
18. Eesti ajaloo oluliste sündmustega tutvumine.

Võimalikud õppeteemad: Ankeetandmed. Rahvus, kodakondsus. Elulookirjeldus (CV). Minu õigused ja kohutused. Huvid, vaba aeg. Õppimine ja töö: elukutsed, jätkuõppimine, oma elutee valimine. Ilm ja aastaajad. Minu päev. Tervislik eluviis. Arvud, liitmine ja lahutamine, korrutamine ja jagamine. Turvalisus. Reisimine. Eesti loodus ja looduse kaitse. Eestimaa vaatamisväärsused. Eesti riigi ja rahvuslike tähtpäevad. Eesti kombed. Kultuuritegelased. Jutte ja luuletusi eesti kirjandusest. Eesti ajakirjad ja ajalehed. Eesti raadio- ja teleasaated. Eesti ajaloo olulised sündmused. Muuseumis.

Võõrkeel, 9. klass

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) on omandanud esmased teadmised õpitava keele maa(de) kultuurist;
- 2) saab aru lihtsatest dialoogidest, väga lühikestest juttudest, teadetest ja sõnumitest tuttaval teemadel, mis on seotud igapäevaeluga;
- 3) loeb sageli kasutatava sõnavaraga lühikesi tekste ja faktilist infot sisaldavaid tekste (nt kuulutused, isiklikud kirjad), leiab tekstis sisalduvat infot;
- 4) tutvustab suuliselt ennast, oma huvisid ja oma pereliikmeid, kirjeldab lähiümbrust ja tegevusi õpitud sõnavara ja lausemallide piires;
- 5) kirjutab lühikesi ja lihtsaid tekste: erinevat tüüpi sõnumeid, kirjeldusi, minevikus toimunud tegevusi, kirjeldab oma tundeid ja arvamusi.

Õppesisu

1. Sõnavara levitamine, täpsustamine ja kinnitamine.
2. Emakeelena rääkijate suulise kõne kuulamine (õpitud teemade piires). Selle kõne peamisest mõttest arusaamine. Lühikestest juttudest, teadetest ja sõnumitest tuttaval teemadel, mis on seotud igapäevaeluga arusaamine.
3. Lühikeste tekstide koostamine (õpitud temaatika piires).
4. Osalemine dialoogides (õpitud sõnavara ja lausemallide piires). Dialoogide alustamine, jätkamine ja lõpetamine (erinevates igapäevaelu ja teenindussfääriga seotud suhtlussituatsioonides).
5. Kirjutatud lühikeste lihtsate tekstide lugemine ja mõistmine (nt postkaardid, isiklikud kirjad, kuulutused, teeviidad, teated, sõnumid). Tekstidest faktilise info ja vajaliku teabe leidmine.
6. Iseenda, oma huvide ja oma pereliikmete tutvustamine (suuliselt).
7. Oma tegevuste ja oma lähima ümbruse kirjeldamine (suuliselt).
8. Suuliste ja kirjalikkude juhendite järgimine.

9. Lihtsatest kirjalikest tööjuhustest arusaamine.
10. Olulisest teabest olmetekstides (menüü, juhendid, lihtsamad küsimustikud) arusaamine.
11. Lühikeste ja lihtsate tekstide kirjeldamine (erinevat tüüpi sõnumeid, kirjeldusi, minevikus toimunud tegevusi, kirjeldab oma tundeid ja arvamusi).
12. Arvutamine kuni 100.

Võimalikud õppeteemad: Kodu ja kodused tööd. Vanemate töö. Kaubamajas. Raamatukogus. Muuseumis. Teatris. Kool ja klass. Kellaeg. Tunniplaan. Minu koolipäev. Sõbrad. Välimus ja iseloom. Huvid. Vaba aeg. Minu päev. Reisimine. Liiklusvahendid. Tervislik eluviis. Turvalisus. Hädaabi. Arvud, liitmine ja lahutamine, korrutamise ja jagamine. Võõramaa tähpäevad.

Matemaatika, 9.klass

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) loeb ja kirjutab arve 1 000 000 piires;
- 2) eristab järguühikuid;
- 3) võrdleb arve 1 000 000 piires;
- 4) ümardab arve etteantud järguni (1 000 000 piires);
- 5) liidab ja lahutab; korrutab ja jagab kahekohalise arvuga (1 000 000 piires);
- 6) kontrollib nelja aritmeetilise tehte õigsust vastava pöördtehtega;
- 7) leiab puuduva tehtekomponendi;
- 8) määrab tehete järjekorra nelja- ja viietehtelistes ülesannetes;
- 9) kasutab kalkulaatorit;
- 10) teab protsendi praktilist tähendust;
- 11) teisendab hariliku murru kümnendmurruks ja vastupidi;
- 12) korrutab ja jagab kümnendmurdu kahekohalise arvuga;
- 13) teab õpitud mõõtühikuid ja nendevahelisi seoseid;
- 14) väljendab protsente kümnendmurdudena ja vastupidi;
- 15) leiab protsenti arvust ja arvu protsendi järgi;
- 16) liidab, lahutab; korrutab ja jagab nimega arve kahekohalise arvuga (teisendamisega);
- 17) arvutab ruudu ja ristküliku ümbermõõdu ning pindala; arvutab kuubi ja risttahuka ruumala kas mõõtmisel saadud või etteantud andmete järgi;
- 18) loeb ring-, tulp- ja joondiagramme;
- 19) lahendab probleemsituatsioonide põhjal kuni kolmetehtelisi tekstülesandeid.

Õppesisu

1. Naturaalarvud 10 000 piires: moodustamine, lugemine, kirjutamine (suuliselt ja kirjalikult).
2. Arvu naabrid. Naturaalarvude kasvavas ja kahanevas järjekorras 1 000 000 piires nimetamine 1, 10, 100 ja 1000 kaupa.
3. Arvude klasside ja järkude tabelisse ja tabelist välja (1 000 000 piires).
4. Arvu esitamine järkarvude summana, järkarvude summa järgi arvu esitamine (1 000 000 piires).
5. Arvude 1 000 000 piires võrdlemine.
6. Arvude ümardamine etteantud järguni 1 000 000 piires.
7. Järgarvud 1 000 000-ni.
8. Rooma numbrid I–XXXV. Rooma numbride daatumite lugemisel ja kirjutamisel kasutamine.
9. Kirjalik liitmine ja lahutamine, korrutamise ja jagamine kahekohalise arvuga (1 000 000 piires).
10. Korrutamise ja jagamise täiskümnete, -sadade ja -tuhandetega 1 000 000 piires.
11. Liitmise ja korrutamise vahetuvusseadused.
12. Aritmeetilise keskmise leidmine.
13. Puuduva tehtekomponentide leidmine 1 000 000 piires (nelja aritmeetilise tehte ulatuses).
14. Liitmise/lahutamise ja korrutamise/jagamise pöördtehetega kontrollimine (1 000 000 piires).

15. Tehete järjekorra nelja- ja viietehtelistes avaldistes määramine. Ümarsulud.
16. Kalkulaatori kasutamine. Aritmeetiliste tehete õigsuse kontrollimine kalkulaatori abil.
17. Liigmurru segaarvuks ja segaarvu liigmurruks teisendamine. Murdude taandamine.
18. Ühenimeliste murdude ja segaarvude liitmine ja lahutamine.
19. Murdude korrutamine ja jagamine naturaalarvuga.
20. Hariliku murru kümnendmurruks ja vastupidi teisendamine. Lõplik ja lõpmatu kümnendmurd.
21. Kümnendmurdude liitmine ja lahutamine kõigis raskusastmetes.
22. Kümnendmurdude korrutamine ja jagamine 10, 100, 1000-ga.
23. Kümnendmurdude korrutamine ja jagamine kahekohalise naturaalarvuga.
24. Mõiste *protsent* olemuse selgitamine. Protsendi praktilise tähenduse tundmine.
25. Protsentide võrdlemine.
26. Protsendi kümnendmurdudena ja vastupidi väljendamine.
27. Sajandikosade märkimise kolm moodust: kümnendmurruna, hariliku murruna, protsendina.
28. Protsendi leidmine arvust.
29. Arvu leidmine protsendi järgi.
30. Õpitud pikkus-, pindala-, raskus-, mahu-, aja- ja rahaühikute ja nendevaheliste seoste tundmine.
31. Nimega arvude liitmine ja lahutamine, korrutamine ja jagamine kahekohalise arvuga (teisendamisega).
32. Ruudu ja ristküliku ümbermõõdu ning pindala arvutamine kas mõõtmisel saadud või etteantud andmete järgi (ruumala arvutamine elulise materjali varal).
33. Ruumalaühikud: *kuupmeeter* (m^3); *kuupsentimeeter* (cm^3); *kuupdetsimeeter* (dm^3).
34. Ruumalaühikute eristamine, nimetamine, märkimine, teisendamine naaberühikuteks.
35. Ruumala arvutamise valem ($V = a \cdot a \cdot a$, $V = a \cdot b \cdot c$).
36. Kuubi ja risttahuka ruumala arvutamine kas mõõtmisel saadud või etteantud andmete järgi (ruumala arvutamine elulise materjali varal).
37. Ring, sektor. Ring-, tulp- ja joondiagrammide tundmine, eristamine ja lugemine.
38. Lihtülesanded: ühetehtelised tekstülesanded ruumala, pindala, ümbermõõdu, aritmeetilise keskmise ja protsendi leidmiseks.
39. Liitülesanded: kolme- ja neljatehteliste tekstülesannete koostamine ja lahendamine.
40. Probleemsituatsioonide põhjal kuni kolmetehtelisi tekstülesannete lahendamine.

Loodusõpetus, 9. klass

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) leiab loodusloolist teavet ja mõistab seda õpitu ulatuses (teatmeteosed, atlased, kaardid jm);
- 2) nimetab ja näitab kaardil mandreid, maailmajagusid ja ookeane;
- 3) toob näiteid ilma muutumise põhjustest Eestis;
- 4) rühmitab loomi ja taimi erinevatel alustel, nimetab enamlevinud rühmi ning mõnda nende esindajatest loodusvööndites;
- 5) toob näiteid erinevate organismide omavahelistest seostest looduses;
- 6) eristab füüsikalisi nähtusi keemilistest nähtustest, mõistab nende ilmumise tingimusi ja/või kasutamise võimalusi praktilises elus;
- 7) kirjeldab olmes kasutatavate lihtsa tööpõhimõttega seadmete toimimist, käsitseb ohutult olmes kasutatavaid mõõteriistu, teab eesliidete *kilo-*, *detsi-*, *senti-* ja *milli-* tähendust ning teisendab pikkuse, pindala ja ruumala mõõtühikuid;
- 8) kirjeldab elamu elektrikilbis paiknevaid seadmeid ja nende otstarvet, oskab võtta voluuarvesti näitu, järgib elektriseadmete kasutamise ohutusnõudeid;
- 9) on teadlik kiirgusallikate ohtlikkusest, tunneb ära kiirguse ohu märgi; teab, kuidas end kaitsta kiirguse eest;
- 10) kirjeldab Päikesesüsteemi (Päike, planeedid: Maa tüüpi planeedid, hiidplaneedid, nende orbiidi kuju, kaaslased, planeetide paiknemise järjekord);
- 11) tunneb säästliku eluviisi ja looduskaitse põhimõtteid, keskkonna- ja energiasäästu vajalikkust.

Õppesisu

1. Loodusloolise teabe teatmeteostest, atlastest, kaartidelt jm leidmine ning mõistmine.
2. Mandrite, maailmajagude ja ookeanide nimetamine ja näitamine kaardil.
3. Ilma muutumise põhjused Eestis mõistmine.
4. Loomade ja taimede rühmitamine erinevatel alustel. Enamlevinud rühmade ning mõnda nende esindajatest loodusvööndites nimetamine.
5. Erinevate organismide omavahelistest seostest looduses näidete toomine.
6. Füüsikaliste nähtuste keemilistest nähtustest eristamine. Nende ilmumise tingimuste ja/või kasutamise võimaluste praktilises elus mõistmine.
7. Olmes kasutatavate lihtsa tööpõhimõttega seadmete toimimise kirjeldamine.
8. Ohutult olmes kasutatavate mõõteriistade käsitlemine.
9. Eesliidete *kilo-*, *detsi-*, *senti-* ja *milli-* tähenduse teadmine. Pikkuse, pindala ja ruumala mõõtühikute teisendamine.
10. Elamu elektrikilbis paiknevate seadmete ja nende otstarbe kirjeldamine. Vooluarvesti näidu võtma. Elektriseadmete kasutamise ohutusnõudete järgimine.
11. Ohutustehnika nõudete ainete ja elektri käsitlemisel tundmine.
12. Kiirgusallikate ohtlikkuse teadvustamine. Kiirguse ohu märgi äratundmine. Kiirguskaitse aluste teadmine.
13. Päikesesüsteemi kirjeldamine. Päike. Planeedid: Maa tüüpi planeedid, hiidplaneedid. Nende orbiidi kuju, kaaslased, planeetide paiknemise järjekord.
14. Säästliku eluviisi ja looduskaitse põhimõtete tundmine. Keskkonna- ja energiasäästu vajalikkus.
15. Oma käitumise ja tegevuse analüüsimine lähtuvalt loodushoiu, keskkonna- ja energiasäästu põhimõtetest.

Võimalikud õppeteemad

MAA

- Maa tiirlemine ümber Päikese. Maa pöörlemine ümber oma kujutletava telje.
- – Maa mudel. Gloobus. Poolused. Ekvaator. Paralleelid ja meridiaanid.
- Maakera jaotamine poolkeradeks. Meie elame põhjapoolkeral. Geograafilised koordinaadid.
- Maa siseehitus. Maakoos, vahevöö ja tuum.
- Vulkanism ja maavärinad. Maapinda moodustavad kivimid.

MAAILMAJAOD ja MANDRID

- Ookeanid. Maailmajaod ja mandrid.
- Asend, kaart, tuntumad riigid. Majanduslik seos Eestiga.
- MAAKERA LOODUSVÖÖNDID: Asend; kliima; mullad; taimed ja loomad, organismide omavahelised seosed; inimese tegevus; keskkonnakaitse
- Jäävöönd. Jää tekkimine. Jää omadused. Aurumine jää pinnalt. Tuule tekkimine ja tugevus.
- Tuuleenergia kasutamine. Imetajad jäävööndis (jäakarud). Veelinnud.
- Tundra. Sootaimed. Imetajad tundras.
- Parasvöötme metsavöönd. Metsatüübid. Kasutamine ja kaitse. Maavarad. Metsade loomad.
- Parasvöötme rohtlad. Taimede eluiga, suremine. Huumuse teke. Soojus- ja valgustingimuste mõju taimedele. Rohtlate loomad.
- Savannid. Taimede ja loomade kohastumine. Looduskaitse.
- Kõrbed. Vee tähtsus taimede ja loomade elutegevuses. Elusorganismide kohastumine eluks kõrbes.
- Vihmametsad. Vee osatähtsus ilmastiku kujunemisel. Vihmametsade tähtsus looduses ja inimese elus puhta elukeskkonna säilitamisel.
- Kõrgusvööndilisus. Temperatuuri muutumine mägedes. Soojus- ja valgustingimuste mõju elukeskkonnale.
- Ookeani mõju kliimale. Hoovused. Golfi hoovus.

MAAILMA RAHVASTIK ja MAJANDUS

- Suuremad riigid, linnad.
- Rahvaarv. Rahvastiku paiknemine.
- Rassid. Usundid. Keelerühmad.
- Sünnimus, suremus, iive. Ränne.

UNIVERSUM

- Maailmaruum. Päikesesüsteem.
- Tähed ja planeedid.
- Päike ja tema tähtsus elule Maal.

- Planeet Maa. Maa pöörlemine ja tiirlemine ümber Päikese. Ööpäev ja aastaajad.
 - Maa kaaslane Kuu. Päikese- ja kuuvarjutused.
 - Kosmoselennud. Kosmoseaparaadid.
- SOOJUS**
- Soojusülekanne. Soojusjuhtivus. Soojuskiirgus. Soojushulk. Keha soojenemiseks kuluv soojushulk. Termos.
 - Aine agregaatoleku muutused. Sulamine ja tahkumine. Sulamissoojus. Aurumine ja kondenseerumine. Keemissoojus.
- ELEKTER ja MAGNETISM**
- Elektriline vastastikmõju. Elektrilaeng. Elementaarlaeng. Elektriväli. Juht, isolaator.
 - Suletud vooluring. Vooluallikas.
 - Pinge, voltmeter. Ohmi seadus, elektritakistus. Reostaat. Pinge ja voolutugevuse seos jada- ja rööpühendusel.
 - Elektrivoolu töö ja võimsus. Elektrisoojendus. Elektriohutus.
 - Magnetnähtused. Püsimgagnetid. Magnetväli. Magnetnõel. Elektromagnet.
- ORGAANILISED ÜHENDID MEIE ÜMBER**
- Eluks olulised süsinikuühendid. Süsivesikud: suhkur, tärklis, tselluloos. Rasvad. Valgud.
 - Kiudained: vill, siid, puuvill, lina, tehissiid, kapron, nailon.
 - Tarbekeemia. Lahustid, värvid, liimid. Kütused.
 - Ainete tuleohtlikkus ja mürgisus. Ohutusnõuded kemikaalide kasutamisel.

Ajalugu, 9. klass

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunneb huvi Eesti riigi mineviku vastu;
- 2) teab, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi;
- 3) omab üldist ettekujutust Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost;
- 4) mõistab, et eri ajastute kultuuri-, teaduse- ja tehnikasaavutused on olnud edasiviivaks jõuks riikide (ka Eesti) arengus;
- 5) teab, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes;
- 6) kujutab ajateljele toetudes ette maailmas toimunud olulisemaid sündmusi;
- 7) nimetab oma põhiõigusi ning kohustusi Eesti Vabariigi kodanikuna;
- 8) kirjeldab Eesti riigi valitsemiskorda;
- 9) väärtustab oma kodumaad ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemist.

Õppesisu

1. Huvi Eesti riigi mineviku vastu äratamine.
2. Ainealaste põhimõistete tundmine ja kasutamine.
3. Mõningate Eesti kangelaste, riigimeeste ja kultuuritegelaste teadmine.
4. Mõistmine, et maailmas toimunud sündmused on otseselt või kaudselt mõjutanud nii Eestis kui ka mujal Euroopas toimunud sündmusi.
5. Üldise ettekujutuse Eesti ajaloost ja sellega seoses üldjoontes kogu maailma ajaloost loomine.
6. Eri ajastute kultuuri-, teaduse- ja tehnikasaavutuste nimetamine.
7. Mõistmine, et eri ajastute kultuuri-, teaduse- ja tehnikasaavutused on olnud edasiviivaks jõuks riikide (ka Eesti) arengus.
8. Mõistmine, et poliitikal on suur roll maailma riikide omavahelistes suhetes.
9. Maailmas toimunud olulisemate sündmuste kujutamine ajateljele toetudes.
10. Õpitud riikide ja linnade asukohtade näitamine kaardil.
11. Ajalooliste tekstide mitmel erineval viisil taastamine (jutustamine, jätkamine jne).
12. Märkide tegemine ja elementaarne materjali konsepteerimine.
13. Oma põhiõiguste ning kohustuste Eesti Vabariigi kodanikuna nimetamine.
14. Eesti riigi valitsemiskorra kirjeldamine.
15. Lugupidamise oma kodumaa ning Eesti Vabariigi kodanikuks olemise vastu toetamine.

Võimalikud õppeteemad

LÄHIAJALUGU

- Eesti Vabadussõda. Vabadussõja algus. Kaitse organiseerimine. Murrang Vabadussõja käigus. Eesti vabastamine. Soomusrongid. Koolipoisid Vabadussõjas. Landeswehri sõda. Tartu rahu.
- Eesti riikliku iseseisvuse ajal. Eesti riiklik korraldus. Maareform. Eesti Vabariigi edusammud majanduse ja kultuuri vallas. Eesti rahvusvahelisel areenil. Rahva elu-olu.
- Maailm kahe maailmasõja vahel. Esimese maailmasõja tulemused. Asumaad ja emamaad. Ülemaailmne majanduskriis. Fašistide võimuletulek Itaalias. Natside võimuletulek Saksamaal. Venemaa (Nõukogude Liit) kahe maailmasõja vahel.
- Teine maailmasõda. Molotov-Ribbentropi pakt. Teise maailmasõja algus. Nõukogude võimu kehtestamine Eestis. Okupatsioon Eestis. Teise maailmasõja üldine käik. Eestlased Teises maailmasõjas. Lahingud Eestis 1944. aastal. Eestlaste massiline põgenemine Läände. Teise maailmasõja lõpp.
- Teise maailmasõja järgne maailm. Külma sõda. Tööstusriigid. Kommunistlikud riigid. Koloniaalsüsteemi kokkuvarisemine. Uued iseseisvad riigid. Arengumaad.
- Eesti Nõukogude okupatsiooni ajal. Perestroika Nõukogude Liidus ja Eestis. Eesti taasiseseisvumine. Nõukogude Liidu lagunemine.
- Tänapäeva Eesti ühiskond. Eesti riik: riigivorm, riigi sümboolid, riigi territooriumi administratiivne jaotus. Põhiseadus. Valimised. Parlament. Riigipea. Valitsus. Omavalitsus. Kohus. Kodanik ja riik: kodakondsus, kodanike põhiseaduslikud õigused, vabadused ja kohustused, kodanike ja riigi kaitse. Eesti Vabariik ja maailm.

Inimeseõpetus, 9. klass

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) suhtleb tavaolukorras adekvaatselt (kuulab vestluspartnerit, esitab küsimusi, selgitab oma seisukohti, otsib lahendusi erinevatele olukordadele, tunnistab oma eksimusi ja väärikäitumisi); reageerib adekvaatselt kohatule käitumisele enda ja teiste suhtes;
- 2) hindab oma ja kaaslaste käitumise otstarbekust tavaolukorras ning vastavalt ühiskonnakäitumisele, käitub vastavalt;
- 3) eristab ja nimetab illustreerivatele olukordadele toetudes elundeid/elundkondi, nende põhifunktsioone ning kirjeldab nende tervishoiu põhitõdesid;
- 4) demonstreerib õpituolukorras peamisi esmaabivõtteid;
- 5) kirjeldab peamisi tervist tugevdavaid ja toetavaid tegureid, tervishoiu- ning sotsiaalsüsteemi teenuseid;
- 6) teab ja oskab igapäevaelus planeerida tervislikke valikuid seoses oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervisega;
- 7) teab tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtteid ning mõistab nende rakendamise olulisust igapäevaelus;
- 8) teab kooselu reegleid ja norme toetavates inimsuhtes ning väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet;
- 9) kirjeldab imiku ja väikelapse arendamise tingimusi ning hooldamise võtteid;
- 10) mõistab inimtegevuse peamiste ressursside (aeg, teadmised/oskused, töö, raha) tähtsust oma elus; oskab planeerida ressursside täiendamise/kulutamisega seotud tegevusi;
- 11) oskab küsida teavet kaasinimestelt, kasutada teabetekste ja teatmikke;
- 12) kirjeldab eluaseme omandamise, sisustamise ning hooldamisega seotud vajadusi, võimalusi, ohtusid ja kohustusi;
- 13) hindab nõustaja suunamisel adekvaatselt oma võimeid, teadmisi, oskusi, jätkuõppevõimalusi ja -tingimusi ning teeb enda jaoks sobivaima karjäärivaliku;
- 14) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana, nimetab info ja abi saamise võimalusi tööõigusega seotud küsimustes;
- 15) mõistab lepinguta töötamise ja ümbrikupalgaga seotud riske ja negatiivseid tagajärgi;
- 16) tunneb tööotsimisel ära inimkaubandusele viitavad märgid, teadvustab ohte ning kirjeldab õiget käitumist inimkaubanduse ohvriks sattumise korral.

Õppesisu

1. Tavasituatsioonides adekvaatselt suhtlemine (vestluspartneri kuulamine, küsimuste esitamine, oma seisukohtade selgitamine, lahenduse erimeelsustele otsimine, oma eksimuste ja väärkäitumise tunnistamine).
2. Kohatule käitumisele enda ja teiste suhtes adekvaatselt reageerimine.
3. Hindamine oma ja kaaslaste käitumise otstarbekuse tavasituatsioonides ning vastavust ühiskonnainormidele. Vastav käitumine.
4. Eristamine ja nimetamine illustratsioonidele toetudes elundite/elundkondade, nende põhifunktsioonide ning kirjeldamine nende tervishoiu põhitõdede.
5. Peamiste esmaabivõtete õpituatsioonides demonstreerimine.
6. Peamiste tervist tugevdavate ja toetavate tegurite, tervishoiu- ning sotsiaalsüsteemi teenuste kirjeldamine.
7. Tervislike valikute seoses oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervisega teadmine ja igapäevaelus planeerimine.
8. Tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtete teadmine. Nende rakendamise olulisuse igapäevaelus mõistmine.
9. Kooselu reeglite ja normide toetavates inimsuhetes teadmine. Hoolivuse, aususe, õigluse ja vastutustunde väärtustamine.
10. Imiku ja väikelapse arendamise tingimuste ning hooldamise võtete kirjeldamine.
11. Inimtegevuse peamiste ressursside (aeg, teadmised/oskused, töö, raha) tähtsuse oma elus mõistmine. Ressursside täiendamise/kulutamisega seotud tegevuste planeerimine.
12. Teabe kaasinimestelt küsimine. Teabetekstide ja teatmike kasutamine.
13. Eluaseme omandamise, sisustamise ning hooldamisega seotud vajaduste, võimaluste, ohutuste ja kohustuste kirjeldamine.
14. Oma võimete, teadmiste, oskuste, jätkuõppevõimaluste ja -tingimuste nõustaja suunamisel adekvaatselt hindamine. Enda jaoks sobivaima karjäärivaliku tegemine.
15. Oma peamiste õiguste ja kohustuste töötajana teadmine. Info ja abi saamise võimaluste tööõigusega seotud küsimustes nimetamine.
16. Lepinguta töötamise ja ümbrikupalgaga seotud riske ja negatiivsete tagajärgi mõistmine.
17. Tööotsimisel inimkaubandusele viitavate märkide äratundmine. Ohtude teadvustamine ning õige käitumise inimkaubanduse ohvriks sattumise korral kirjeldamine.

Võimalikud õppeteemad

SUHTLEMINE

- Inimese elukaar ja selle perioodid. Põhivajadused eluperioodidel. Põhivajaduste rahulda(ma)tus. Mõju inimese käitumisele, suhtlemisele, tundemaailmale.
- Tavasituatsioonides adekvaatselt suhtlemine Vestluspartneri kuulamine, küsimuste esitamine. Oma seisukohtade selgitamine, lahenduse erimeelsustele otsimine. Oma eksimuste ja väärkäitumise tunnistamine.
- Hinnang suhtluspartnerite käitumisele (motiivid, tingimused, tulemused).
- Eriarvamused. Oma seisukohtade selgitamine ja kaitsmine, nõustumine kaaslaste arvamusel.
- Indiivid erinevates rühmades. Käitumise sõltuvus rollist. Hinnang individuaalsele ja rühmakäitumisele.
- Taktitundeline käitumine. Noormehe ja neiu käitumine. Suhtlussituatsioonide kirjeldamine oma ja teise positsioonilt.
- Noormehe ja neiu suhted. Kontaktiloomine, sõprus, armumine, armastus.
- Seksuaalvahekord. Seksuaalhügieen.
- Naiselikkus ja mehelikkus. Suhete usalduslikkus. Partneri austamine. Pettumine, lahkuminek.
- Kooselunormid ja -seadused. Hoolivus, ausus, õiglus ja vastutustunne.

INIMESE ORGANISM ja TERVIS

- Inimkeha: rakk, koed, elundid, elundkonnad (tutvustavalt), organismi osade (organite) seos.
- Nahk. Eehitus ja tähtsus. Hügieeninõuded naha hooldamiseks.
- Luustik ja lihased. Luustiku osad, luustiku ja lihaste talitluse põhiülesanded. Kehaline aktiivsus luustiku ja lihaste arendajana, tervise tugevdajana.
- Vereringe. Südamehitus ja talitus. Südameseisumine ja selle tagajärjed. Vere liikumine organismis. Vere koostis, veregrupid. Doonorlus. Organismi treenimine. Esmaabi: verejooksu peatamine.

- Hingamiselundid. Kopsud, hingamisteed, neel ja ninakäigud. Õhu vahetumine kopsudes. Saastatud õhu (õhutamata ruumid, heitgaasid, tubakasuits jms) mõju hingamiselundkonnale, tervisele üldiselt. Õhu kaudu levivate haiguste ennetamine. Esmaabi: kunstlik hingamine.
- Seedeelundid. Toidu lagundamine, seedimine ja jääkainete eemaldamine. Tervislik toit: toidu- ja toitained, vitamiinid; korrapärase ja tervisliku toitumise vajadus.
- Kuseelundkond. Üriini teke ja väljutamine. Kuseelundite põletike ennetamine.
- Suguelundid ja nende talitus. Intiimhügieen. Seemnerakud, munarakk, viljastamine. Mitmikud; pärilikkus.
- Närvisüsteem. Koostis ja ülesanded, seos organismi osadega. Närvisüsteemi kaitse ja tervishoid.
- Psüühiline tasakaal ja tasakaalutus. Psüühikahäired ja -hälbed (depressioon, agressiivsus). Käitumine depressiivse või agressiivse käitumise korral.
- Meeleelundid ja nende põhiülesanded. Meeleelundite kaitse ja tervishoid.
- Kõneorganid, sagedasemad häälde- ja häälepuuded.
- Abiteenused: hambaravi, logopeed.
- Kaitseühistimine haiguste ennetamise eesmärgil (lastehaigused, gripp, puugihammustustega kaasnevad haigused).
- Kaitseühistimine enne välisreise.
- Allergia. Peamised allergiaallikad, allergilised reaktsioonid, meditsiiniline abi.
- Sõltuvusseisundid: narkomaania, toksikomaania, suitsetamine, alkoholism. Nende mõju psüühikale ja erinevatele organitele. Sõltuvusest vabanemise võimalused.
- Uimastid. Uimastite tarvitamisega seotud tervise-, sotsiaalsed ja juriidilised riskid. Käitumine uimastitega seotud situatsioonides. Kohalikud ja üldriiklikud nõustamis- ja ravivõimalused.
- Tervislike valikute seoses oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervisega teadmine ja igapäevaelus planeerimine.
- Tervislik toitumine. Üldised nõuded; laste, vanurite ja haigete erimenüü. Menüü koostamine. Toiduretseptide kasutamine. Toidu valmistamine retsepti järgi. Lauakatmine erinevaks otstarbeks, vahendite valik. Kõõgitehnika kasutamine, hooldamine.
- Nõustamis- ja abivõimalused. Meditsiini asutused ja nende otstarve (polikliinik, perearstikeskus, haigla, dispanser, apteek). Arstiabi kodukohas (lähinaabruses). Tervisekindlustus. Koduviisiidid. Ambulatoorne vastuvõtt. Haiglaravi. Päästkeskus. Sanatoorne ravi. Tervise- ja puhkekeskused.

PEREKOND

- Abielumine. Mehe ja naise roll abielus. Abikaasade õigused ja kohustused, vastutus. Võimalikud erinevad arusaamad õnnest.
- Raseduse planeerimine. Loote areng. Loote ja ema tervist hoidev käitumine.
- Lapse sündimine. Emadus ja isadus. Ettevalmistused imiku hooldamiseks. Imiku hooldamine.
- Lapse areng (koolieelne ja kooliiga). Pere ja kodu kui kasvukeskkond.
- Lastearsti külastamine, lastehaigused, ümbritsevad ohud. Puudega laps.
- Tervisekäsiraamatute kasutamine. Perenõuandla. Usaldustelefon.
- Perekonnas tekkivad vastuolud, nende lahendamine. Abielutülid, kompromissi otsimine, leppimine. Lahutus.
- Vägivald. Tagajärjed, lahendused, valesõbra, nõustamis- ja kriisiabi.
- Üksikvanema õigused ja soodustused. Lahuselava vanema kohustused lapse kasvatamisel.

ELUASE

- Üürikorter, -tuba. Erakorter. Eramaja.
- Omaniku ja üürniku õigused, kohustused. Kommunaalmaksud, liigid ja tasumine.
- Korterisustamine. Möbleerimine. Valgus ja värvid.
- Olmetehnika, kodumasinate kasutamine, ohutusnõuded, rikked.
- Korteris hooldus. Ühisruumide ja hoovi korrashoid. Sanitaarremond. Teabe hankimine võimaluste, tingimuste ja abiteenuste kohta (müüja, telefoniraamat, kasutusjuhend jne).
- Eluaseme otsimine, arvestades pere vajadusi ja võimalusi (müügikuulutused, kinnisvarafirmad).
- Naabritega arvestamine (öörahu, koduloomad jne).

RESSURSSID

- Inimtegevuse peamiste ressursside (aeg, teadmised/oskused, töö, raha).
- Ressursside täiendamise/kulutamisega seotud tegevuste planeerimine.
- Perekonna eelarve. Pere sissetulekud (palk, selle sõltuvus töötaja teadmistest-oskustest; toetused).
- Igapäevaste kulutuste planeerimine (eluse, toit, riietus, vaba aeg). Kulutuste kasv laste sündimisel.

- Säästmine (sh pangahoiused). Suurte väljaminekute planeerimine (soovid, võimalused, riskid: raha säästmine ja hoiustamine, järeelmaks, krediit, laen, liising).
 - Kaupade-teenuste garantii (müüjalt teabe hankimine, garantii võimaluste-tingimuste kohta).
- ÜHISKONNAKORRALDUS**
- Poliitika. Ühiskond, rahvas, rahvus. Elanikud ja kodanikud. Usk ja usuvabadus.
 - Ühiskonna muutumine ja täienemine (demograafilised protsessid).
 - Erakonnad, nende osa riigi valitsemissüsteemis. Demokraatlikud valimised (valijad ja valitavad).
 - Maksud riigieelarves, nende otstarve.
 - Seadused. Põhiseadus. Täiskasvanute ja alaealiste elementaarsed õigused ja kohustused. Õiguserikkumised: karistused, kriminaalvastutus, karistusasutused.
 - Olulised punktid EV põhiseaduses (riigivorm ja -kord, põhiõigused, vabadused, kohustused jne). Seaduste vajalikkus, inimeste võrdõiguslikkus seaduste ees. EV kaitseorganid (õigus-, korra-, riigikaitse, nende põhifunktsioonid).
 - Rahvusvahelised organisatsioonid (ÜRO, sh UNICEF, NATO), nende mõju Eesti elule.
 - Jäätmekäitlus maal ja linnas (era- ja kortermajad, prügilad). Jäätmete sorteerimine.
 - Prügi käitlemist reguleerivad piktogrammide pakenditel.
- KARJÄÄRI PLANEERIMINE**
- Jätkuõppevõimalused. Valikute tegemine, arvestades huviseid, võimeid ja majanduslikke võimalusi (transport, elamiskulud jms).
 - Kutsenõustamine. Kohalik tööhõiveamet. Tööturuteenused töötajale. Töötus.
 - Oma peamiste õiguste ja kohustuste teadmine. Info ja abi saamise võimaluste tööõigusega seotud küsimustes nimetamine.
 - Lepinguta töötamise ja ümbrikupalgaga seotud riske ja negatiivsete tagajärgi mõistmine.
 - Töötamisel inimkaubandusele viitavate märkide äratundmine. Ohtude teadvustamine ning õige käitumise inimkaubanduse ohvriks sattumise korral kirjeldamine.

Muusikaõpetus, 9. klass

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) laulab pingevalt tuttavaid lihtsa meloodiaga laule;
- 2) nimetab õpitud levinumaid muusikapalu;
- 3) on omandanud muusika kuulamise ja musitseerimise kogemuse;
- 4) tunneb ja suudab kaasa koputada levinumaid rütmstruktuure (2/4, 3/4, 4/4);
- 5) väärtustab eesti rahvamuusikat ja oskab nimetada eesti rahvapille.

Õppesisu

21. Laulmine (laulab pingevalt tuttavaid lihtsa meloodiaga laule).
22. Muusika kuulamine ja musitseerimine.
23. Taktimõõt: 2/4, 3/4, 4/4 (tunneb ja suudab kaasa koputada levinumaid rütmstruktuure).
24. Eesti rahvamuusika ja eesti rahvapillid.
25. Muusikažanrid: *ooper, operett, muusikal, ballett*.

Kunstiõpetus, 9. klass

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- 1) kasutab õpitud tehnikaid, töömaterjale ja -vahendeid, kujutamise ja kujundamise viise;
- 2) kujutab inimest eri vanuses, meeleolus, asendis ja tegevuses;
- 3) märkab suuremaid kompositsiooni- ja proportsioonivigu;

- 4) kirjeldab kunstiteoseid õpitud oskuste piires ja põhjendab oma eelistusi;
- 5) väärtustab kunstiloomingut (oma ja kaaslaste tööd).

Õppesisu

1. Kasutamine õpitud tehnikate, töömaterjalide ja -vahendite, kujutamise ja kujundamise viite.
2. Inimese eri vanuses, meeleolus, asendis ja tegevuses kujutamine.
3. Värvide eri toonide segamine ja kasutamine maalimisel.
4. Perspektiivse kujutamise algvõtete tundmine.
5. Suuremate kompositsiooni- ja proportsioonivigade märkmine.
6. Kasutamine töövahendite ja -materjalide tehnoloogiliselt õigesti, otstarbekalt ja säästvalt.
7. Kunstiteoste õpitud oskuste piires kirjeldamine. Oma eelistuste põhjendamine.
8. Oma tegevuse planeerimine ja analüüsimine. Valmistööde analüüsimine.
9. Kunstiloomingute väärtustamine (oma ja kaaslaste tööd).
10. Näituste korraldamine ja vaatamine.
11. Ruumide kaunistamine tähtpäevadeks.

Kehaline kasvatus, 9. klass

Õpetuse eesmärgid ja õpitulemused

Kehalise kasvatus eesmärgid ning õpitulemused rahuldatakse eesmärkidest ning sama vanade laste õpitulemustest põhikooli riiklikus õppekavas, võttesarvesse lihtsustatud õppel olevate õpilaste arenguvajadusi ja õppetöö rõhuasetusi.

Õppetöö rõhuasetused 8.–9. klassis

1. Süstematiseeritakse ja teadlikustatakse praktilisi sportlikke oskusi, kinnistatakse teadmisi tervislikest eluviisidest, püütakse tekitada huvi ja motivatsiooni edaspidiseks iseseisvaks kehakultuuriharrastuseks.
2. Kujundatakse hoiak järgida ausa mängu põhimõtteid ja spordieetika nõudeid.
Tutvustatakse erinevaid spordialasid, Eesti olümpiavõitjaid, tuntumaid sportlasi.

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja

oskab:

- 1) täita ohutusnõudeid harjutuste sooritamisel, mängimisel, ujumisel, suusatamisel;
- 2) arendada oma kehalisi võimeid;
- 3) valida soojendusharjutusi;
- 4) täita rivi- ja korraharjutusi;
- 5) sooritada erinevaid kõnni-, jooksu-, hüppe- ja viskeharjutusi;
- 6) sooritada lihtsaid võimlemisharjutusi rütmi järgi;
- 7) joosta erinevaid distantse;
- 8) hüpata kõrgust, kaugust, sooritada viskeid;
- 9) mängida lihtsustatud reeglitega sportmänge;

teab:

- 10) ohutus- ja hügieeninõudeid sportimisel;
- 11) õpitud spordialade oskussõnu ja võistlusmäärusi;
- 12) kehaliste harjutustega tegelemise põhimõtteid;

suudab:

- 13) joosta ühtlases tempos t: 2 km, p: 3 km;
- 14) hüpelda hübitsaga 1 minuti jooksul.

Õppesisu

1. Ohutus- ja hügieeninõuete sportimisel tundmine.
2. Ohutusnõuete harjutuste sooritamisel, mängimisel, ujumisel, suusatamisel täitmine.

3. Oma kehaliste võimete arendamine.
4. Kehaliste harjutustega tegelemise põhimõtete tundmine.
5. Soojendusharjutuste valimine.
6. Rivi- ja korraharjutuste täitmine.
7. Erinevate kõnni-, jooksu-, hüppe- ja viskeharjutuste sooritamine.
8. Lihtsate võimlemisharjutuste rütmi järgi sooritamine.
9. Erinevate distantside jooksmine.
10. Ühtlases tempos kuni 2 km (tüdrukud) / 3 km (poisid) jooksmine.
11. Hüpitsaga hüppamine 1 minuti jooksul.
12. Kõrgust ja kaugust hüppamine.
13. Visete sooritamine.
14. Õpitud spordialade oskussõnade ja võistlusmääruste tundmine.
15. Sportmängude lihtsustatud reeglitega mängimine.

Põhiasendid, kehaosade liikumised.

- Jõu, painduvuse, osavuse, rütmide ja koordineerimise arendamine.
- Rühi ja liigutusvõimete kujundamine. Põhiasendid.
- Üldarendavad harjutused kõikidele lihasrühmadele.
- Pinge- ja lõdvestusharjutuste seosed (tüdrukud).

Rivi- ja korraharjutused.

- Mõisted rivist: rivi rinne ja tagakülg, laius ja sügavus, suunaja ja sulgeja.
- Pöörded liikumisel joostes.

Võimlemine.

- Kõnd, jook, hüplemine, hüppamine.
Kõnd ja jook liikumissuuna muutmisega ja käte erineva tööga.
Jalavahetushüpe ette, taha. Hüplemine hüpitsaga – “Keksukool”.
- Akrobaatika.
Ratas kõrvale. Käetseis abistamisega.
Hüppetirel üle takistuse. Harjutused vahenditega (tüdrukud).
Harjutuste kombinatsioonid rõngaga ja lindiga (tüdrukud).

Tantsusammud.

- Valsisamm käte erineva liikumisega.
- Rõnga ringitamine liikumisel tantsusammudega.

Kergejõustik.

- Jooks. Täpsusjooksud 3-4 x 150 m.
Kestvusjooks: tüdrukud – kuni 3 km, poisid – kuni 4 km.
- Hüpped.
Kaugushüpe: hoojooksu kontrollmärk, käte ja jalgade töö õhulennul, maandumine.
Kõrgushüpe üleastumistehnikas. Teiste tehnikate tutvustamine.
- Visked.
- Pallivise hoojooksult. Kuulitõuge paigalt.
- Kohtuniku tegevus.

Sportmängud.

- Korvpall. Võistlusmäärused. Mees-mehe kaitse. Vise korvile põrgatuselt. Kaitse- ja ründetegevus.
- Jalgpall (poisid). Palli peatamine. Palli vedamine ja söötmine. Võistlusmäärused.
- Võrkpall. Alt- ja ülaltsööt. Palling.

Suusatamine (vastavalt võimalustele).

- Vahelduvtõukeline neljasammuline sõiduviiis. Paaristõukeline kahesammuline sõiduviiis.
- Paaristõukeline kahesammuline uisusammsõiduviiis.

Tööõpetus, 9. klass

Õpetuse eesmärgid

Tööõpetusel on põhihariduse lihtsustatud õppekava alusel õpetatava lapse arengus ja eluks ettevalmistusel täita oluline roll. Tööõpetuse kaudu omandab laps ainekavas fikseeritud baasoskused, lapsel kujuneb hoiak ja harjumus tööd teha ning teadvustub tööprotsess.

Laps hakkab oma tegevust planeerima ja õpitud oskuste puhul ka enesekontrolli sooritama.

Tööõpetus aitab õpilasel kujuneda eluga võimalikult iseseisvalt toimetulevaks isiksuseks, kes suudab ja tahab teha võimetekohast tööd.

Tööõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) omandab vajalikud oskused ning tööharjumused eluks, võimetele vastavaks tööks ja harrastusteks;
- 2) teab oma peamisi õigusi ja kohustusi töötajana;
- 3) õpib tundma ning õigesti ja säästlikult kasutama materjale, töö- ja tehnilisi vahendeid;
- 4) õpib töötama suulise ja kirjaliku instruksiooni järgi;
- 5) õpib töötama teksti ja elementaarsete tööjooniste toel;
- 6) omandab õiged tehnoloogilised võtted materjalide töötlemiseks, arvestab töötamisel töötervishoiu ja ohutustehnika nõuetega;
- 7) õpib oma tööd kavandama, plaani järgi sooritama, kontrollima ning hindama;
- 8) arendab loovust ja esteetilist maitset;
- 9) õpib töötama üksi ning koos teistega, hindama tööks vajalikke isiksuseomadusi: vastutustunnet, täpsust, püsivust, kriitilist meelt;
- 10) õpib hindama tööd ning iseennast teatud elukutse omandamise seisukohalt;
- 11) on võimeline omandama kutseharidust.

Õppetöö rõhuasetused 8.–9. klassis

1. Tööõpetuse kaudu valmistatakse noorukeid ette iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või kutseõppeks, õpetatakse ette kujutama oma toimetulekut kodukoha tööturul. Omandatakse oskus töötada pikema perioodi vältel, täites õpitud jõukohaseid ülesandeid.
2. Süvendatakse oskust ise oma tööd kavandada ja kontrollida.
3. Rakendatakse eelmistel aastatel omandatud oskusi, suunatakse õpilast õpitu ulatuses valima ja kasutama sobivaid töövahendeid ja omandatud töövõtteid.
4. Antakse ülevaade rahvuslikest ja piirkondlikest traditsioonidest, kujundatakse valmisolek nende jätkamiseks. Tutvustatakse käsitööoskustele toetuvaid elukutseid.
5. Õpetatakse kasutama kirjalikke juhendeid, skeeme, jooniseid, käsiraamatuid.

Õpitulemused

Põhikooli lõpuks taotletavad õpitulemused

1. Käsitöös õpilane:

- 1) valib tikkimiseks, kudumiseks, heegeldamiseks ja õmblemiseks vajaliku materjali, lisandid, töövahendid ning õige tehnoloogia;
- 2) jäljendab mustreid ja kannab neid riidele;
- 3) heegeldab skeemi järgi;
- 4) koob kindaid ja sokke;
- 5) koob kirjalist pinda ja lihtsamaid pitsilisi koekirju tingmärkide järgi;
- 6) määrab oma riiete suurusnumbri;
- 7) õmbleb volange;
- 8) võtab lõikelehel lõike, paigutab lõiked riidele ja lisab õmblusvaru;
- 9) õmbleb lihtsamaid esemeid iseseisvalt (sirge seelik, lihtsalõikeline kleit);
- 10) kasutab ainealast teabekirjandust;
- 11) loeb ja mõistab valmisriiete etikette, arvestab sellel esitatavat teavet;
- 12) hooldab erinevast materjalist rõivaid;
- 13) hooldab õmblusmasinat.

2. Kodunduses õpilane:

- 1) korrastab tuba/korterit;

- 2) kasutab ja hooldab köögitehnikat;
 - 3) valmistab toitu, järgides seejuures hügieeninõudeid;
 - 4) oskab end ja oma peret otstarbekalt majandada;
 - 5) oskab rakendada säästlikkuse põhimõtteid.
- 3. Puidutöös õpilane:**
- 1) planeerib puidu töötlemisel oma tegevust ja kontrollib selle tulemusi;
 - 2) loeb tööjoonist ja elektriskeemi õpitud teadmiste/oskuste ulatuses;
 - 3) mõõdab joonlaua, nihiku ja mõõdulindi abil eseme joonmõõtmed ja vajaduse korral tähendab neid lihtsa eskiisi kujul üles;
 - 4) valmistab puidust või plastist detaile etteantud mõõtmeid arvesse võttes ja sobivaid puidutöövahendeid kasutades;
 - 5) viimistleb puitsemeid toonimise, värvimise või lakkimisega;
 - 6) ühendab puitdetaile liim-, nael-, kruvi-, polt-, pulk- või tappliitega;
 - 7) teeb elementaarseid elektriinstallatsioonitöid;
 - 8) remondib, restaureerib või renoveerib lihtsaid mööbliesemeid ja ehituslaudsepa tooteid.

Õppesisu

1. Käsitöö

- Tikkimiseks, kudumiseks, heegeldamiseks ja õmblemiseks vajaliku materjalide, lisandite, töövahendite ning õige tehnoloogia valimine.
- Muustride jäljendamine ja nende kandmine riidele.
- Heegeldamine skeemi järgi.
- Kinnaste ja sokkide kudumine.
- Kirjalise pinna ja lihtsamate pitsiliste koekirjade kudumine tingmärkide järgi.
- Oma riiete suurusnumbri määramine.
- Volangide õmblemine.
- Lõigete lõikelehelts võtmine. Lõigete riidele paigutamine ja õmblusvarude lisamine.
- Lihtsamate esemete (sirge seelik, lihtsalõikeline kleit) iseseisvalt õmblemine.
- Ainealase teabekirjanduse kasutamine.
- Valmisriiete etikettide lugemine ja mõistmine, nendel esitatava teabe arvestamine.
- Erinevast materjalist rõivaste hooldamine.
- Õmblusmasina hooldamine.

2. Kodundus

- Toa/korteri korrastamine.
- Köögitehnika kasutamine ja hooldamine.
- Toidu valmistamine, hügieeninõuete järgimine.
- Iseenda ja oma pere otstarbekalt majandamine.
- Säästlikkuse põhimõtete rakendamine.

3. Puidutöö

- Oma tegevuse puidu töötlemisel planeerimine ja selle tulemuste kontrollimine.
- Lugemine tööjooniste ja elektriskeemide õpitud teadmiste/oskuste ulatuses.
- Joonlaua, nihiku ja mõõdulindi abil eseme joonmõõtmete mõõtmine. Nende ülestähendamine lihtsa eskiisi kujul (vajaduse korral).
- Valmistamine detailide puidust või plastist etteantud mõõtmeid arvesse võttes ja sobivaid puidutöövahendeid kasutades.
- Puitsemete viimistlemine toonimise, värvimise või lakkimisega.
- Puitdetailide ühendamine liim-, nael-, kruvi-, polt-, pulk- või tappliitega.
- Elementaarsete elektriinstallatsioonitööde tegemine.
- Lihtsate mööbliesemete ja ehituslaudsepa toodete remontimine, restaureerimine või renoveerimine.